

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Lenka ROTTEROVÁ

**SUBURBANIZACE V ZÁZEMÍ OLOMOUCE A JEJÍ
DOPADY DO FUNKČNÍ STRUKTURY OBCÍ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk SZCZYRBA, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Lenka Rotterová (R140228)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Suburbanizace v zázemí Olomouce a její dopady do funkční struktury obcí

Title of thesis: Suburbanization in the hinterland of Olomouc and her impacts into functional structure of communities

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Rozsah práce: 97 stran

Abstrakt: Práce se zaměřuje na obce v okolí Olomouce a na to, jak příchod nových rezidentů v uplynulém období a do jaké míry ovlivnil místní poměry. Dále se zabývá vztahy nových obyvatel a starousedlíků v dotčených obcích. Další část práce hodnotí detailněji dopady suburbanizace na funkční strukturu obcí. Ukazuje se, že dopady jsou odstupňovány nejen podle rozsahu výstavby, ale i na základě způsobu sociální integrace novousedlíků s obecním prostředím.

Klíčová slova: suburbanizace, noví obyvatelé, vztahy mezi obyvateli, vybavenost obce

Abstract: The work focuses on a villages near Olomouc and how the arrival of new residents in the past period, and to what extent influenced by local conditions. It also deals with relationships of new residents and residents in the affected communities. Another section evaluates in detail the impact of suburbanization on the functional structure of municipalities. It turns out that the effects are graded only by the scope of construction, but also based on the method of social integration of new settlers to the local environment.

Key words: suburbanization, new residents, relations between residents, equipment of village

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Suburbanizace v zázemí Olomouce a její dopady do funkční struktury obcí“ vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeňka SZCZYRBY, Ph.D. s použitím uvedených zdrojů v seznamu literatury.

V Olomouci _____

Lenka Rotterová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla v první řadě poděkovat své rodině a přátelům za podporu po celou dobu studia.

Dále patří poděkování panu doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky v průběhu tvorby této práce. Poděkování patří též doc. RNDr. Mariánu Halásovi, Ph.D. za poskytnutá data z dotazníkového šetření.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala starostům a dalším obyvatelům obcí Bělkovice-Lašťany, Blatec, Bohuňovice, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Grygov, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany-Tážaly, Křelov-Břuchotín, Přeaslavice, Příkazy, Samotišky, Skrbeň, Těšetice, Tovéř, Ústín, Velká Bystřice a Velký Týnec za ochotu a spolupráci při terénním a dotazníkovém šetření.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka ROTTEROVÁ**
Osobní číslo: **R140228**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Suburbanizace v zázemí Olomouce a její dopady do funkční struktury obcí**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se v bakalářské práci zabývala rezidenční suburbanizací v zázemí města Olomouce, cílem práce diplomové bude toto téma rozšířit, a to konkrétně o aspekty související s dopady suburbanizace do funkční struktury obcí. Autorka se pokusí posoudit relace mezi intenzitou rezidenční suburbanizace a jejími dopady a na základě toho provede jednoduchou klasifikací olomouckých suburbíí. Na případových studiích pak zdokumentuje pozitivní a negativní dopady suburbanizace do funkční struktury obcí, pokusí se vysvětlit postoj obcí, institucí nebo samotných obyvatel problematice suburbanizace. Využita budou jak statistická data, tak i terénní šetření, popř. i dotazníkové. Práce bude vhodně doplněna grafickými a kartografickými výstupy.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury: viz příloha

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 23. února 2016
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2017

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 23. února 2016

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- BAŠE, M.: Město - suburbie - venkov. Praha: Česká komora architektů, 2009. 73 s.
- HALÁS, M.; ROUBÍNEK, P.; KLADIVO, P.: Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: Teoretické přístupy, vymezení, typologie. Geografický časopis, 2012, roč.64, č.4, s. 289-310.
- HNILIČKA, P.: Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů. Brno: Host, 2012. 212 s. ISBN 978-80-7294-592-4.
- CHUMAN, T.; ROMPORTL, D.: Suburbanizace a přírodní prostředí. In: Suburbanizace.cz. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008, s. 18-27.
- KLADIVO, P. a kol.: Suburbanizace a localgovernance pozitivní a negativní formy: Olomouc case study. Bulletin of Geography 27, 2015.
- KRIŽAN, F., ŠVEDA, M.: Prejavy komerčnej suburbanizácie vo vybraných odvetviach hospodárstva v zázemí Bratislavy. Ekonomický časopis, 2012, 05: 460-481.
- OUŘEDNÍČEK, M.: Suburbanizace Prahy. Sociologický časopis, 2003, roč.39, č.2, s. 235-253.
- OUŘEDNÍČEK, M.: Suburbanizace a vývoj měst. In: Suburbanizace.cz. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008, s. 8-17.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P.; NOVÁK, J. (ed.): Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2013, 338 s.
- OUŘEDNÍČEK, M., TEMELOVÁ, J. (2008): Současná česká suburbanizace a její důsledky. Veřejná správa 11, č. 4, příloha str. I-IV.
- ROMPORTL, D., CHUMAN, T. (2010): Změny struktury krajiny vlivem rezidenční a komerční suburbanizace v České republice. [online; cit. 2014-12-18]. Dostupné na: <http://uvzo.suburbanizace.cz/analyzy.htm>
- SÝKORA, L.: Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis, 2003, roč.39, č.2, s. 217-233.
- SÝKORA, L., OUŘEDNÍČEK, M. (2007): Sprawling Post-communist Metropolis: Commercial and Residential Suburbanisation in Prague and Brno, the Czech Republic. In: Razin, E., Dijst, M., Vázquez, C. (eds.): Employment Deconcentration in European Metropolitan Areas: Market Forces versus Planning Regulations. Dordrecht. Springer. Str. 209-233.

Seznam použitých zkratk

ČOV	Čistička odpadních vod
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EIA	Environmental Impact Assessment (=posouzení vlivů na ŽP)
IBV	Intenzita bytové výstavby
IROP	Integrovaný regionální operační program
MAS	Místní akční skupina
MS	Migrační saldo
MŠ	Mateřská škola
RUD	Rozpočtové určení daní
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
ŽP	Životní prostředí

Obsah

Úvod.....	10
1. Teoretická východiska	12
1.1 Rešerše literatury, přístupy ke studiu suburbanizace.....	12
1.2 Vývoj suburbanizace ve světě a v ČR	20
1.3 Dopady suburbanizace	24
1.3.1 Sociální dopady.....	24
1.3.2 Environmentální dopady	26
1.3.3 Ekonomické dopady	28
2. Metodika zpracování, vymezení zájmového území	31
2.1 Zdroje a metody zpracování dat	31
2.2 Vymezení zájmového území.....	33
3. Zpracování dat a výsledky	36
3.1 Průzkum mezi starosty obcí zájmového území.....	40
3.2 Kategorizace obcí dle zvolených kritérií.....	43
3.3 Případová studie obce Velký Týnec.....	45
3.4 Případová studie obce Hlušovice	56
3.5 Případová studie obce Bělkovice-Lašťany.....	67
Závěr	77
Summary.....	79
Zdroje	80
Literatura.....	80
Internetové zdroje.....	83
Seznam příloh	86

Úvod

Ještě před dvaceti lety by málokdo hádal, že by tak odlišné země jako Spojené státy, Čína a Česko jednou mohly mít tolik společného. O smazávání rozdílů a postupující homogenizaci daleko více svědčí způsob, jakým se poslední desetiletí po celém světě stavějí města. Rozrůstají se do okolí v podobě nesourodé zástavby rodinných domků, obchodních center a skladových prostor, pozemky se porcují na oplocené parcely vlastněné soukromými developery, kteří při realizaci svých megalomanských projektů nekomunikují s okolím ani mezi sebou navzájem. Co bude za sto let, a jestli z megalomanských projektů zbudou jen torza, zatímco lidé nebudou mít co jíst a pít, je současníkům jedno (PragueWatch: Praha pod lupou, 2013).

Je to myšlenka hodná alespoň krátkého pozastavení. Na jednu stranu je přirozené, že většina lidí touží s rodinou utéct z rušného města a usadit se ve vlastním rodinném domě na čerstvém vzduchu. Na straně druhé denně do města dojíždí a tu čistou přírodu kolem sebe, za kterou přišli, stejně ničí splodinami z automobilů. Dalším negativem je zábor většinou kvalitní zemědělské půdy, která by se dala využít na pěstování plodin pro potřeby obživy nás všech. Suburbanizace, ať chceme nebo ne, se za posledních několik desetiletí stala nedílnou součástí sídelního systému i našeho všedního života.

„...vcelku se zdá, že si lidé velmi rychle zvykají na život ve vymezeném území, za bud symbolickým, nebo skutečným plotem, a že se diví, jak se bez něj moli obejít.“

Jane Jacobs, *Smrt a život amerických velkoměst* (1975)

Tato diplomová práce, která navazuje na práci bakalářskou, se soustřeďuje na zájmové území Olomouce a suburbánního zázemí, vymezeného Halásem, Kladivem a Roubínkem v článku *Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: teoretické přístupy, vymezení a typologie*, publikovaném v Geografickém časopise v roce 2012. Sledovaným územím jsou obce Bělkovice-Lašťany, Blatec, Bohuňovice, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Grygov, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany-Tážaly, Křelov-Břuchotín, Olomouc jako centrum této suburbánní zóny, dále Práslavice, Příkazy, Samotišky, Skrbeň, Těšetice, Tověř, Ústín, Velká Bystřice a Velký Týnec. Bakalářská práce se věnovala především rezidenční suburbanizaci ve výše

zmíněném území a jejím prostorovým uspořádáním. Diplomová práce je pokračováním tématu rezidenční suburbanizace, soustřeďuje se především na její dopady a vliv v těchto obcích, na jejich funkční strukturu, na to, zda a popřípadě jak příliv nových obyvatel ovlivnil skladbu služeb v obcích a na to, zda se s příchodem nových obyvatel více rozmohla průmyslová výroba.

1. Teoretická východiska

1.1 Rešerše literatury, přístupy ke studiu suburbanizace

Suburbanizace může být chápána jako proces přeměny prostředí rurálního na urbánní, se kterým souvisí změny v dopravě, ve výrobě i ve společnosti. Takto vnímá proces suburbanizace např. Matějů a Musil (1981). Teoreticky se suburbanizací zabývají mnozí světoví i čeští geografové, sociologové či ekonomové. Vývoji zahraniční suburbanizace se věnovali např. Baše (2009) či Ptáček (2002). Ze zahraničních autorů se suburbanizaci věnuje např. Downs (1999). Z českých autorů se suburbanizací, zejména tou rezidenční zabývají Sýkora (2002, 2010), Ouředníček (2008, 2013) nebo Hnilička (2005). Nerezidenční formou suburbanizace se zabýval např. Ptáček se Szczyrbou (2004, 2013). Na suburbanizaci mají různí autoři různé pohledy. Nejčastěji ale převažuje názor, že se jedná o negativní proces ve společnosti a hlavně v prostorovém uspořádání. Nejvíce je zmiňováno negativum environmentálního zásahu. Jde především o zábor úrodné půdy a zasahování do ekosystémů. Proces suburbanizace podle Ouředníčka (2002) znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí. Definuje ji podle anglického „suburbs“, které vzniklo z původně latinského základu urbs, znamenající velké město, a předpony sub, která označuje umístění vedle, za nebo pod něčím. Suburbium vnímá jako samostatné sídlo, které se liší prostorovou identitou od předměstí chápaného jako integrální část zastavěné plochy města. Pro nově vystavěné obytné celky v zázemí měst se v průběhu 90. let 20. století vžil v České republice název satelitní městečka (Ouředníček, 2008; Rotterová, 2014). Suburbanizace je jedním z článků urbanistického řetězce. Tento jev se intenzivně začal objevovat ve Spojených státech zhruba v 60. letech minulého století. Do Evropy se tento fenomén stěhování se z města na předměstí dostal s menší intenzitou o pár let později. V České republice se suburbanizace začala významněji objevovat až v 90. letech 20. století. Charakter české a americké suburbánní výstavby se ale do značné míry liší. Detailněji je tento vývoj popsán v další kapitole. Fenoménu suburbanizace a jeho odrazu do prostředí kultury se věnoval např. Flajšar (2016), který pátral po reflexi suburbanizace ve světové literatuře, nebo Vacková s Galčanovou (2011), ty se zase zajímaly o reprezentaci suburbanizace v americkém filmu. Došly k tomu, že se často tato výstavba prezentuje jako ideální

bydlení, kde manželka je často ženou v domácnosti, stará se o dům a děti, manžel je ten, který na to vše vydělává peníze, rodinka si žije spokojeně v klidné čtvrti v rodinném domku odděleném od ostatních nízkým bílým dřevěným plotkem (toto autorky zmiňují jako typické pro americkou výstavbu vyobrazenou ve filmech) a mají vřelé vztahy se svými sousedy. Dále z jejich studie vychází, že takto idealizovaný život v suburbii je pouhou přetvářkou, za kterou se skrývá pravá podoba tohoto zdánlivě harmonického života - muži jsou většinu času v práci, zatímco jejich manželky tráví spoustu času osamělé a „leze jim to na mozek“. Jako typický příklad autorky uvádí filmy *Stepfordské paničky*, *Americká krása* či seriál *Zoufalé manželky*.

Empirickými výzkumy suburbanizaci zkoumají mnozí urbanisté ve všech částech světa. Pomocí rozličných metod, vzorců či pozorování zjišťují například její intenzitu, vliv na dopravu nebo na environmentální prostředí. Suburbanizací v Německu se zabýval německý ekonom a urbanista Heinrich Mäding. V jednom ze svých vědeckých článků (2002) se věnuje tomuto prostorovému jevu, který se v tehdejší Západním Německu začal rozvíjet hlavně od 60. let minulého století. Sleduje též, jaký vývoj měla, resp. neměla suburbanizace ve Východním Německu. V této oblasti se proces stěhování se z města na předměstí začal rozmáhat až po sjednocení do jednoho státu. Vysledoval též, že v západoněmeckých městech se ztráta původních obyvatel měst vykompenzuje mezinárodní migrací. Jeho výzkum je podložen zejména daty ze statistického úřadu. Zabýval se i důsledky suburbanizace. Ty pro rozvoj měst a regionů podle něj pokrývají širokou škálu. Zmínil, že jsou to nejčastěji následující: sociální polarizace a segregace, spotřeba pozemků a nedostatek volných ploch, oddělení funkcí, rostoucí vzdálenosti na dojíždění a s tím související nárůst dopravy či další infrastrukturní vybavení. Vlivem suburbanizace na dopravu se zabývali i další němečtí urbánní geografové Heinrisch s Jarassovou (2013). Jako zkoumané území si pro svou vědeckou stať zvolili Berlín a jeho zázemí. Rozdělili si Berlín na vnitřní centrum a vnější část města, následně svůj výzkum zaměřili především na čtvrt *Alter Schlachthof*, která leží na pomezí těchto dvou oblastí, ve které uskutečnili dotazníkový výzkum, na jehož základě poté dokazovali rozdílnou strukturu obyvatel. Z jejich terénních šetření vyplývá, že v centru Berlína jsou domácnosti obydleny převážně jedním až dvěma obyvateli, kdežto zázemí Berlína, v tomto případě zastoupené územím *Alter Schlachthof*, tvoří rodiny se třemi a více členy, singles domácnosti zde

tvoří pouze 11 % z celkového vzorku 7 146 dotázaných. Z jejich analýzy dále vystupuje kontrast mezi obyvateli s různými stupni vzdělání a výší jejich mezd, což také má vliv na zvolený způsob dopravy do centra. V odpovědích u obyvatel žijících v centru Berlína nejčastěji převažuje volba pěšího přesunu a použití MHD. U respondentů bydlících na okraji Berlína se častěji objevují odpovědi transportu autem či na kole. Tato metoda dotazníkového šetření na vzorku obyvatelstva je poměrně snadno realizovatelná a dobře vypovídající o charakteru zkoumané lokality a dá se použít na srovnání jiných větších měst. Také Feng, Wu a Zhou (2008) zjišťovali, jak suburbanizace ovlivnila dopravní tahy, a to konkrétně v Číně. Ve svém odborném článku se zabývali suburbanizací Pekingu, která se zde nejvíce začala rozmáhat v 90. letech minulého století. Také zaznamenali nárůst decentralizace průmyslové výroby a výstavby větších obchodních center dále od centra. Změny v urbánním chování ve velkých městech Číny pak sledoval také např. Tan (2015), který na zkoumání změny landuse použil metodu studování satelitních snímků. Využity byly dálkově snímané údaje, které byly poskytnuty Datovým centrem životního prostředí čínské akademie věd z let 1992 až 2012. Použil též snímky, na kterých je znázorněna intenzita používání světla v noci. Pro svou studii si Čínu rozdělil na čtyři zóny, na kterých prováděl svůj výzkum. Složitými výpočty pak došel k závěrům, jak se městská zástavba rozvolňuje také v Číně. Chang (2012) zase svými pozorováními zkoumal novou výstavbu na Taiwanu. Ta se podle něj inspiruje americkou kulturou a stále ve větší míře zde vznikají tzv. gated communities. Téma „uzavřených komunit“ se v poslední době stává předmětem studia mnoha vědců, zejména Asiatů. Například v Malajsii se tímto novým fenoménem zabývali Abdullah, Sakip a Salleh (2012). Jedna z jejich studií byla zaměřena na pocit strachu z kriminality, a to v uzavřených a neuzavřených lokalitách. Jejich výzkumnými metodami byly především široké dotazníky a osobní interview. Jejich výsledky se rozcházejí s názory Blakelyho a Syndera (1997), kteří tvrdili, že lidé žijící v uzavřených komunitách pociťují menší strach z ohrožení kriminalitou než lidé žijící v oblastech „neoplocených“. Avšak s opačnými výsledky, tedy že obyvatelé uzavřených komunit mají větší obavy z kriminality, přicházejí právě Abdullah, Salleh a Sakip (2012). Jejich názoru „hraje do karet“ případ z roku 2013, kdy se na Floridě přesně v této zdánlivě bezpečné čtvrti stal 17letý obyvatel obětí vraždy. Čtvrť Retreat v Twin Lakes na Floridě, kde se tento trestný čin stal, je přesně ten druh místa, kde se lidé rozhodnou žít, když

chtějí být v bezpečí – od trestné činnosti, od „nečlenů“, od ekonomické nejistoty. Jenže ne vždy to funguje přesně tímto způsobem. Tato oblast je tvořena 260 bytovými jednotkami, které jsou odděleny od okolí a jedinou spojnici s okolním prostředím jsou dvě cesty, které ústí k hlavní silnici. Ty jsou opatřeny bránami. Ovšem to je jediná bariéra, která je účinná spíše pro nezvaná auta, ale chodci se sem dostanou zcela bez problémů. Není tu žádná hlídací agentura, která by jim zamezila vstoupit do ohraničené komunity. A přesně to je důvod, který přispívá k růstu pocitu strachu z podobných činů, nejen na Floridě, ne jen ve Spojených státech, ale v různých částech světa, kde se „oddělené komunity“ nacházejí (bettercities.net, 2013; citylab.com, 2013). Uzavřené komunity jsou fenoménem hlavně ve Spojených státech, kde se začaly ve větší míře objevovat již v 60. letech 20. století. Přesný počet není znám, ale podle předpokladů Blakelyho (1997) vycházejících ze sčítání lidu žije mezi 6 až 9 miliony Američanů „za branami“. Sociologickému výzkumu vztahů mezi starousedlíky a nově přistěhovalými se zabýval Bernard (2006). Jeho výzkum probíhal v časovém horizontu dvou let pomocí strukturovaných rozhovorů s obyvateli venkova na jihu Čech a v Rakousku. Z jeho šetření vystupuje jako motiv přestěhování se z města na venkov nejčastěji touha po těsnějším kontaktu s přírodou, který je ve městě jen těžko možné získat. Ačkoliv přistěhovalci ideální obraz venkovské krajiny vyhledávali, obvykle je reálný průběh života na venkově iritoval. S podobným zjištěním přišel též Vaishar (2013), který do své studie o suburbanizaci Brna zahrnul i rozhovory se starosty dotčených obcí. Z jejich slov pak vyplývá, že si nově příchozí obyvatelé často stěžují na klasické aspekty venkovského života, jako je např. štěkot psů, zvonění kostelních zvonů anebo jim vadí zapáchající hnůj, přítomnost hmyzu či projíždění traktorů. Venkovský život si idealizují, představují si ho bez jakýchkoli doprovodných zvuků, jako klidný a bezstarostný a pak jsou realitou rozčarováni.

Suburbanizaci můžeme rozdělit podle její funkce, tedy způsobu využívání jednotlivých staveb, na rezidenční a komerční.

KOMERČNÍ SUBURBANIZACE - Proces přesunu komerčních aktivit (obchod, administrativa, výroba, skladování, zábava) z jádra do zázemí měst. Zahrnuje také přesun nekomerčních funkcí (např. školy, úřady, muzea). Tento typ nové výstavby vzniká především v blízkosti významných dopravních tahů. Jedná se především

o výstavbu logistických areálů a nákupních středisek, které jsou díky lokalizaci při komunikacích dobře dostupné. Pro investory jsou tyto lokality mimo město též lákavé z hlediska nižších nákladů na nájem či odkoupení pozemků, než by tomu bylo ve městě. Dalším důvodem pro umísťování nových průmyslových objektů mimo město je dobrá dostupnost z hlediska dojížděky nové pracovní síly, která to má blíž ze suburbí, než z měst. Současným problémem souvisejícím s tímto fenoménem je, že se velké množství obchodních i výrobních ploch staví tzv. na zelené louce a zabírá ornou půdu vhodnou k zemědělství. Většina těchto funkcí se pak stěhuje z centra města do nově vzniklých areálů, což má za důsledek negativní dopad na původní areály ve městě, které následně zůstanou nevyužité a chátrají (Rotterová, 2014; suburbanizace.cz, 2015).

REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE - Jeden z proudů procesu suburbanizace, kdy dochází ke stěhování obyvatelstva z města do jeho zázemí. Jedná se tedy o výstavbu jedno- či dvoupodlažních rodinných domků, určených zejména k obytné funkci. V České republice je tato výstavba regulována stavebním zákonem, avšak např. ve Spojených státech se zvrhla v nekontrolovatelné rozšiřování sídel. Tento jev je označován pojmem „urban sprawl“ (Rotterová, 2014; suburbanizace.cz, 2015).

Specifickým podtypem rezidenční suburbanizace je tzv. podnikatelské baroko. Jedná se o stavební styl, který se vyznačuje nevkusem, nabubřelostí, okázalostí a stylovou nejednotností. Obrovské vily tohoto typu se v našich končinách začaly objevovat v 90. letech minulého století. V této době se v naší rozvíjející se kapitalistické společnosti začali objevovat zbohatlíci, kteří svůj úspěch nebo peníze chtěli dát na odív. Brzy zjistili, že nejlepším způsobem, jak své bohatství ukázat, je postavit si dům, a tak se zrodilo podnikatelské baroko. To přineslo do české krajiny architekturu bez přirozeného měřítká, nerespektující tradiční dlouhodobě kultivovaný tvar domů. Architekturu, která se tváří jako honosná, ale jde o lacinou napodobeninu. Po dvou desítkách let se však mnozí majitelé probudili do reality: domy chátrají a těžko se hledá zájemce, který by je chtěl nákladně udržovat a opravovat. Přispělo k tomu více jevů najednou: stále dražší energie, nechuť dospívajících potomků bydlet v rozlehlé vile s rodiči a rychle stárnoucí druhořadé stavební materiály, které zvyšují náklady na údržbu. Vily zůstávají prázdné, realitní kanceláře je obtížně prodávají i přes výrazné slevy (bydleni.idnes.cz, 2015; Česká televize, 2012; suburbanizace.cz, 2015).

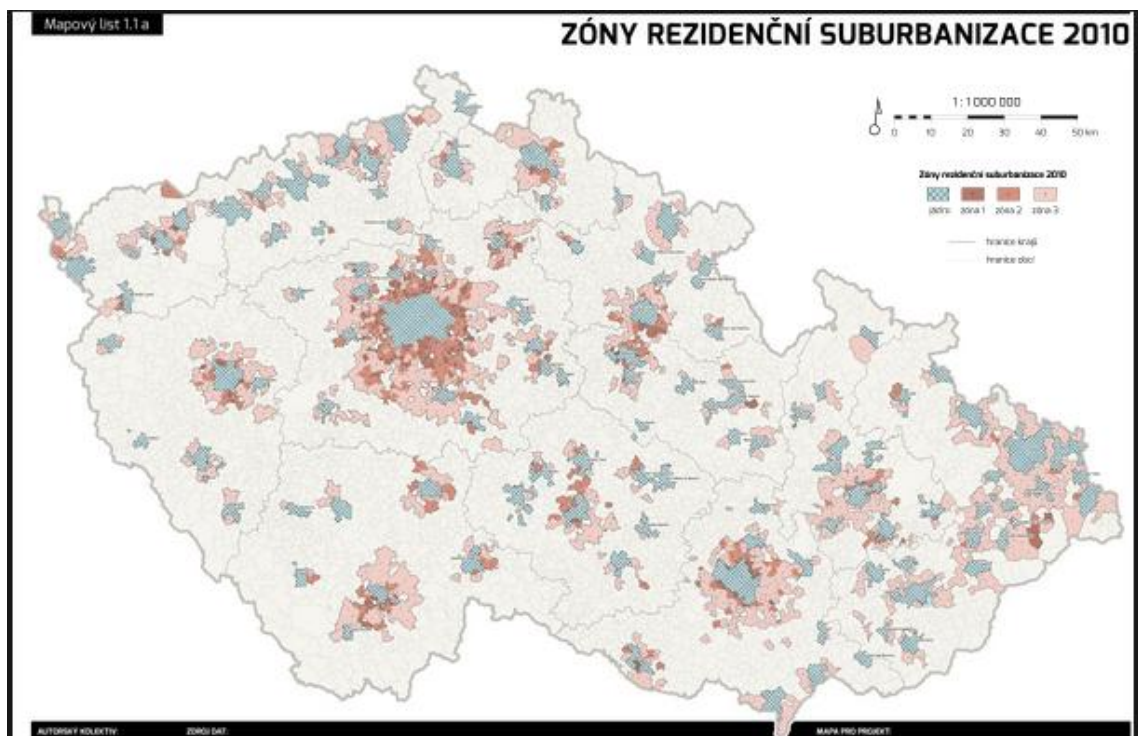

Obr. 1: Vily postavené ve stylu podnikatelského baroka, které realitní kanceláře prodávají za horentní sumy (Zdroj: bydleni.idnes.cz, 2015)

Dle Sýkory (2002) se na přelomu tisíciletí výstavba celých nových čtvrtí stala pro developery v Česku zlatým dolem. Využívají toho, že zákazník si nebude moci z různých důvodů postavit dům vlastními silami a tak raději nechá veškerou realizaci na developerovi – od vyhledání vhodného pozemku, přes stavební plány a povolení až po samotnou stavbu. Vytvoří tak stavbu „na klíč“, kterou si zákazník převezme až jako hotový, zkolaudovaný dům, určený k okamžitému nastěhování (www.developeri.info, 2016). Tento způsob je v současné době poměrně hodně rozšířen a domky postavené developerem se kupují. Přesto však jde v České republice o trend, kdy developer výhodně skoupí pozemky, zasítuje je, popřípadě i zastaví, ale tyto stavby poté zejí prázdnotou. Největší boom má suburbanizace u nás už zdá se za sebou, protože momentálně nabídka převyšuje poptávku. Nejčastěji za tím stojí příliš vysoká cena hotového díla (www.hypindex.cz, 2012; Olomoucký deník, 2012). Na rozdíl od např. Německa, kde jsou zavedeny zákony na ochranu půdy, které nutí developery i jednotlivce spíše k využití brownfields anebo alespoň ke stavbě vícepatrových budov na okrajích měst, dochází v naší republice k neúměrnému zastavění. Krajina je postupně přeměňována k obrazu nově příchozích obyvatel. Ze ztráty paměti krajiny ale nelze vinit pouze obyvatele suburbánní zóny, protože oni ke kusu této krajiny přišli spolu s pozemkem v rámci kupní smlouvy a nejsou k místu nijak vázáni. Vnímají estetiku v okolí suburbie, ale samotnou suburbii nevnímají na rozdíl od starousedlíků

jako něco, co hyzdí ráz obce a krajiny. Často jsou přesvědčeni, že koupili pozemek s domkem, aby v krajině žili, za čímž stojí dobře odvedená práce developerů, kteří prodávají nemovitosti na základě klamavé reklamy a prezentace okolí. Obecně také platí, že čím vzdálenější je suburbie od města, tím menší je šance na plné obasazení pozemků. Proto plány developerů zahrnují nejčastěji okolí města do 30 km, což je i hraniční vzdálenost míst často obsluhovaných veřejnou hromadnou dopravou. Klienti a potenciální obyvatelé nejsou ochotni dojíždět do zaměstnání více než hodinu a 20 minut (Šilhánková a kol., 2013).

Jak je z obr. 2 patrné, nejsilněji se suburbanizace projevila v zázemí hlavního města. I v zázemí Brna se také stále častěji vyskytuje rozvolňování zástavby do zázemí. Olomoucká zóna suburbií už není ve srovnání s těmito dvěma městy tak významná, avšak také si zaslouží pozornost. Zejména v některých jejích obcích se v posledních letech několikanásobně zvýšil počet přistěhovalých. Podrobněji se této lokalitě věnuje autorka v další části práce.

Obr. 2: Zóny residenční suburbanizace (Zdroj: Atlas obyvatelstva, 2013)

Vlivem suburbanizace na funkční strukturu v obci se zabývala např. Susová (2008) v suburbánní zóně Prahy. Ve svém výzkumu došla k následujícím poznatkům: v části obce Jesenice (na obr. 3) je zastoupení staré a nové zástavby zhruba stejné. Jádro tvoří původní domy a centrum plní funkci obslužnou. Nachází se v něm obchody, restaurace, pošta, budova obecního úřadu i společenské centrum. Plochy komerčního využití jsou většinou podél větších komunikací na okrajích obce. V okrajových částech obce převažuje nová zástavba a plní funkci téměř výhradně obytnou. Z tohoto pohledu jsou tedy jednotlivé obecní části rozdílné. Existují rozdíly i v socioekonomickém statusu nových rezidentů. Podle oficiálních statistik se v Jesenici zvýšil počet obyvatel v důsledku suburbanizace téměř trojnásobně. S rostoucím počtem obyvatel rostou i nároky na občanskou vybavenost. Ačkoli byla v obci vybudována řada zařízení sloužící k trávení volného času a rozšířila se nabídka služeb, občanská vybavenost obce zůstává nedostatečná. Nejpalčivějším problémem pro místní občany je nedostatečná kapacita mateřských škol a školy základní. V budoucnu však může naopak dojít k převrácení trendu, kdy dětí školního věku bude ubývat a obec bude muset řešit opačný problém - jak naložit s nedostatečně využitou budovou základní školy. Suburbanizace přinesla obci i řadu pozitiv. Mezi ně patří například rozšíření služeb v obci (nové obchody, restaurace, společenské centrum, sportovní centrum), rozšíření možnosti zapojení do společenského a komunitního života obce (společenské a sportovní akce, spolky a sdružení různého zaměření, nabídka zájmových kroužků pro děti). V neposlední řadě je to například i vyšší zapojení nových rezidentů do veřejného dění v obci (Susová, 2008).

Obr. 3: Rezi denční výstavba v obci Jesenice u Prahy (Zdroj: Susová, 2008)

1.2 Vývoj suburbanizace ve světě a v ČR

V České republice není suburbanizační proces tak intenzivní jako jinde ve světě. V některých státech USA se tento druh bydlení rozmohl až do nekontrolovatelné fáze. Zpočátku zde byl suburbanizační proces podporován státem. První suburbia se začala vytvářet s rozvojem automobilové dopravy, kdy se stal automobil dostupný i pro střední třídu. Později výrazně vzrostl počet obyvatel, kteří si chtěli splnit svůj sen - mít rodinný domek se zahradou. Typickým morfologickým znakem amerických příměstských oblastí se stávají kolonie rodinných domků, většinou vyrostlých „na zelené louce“ s pravidelným šachovnicovitým půdorysem. Rozmáhá se výstavba celých obytných souborů rodinných domků stavebními společnostmi tzv. „na klíč“. V rámci úspory místa je minimalizován veřejný prostor, často chybějí chodníky či veřejná zeleň (Ptáček, 2002; Rotterová, 2014).

Podle Ptáčka (2002) je několik důvodů pro tak rozsáhlou suburbanizaci obyvatelstva v USA. Jedním z nich je značná poptávka po novém bydlení, způsobená především omezením bytové výstavby už v době hospodářské krize v 30. letech a potom během druhé světové války. Zároveň díky vyšším příjmům středních vrstev si stále větší podíl lidí mohl dovolit uskutečnit svůj sen o vlastním bydlení. Dalším významným důvodem se stal „baby boom“, vrcholící ve Spojených státech v polovině 50. let. S tím je spojena zvýšená poptávka mladých rodin po vlastním bydlení v prostředí neznečištěném a bez vysoké kriminality. Třetím z důvodů byla finanční podpora vlády pro výstavbu infrastruktury a podpora bytové výstavby. Hlavními nástroji bytové politiky byly státem garantované hypoteční úvěry a daňové úlevy. Daňově zvýhodněny byly především příjmově slabší vrstvy. Proces suburbanizace ve Spojených státech se netýká pouze bydlení rodin, ale i ekonomických funkcí. Nerezidenční suburbanizace se člení do několika fází. Tou první je tzv. „bedroom community“, kdy docházelo pouze k migraci obyvatel do suburbánní zóny, ale pracovní příležitosti zůstaly v centrech měst. S postupem suburbanizace bydlení narůstala i vzdálenost mezi místem bydliště a místem pracoviště a od 60. let se stává časová dostupnost neúnosnou. Proto dochází k postupné suburbanizaci služeb pro obyvatelstvo. Nejprve vznikají supermarkety v blízkých polohách, později se stěhuje lehký průmysl a následují terciární aktivity. Předměstí se postupně stávají zcela

nezávislými na centrech měst a proměňují se v nová centra zvaná *suburban downtowns*, *edge cities* či *suburban business districts*. V současnosti patří mezi dopravně nejvíce zatížené okružní komunikace, oproti tomu se dopravní proudy směrem do měst oslabily (Ptáček, 2002; Rotterová, 2014).

V západní Evropě se proces suburbanizace projevil méně razantně než ve Spojených státech a měl méně negativní vliv na destrukci centrálních částí měst. Do rozvoje evropských měst mnohem více zasahuje plánování, a tak je u evropských měst mnohem lépe rozeznatelná hranice mezi městským a venkovským typem využití půdy. Zemí, kde byl průběh suburbanizačního procesu zvláště silný, je Spolková republika Německo. Přispělo tomu i značné poškození měst během druhé světové války, a obyvatelstvo tedy bylo nuceno žít mimo města, v okolních městečkách a obcích. Z hlediska prostorového rozložení působil na intenzitu suburbanizačního vývoje i úspěšnější ekonomický vývoj jižní poloviny SRN, zvláště okolí Mnichova, Frankfurtu a oblasti kolem Rýna. Zvláště v Porýní dochází k vytváření složitých městských struktur a k vzájemnému propojení sídel. Podstatně se mění morfologie sídel v příměstské oblasti. Dochází jednak k přestavbám původních zemědělských usedlostí, ale hlavně k enormnímu nárůstu počtu nových domů. Stavební iniciativu ve většině případů vyvíjejí stavební společnosti, které dodávají rodinné domy formou „na klíč“. Důvodů pro stěhování německého obyvatelstva z měst je několik. Ptáček je ve svém příspěvku (2002) rozdělil do pěti skupin. První skupinou jsou ekonomické faktory, mezi něž patří například zrušení regulace nájemného a jeho neustálý růst, dále vyšší životní náklady ve městě či rozdílné ceny pozemků ve městě a v jeho zázemí. Další skupinou důvodů pro suburbanizaci jsou sociologické faktory. Mezi ty lze zařadit přání mladých rodin žít s dětmi v kvalitním životním prostředí. Dalším důvodem je atraktivita okolí, velikost pozemku nebo pocit vlastnit dům na reprezentativní adrese. Třetí skupinou faktorů jsou dopravně geografické. Jde vlastně o dobrou dopravní dostupnost do jádra města a existence rozvinuté veřejné dopravy. Dalším hlediskem nových rezidentů pro výstavbu bydlení je vybavenost soukromými a veřejnými službami. Posledním důvodem pro stěhování se z měst je pro Němce bytová a sídelní politika. Stát podporoval novou bytovou výstavbu výhodnými hypotečními úvěry. I v Německu byla suburbanizace komerčních funkcí spojena s výstavbou velkoplošných maloobchodních zařízení. Ta vznikla, stejně jako podle amerického vzoru, na zelené louce ve výhodných dopravních

polohách. V současné době jsou zákonem zpřísněny podmínky pro výstavbu těchto center. V rámci suburbanizace administrativních funkcí docházelo od 60. let k výstavbě kancelářských center a administrativních parků. Ve stále větší míře dochází ke stěhování i kvartérních aktivit, jako jsou výzkum a vývoj či technologické parky (Ptáček, 2002; Rotterová, 2014).

Suburbanizace se projevovala i v další německy mluvící zemi, v Rakousku. Nejvýrazněji se tento proces projevil v jeho hlavním městě Vídni. Sýkora a Posová (2010) ve své studii *Praha a Vídeň: rozdíly ve formování metropolitních regionů a jejich příčiny* provádějí komparaci suburbanizačního procesu ve Vídni a v Praze. Podle jejich příspěvku jsou Praha i Vídeň středoevropská města s podobou urbanistickou strukturou, která se do první světové války vyvíjela obdobně. Po první světové válce se stala hlavními městy dvou zhruba stejně velkých států jak počtem obyvatel, tak významem. Prahu tato nová role zvýhodnila, a město se od roku 1922 začalo rozvíjet. Naopak v rakouské metropoli se vývoj pozastavil. Po druhé světové válce se Vídeň ocitla na periferii odříznutá železnou oponou od zbytku bývalého území. Mezi lety 1948 až 1990 počet obyvatel Prahy rostl pozvolna a Vídeň obyvatelstvo začala ztrácet. Forma rozvoje měst se odvíjela od odlišných ekonomických podmínek a politických režimů. Rozlohou je vídeňský region třikrát větší než pražský, obyvatelstvem je to jen 1,6 násobně více než v Praze. Po druhé světové válce bylo hlavním cílem rekonstruovat válkou zničenou Vídeň. Nová výstavba velkých obytných souborů se odehrávala převážně na volných plochách v administrativních hranicích Vídně. Suburbanizace se zde začala výrazněji projevovat od 60. let 20. století. Zatímco se bytový fond ve Vídni vyznačuje nedostatkem rodinných domů, poptávka obyvatel po bydlení v rodinných domech vedla k suburbanizaci v jejím okolí. V posledních dvou desetiletích minulého století se suburbanizační proces rozšířil i do vzdálenějších území s nižšími cenami stavebních pozemků. Proto je vídeňský metropolitní region více prostorově rozšířen (Sýkora, Posová, 2010; 2011; Rotterová, 2014).

Ve Velké Británii se proces suburbanizace začal formovat již v 19. století, a to prostřednictvím myšlenky Ebenezera Howarda, který podporoval návrat zeleně do měst. Podal tak základ na vznik zahradních měst. Jeho návrh podporuje výstavbu jednoduché dvoupodlažní zástavby s centrem v podobě klidového parku a snížení hustoty zastavění průmyslových ploch. Howard počítal s průměrnou hustotou zalidnění

nového osídlení pouze 80 obyv./ha (Hnilička, 2005; Šilhánková, 2007). Víze zahradních měst se postupně z Anglie rozšířila dál do Evropy. Významně jí byla ovlivněna výstavba v Nizozemsku či Dánsku. Typově jsou domy velmi podobné – každý byt má svoji soukromou zahradu a samostatný vstup z ulice (Hnilička, 2005; Rotterová, 2014).

Počátky suburbanizačních procesů v České republice sahají až do období středověku, kdy se středověká zástavba nabalovala kolem hradů. Podhradí tak představují prvotní předměstí. Tento vývoj je obzvláště příznačný pro území Prahy. Již v období před nástupem průmyslové revoluce lze pozorovat výrazné vyliďňování centrálních oblastí měst. Zvyšuje se osídlování v blízkosti železničních tratí. Obecně můžeme přirovnat mechanismus růstu měst k nafukování míče. Zvýšený příliv obyvatelstva, investic, pracovních příležitostí nebo informací vyvolává rozpínání (dekoncentraci) těch městských funkcí, které nejsou schopny platit nejvyšší cenu za umístění v blízkosti centra. V období průmyslové revoluce a urbanizace byl typickým rysem růst obytných i průmyslových předměstí. Za předměstí byla v 19. století označována taková města jako Smíchov, Karlín nebo Královské Vinohrady, která jsou dnes součástí vnitřního města Prahy. Později se rozvíjela i vzdálenější sídla především v dosahu železnice (např. Černošice nebo Klánovice u Prahy), (Sýkora, 2002; Ouředníček, 2008). Suburbanizace zažívala boom kolem velkých českých měst již na začátku 20. století. Rozvoj nových oblastí v zázemí měst se významným způsobem objevuje od druhé poloviny 90. let 20. století až do současnosti. Charakter české a například americké suburbanizace se však do značné míry liší (Sýkora, 2002; Ouředníček, 2008). Situace po roce 1989 přispěla ke změně české ekonomiky a politiky a tím i podmínky pro novou výstavbu. Důležitou roli sehrály restituční půdy jejím původním vlastníkům, zakládání nových stavebních firem a aktivity developerských společností. Ouředníček a Posová (2006) v publikaci Suburbánní bydlení v Pražském městském regionu vyčleňují čtyři fáze vývoje stručně shrnuté do následujících bodů:

- 1) Počátky suburbánního rozvoje (1990-1994) – pokles bytové výstavby ze socialistického období, pomalý rozvoj rezidenční bytové výstavby
- 2) Nástup velkých developerů (1995-1997) – celkový pokles bytové výstavby v porovnání s předchozím obdobím, dokončování prvních projektů stavebních firem

3) Využívání nových produktů pro financování bydlení (1998-2001) – vzestup individuálních stavebních projektů v zázemí díky bytové podpoře ze strany státu pro domácnosti se středními příjmy.

4) Gradace suburbanizace (2002- současnost) – nový růst bytové výstavby, zejména díky developerům a stavebním společnostem, hypoteční úvěry jsou dostupné širokému okruhu zájemců (Rotterová, 2014).

1.3 Dopady suburbanizace

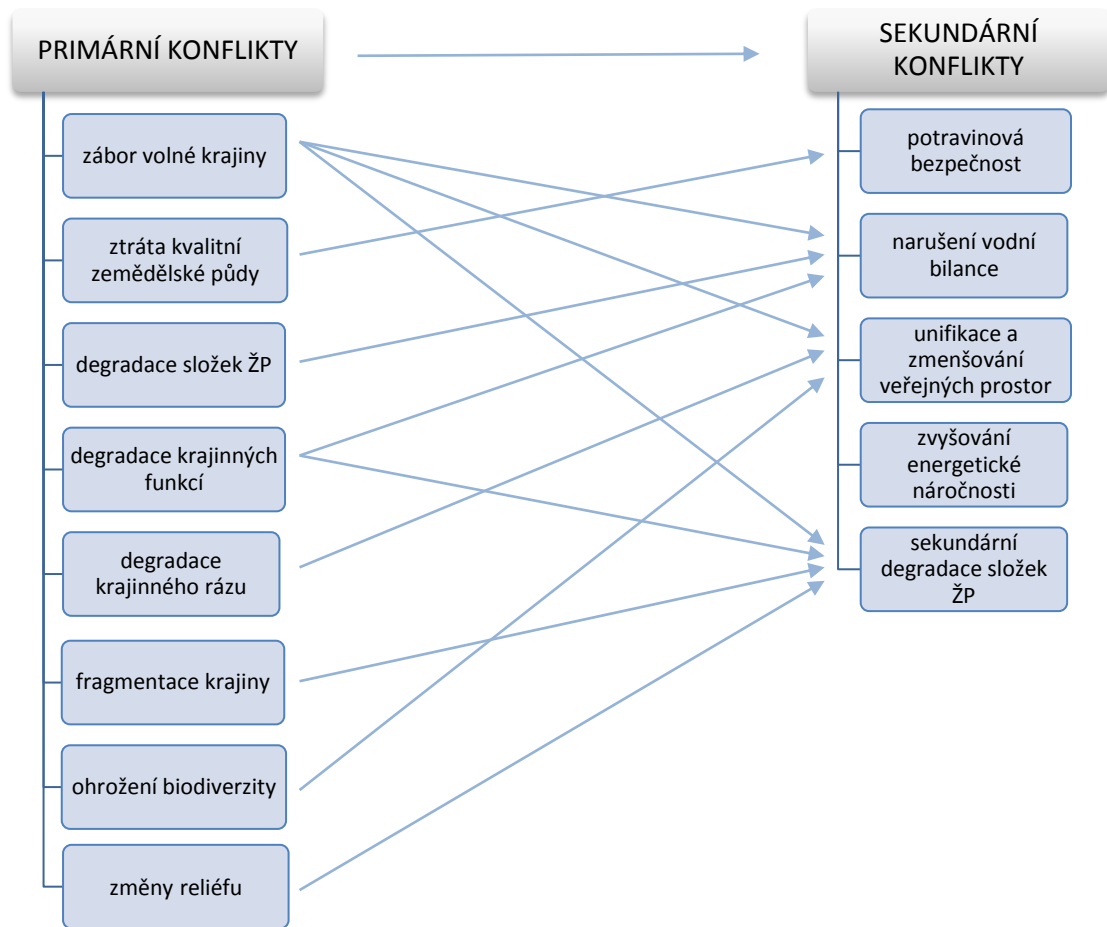
Suburbanizace přetváří krajinu okolo nás, ale nemá vliv pouze na ni. Mezi další dopady vyvolané suburbanizací můžeme přiřadit například sociální vliv na obyvatelstvo či ekonomické vlivy na obce. Tyto dopady mohou být jak pozitivní, tak i negativní.

1.3.1 Sociální dopady

Jako negativní důsledek suburbanizace může být považována sociální segregace. Tesař a Volf (2000) se ve svém článku zabývají otázkou sociální segregace jako následku suburbanizace. Závěry vyplývající z jejich textu jsou takové, že suburbanizace je dnes jedním z hlavních prostředníků sociálního oddělování. Změna preferencí obyvatel směrem ke snaze bydlet ve vlastním domě, dále od zacpaného a znečištěného vnitřního města v klidu a zeleni vedla k suburbanizaci, která v některých případech může vyústit až v prostorovou segregaci. Logickým důsledkem této prostorové segregace je segregace sociální, protože lidé k sobě začali mít dále, v nových lokalitách nevzniká komunitní život, takže osobní kontakt se omezil na zaměstnání a úzký rodinný kruh. Ovšem důležité je poznamenat, že jejich výzkum se zaměřoval především na suburbanizaci při hlavním městě. V případě suburbií v okolí Olomouce, která jsou stěžejním tématem této práce, není sociální segregace tolik patrná, noví obyvatelé se poměrně sžili se starousedlíky a zapojují se do chodu obce a společenského života v ní. Vztahy mezi původními obyvateli vesnic a nově příchozími jsou dle mnohých studií a výzkumů spíše dobré, navzájem si tyto dvě skupiny nedělají naschvály a tolerují se. Ovšem nějaká vřelejší přátelství mezi sebou budují jen těžko, důvodem bývá nejčastěji rozdílný sociální status. Zpočátku jde o jistý negativismus ze strany starousedlíků, kteří jsou často jiného stupně vzdělání, a velkou roli hrají i majetkové poměry. Vztahy mezi přistěhovalci a původními obyvateli se navazují spíše

kvůli sdílené každodennosti než na vzájemné sympatii. Důležitým faktorem rozvoje neformálních kontaktů bývá množství času stráveného mezi starousedlíky na veřejných místech. Ve výhodě jsou podle Bernarda (2006) hlavně ženy v domácnosti a na mateřské dovolené, které tráví hodně času procházkami po vesnici, v obchodě apod., kde častěji přijdou do styku s místními obyvateli než jejich zaměstnaní manželé. Jako další časté místo pro seznamování se se starousedlíky Bernard vyzdvihuje pohostinství. Dalšími místy pro seznamování se mohou být sportovní či kulturní zařízení, ovšem ne každá vesnice jimi disponuje, popřípadě novousedlíci volí možnost vyžití volného času ve městě v podnicích a zařízeních, kde to lépe znají. Jedním ze způsobů zapojení se do obecního života může být pro nové obyvatele členství v nějakém místním spolku, například ve sboru dobrovolných hasičů apod. Méně často se pak lze setkat se sblížením místních a nově nastěhovaných obyvatel díky náboženství. Bernard (2006) dále vymezil tři kategorie sociálních kontaktů mezi obyvateli. První z nich jsou letmé kontakty, které představují tu nejjednodušší formu sociálního kontaktu a omezuje se na potkávání se na ulici a vzájemné pozdravení. Druhou skupinou kontaktů jsou susedské vztahy a známosti. Tyto vztahy už mají dlouhodobější charakter, jedná se o každodenní kontakt mezi sebou. Tyto kontakty jsou patrné u nejbližších susedů. Třetím typem jsou přátelské vztahy, kdy už se obyvatelé spolu skamarádili, navštěvují se a rádi spolu konají nějakou společnou činnost. K rozvoji těchto vztahů přispívají nejvíce děti, které se často vídají ve škole, popřípadě se společně účastní kroužků či jiných aktivit. Častým jevem také je, že se přistěhovalci se starousedlíky setkávají pokud možno co nejméně, a udržují spíše vztahy s dalšími nově přistěhovanými mezi sebou v rámci svého nově vystavěného bloku, protože si přijdou v mnoha pohledech bližší, žijí si svůj život v rámci „své“ části obce a do veřejného života se nezapojují. Některým to takhle i vyhovuje, nepřišli na vesnici s úmyslem stát se venkovánem, ale přinášejí si „kus města“ s sebou (Šilhánková a kol., 2013; Vaishar, 2013).

1.3.2 Environmentální dopady

Obr. 4: Schéma konfliktů vlivů na krajinu vyvolaných suburbanizací (Vaishar, 2013)

Dalšími dopady vyvolanými suburbanizací jsou krajinotvorné a environmentální. Primární vlivy na krajinu a ŽP vyvolané novou intenzivní zástavbou, stejně tak jako jejich druhotné projevy schematicky znázornil ve své publikaci Vaishar (2013), viz obr. 4. Historicky vznikalo osídlení nejdříve v oblastech, kde byly příznivé podmínky pro pěstování zemědělských plodin. V zázemí velkých měst se proto často vyskytuje vysoký podíl kvalitní zemědělské půdy. Ta je v současné době využívána spíše než ke svým přirozeným účelům k výstavbě nových obytných čtvrtí či průmyslových areálů (Létal, Smolová, Szycyrba, 2001; Mackovič, 2012). Zabor produktivní zemědělské půdy znamená nejen zmenšení zemědělské plochy určené k produkci potravin, ovoce, sena pro dobytek apod., ale hlavně zmenšení plochy v krajině, která se stává začleněnou do zastavěného území. Jedná se o jedno z největších nebezpečí z hlediska zásahů do krajiny, protože jde o dlouhodobé a trvalé znehodnocení půdního fondu, který není dále schopen plnit svoji primární funkci, tedy plodit zemědělské produkty pro obživu

člověka. Ikdýž v současné době není zajištění výroby potravin v centru zájmu tržních ekonomů, situace se může v budoucnu změnit například kvůli klimatickým změnám či snížení produkce z rozvojových zemí. Proto je plýtvání kvalitní úrodnou půdou na pováženou. Tato kvalitní půda, která je rozčleněna na menší pozemky u domků, je využita prakticky jen k drobnému zahradničení, pokud se o něčem takovém lze vůbec bavit z hlediska časového vytížení nových obyvatel. Reálně jde o transformaci na intenzivně kosený trávník za plotem, před ním a kolem chodníků (Šilhánková a kol., 2013; Vaishar, 2013).

Rozvoj sídel však negativně ovlivňuje i vodní režim v území. To se projevuje zhoršováním kvality povrchových vod (vypouštěním odpadních vod, povrchovým splachem nečistot ze zpevněných a zastavěných ploch často chemicky ošetřovaných apod.), snižováním zásob podzemních vod, urychlením povrchového odtoku, zvyšováním výparu v důsledku zvyšování podílu zpevněných a zastavěných ploch či narušení vodního režimu v území zatrubňováním a kanalizací (Mackovič, 2012). Problémem je i zásah do vodního režimu z hlediska povrchového odtoku srážkové vody. Jako příklad může posloužit jihozápad Prahy. Již v r. 1993 se zpracovaly první studie o odtokových poměrech Radotínského potoka, které naznačily vyšší průtoky na dolním toku při větší zástavbě území. Tyto studie nebyly v následné výstavbě pražské suburbie zohledněny a velká zástavba a s tím spojená menší plocha na vsakování spadené vody se negativně projevila v roce 2002 při velkých povodních. Zastavěná plocha suburbií, kde se původně vsakovala srážková voda, může v budoucnu znamenat ohrožení hlavně na lokálních a menších vodních tocích, pokud tam nebudou realizována protipovodňová opatření, jako jsou např. retenční nádrže či rozlivové louky (Šilhánková a kol., 2013).

V neposlední řadě má suburbanizace negativní dopad též na faunu. Dochází k narušení přirozené migrace živočichů (Létal, Smolová, Szycyrba, 2001; Mackovič, 2012). Vliv suburbanizace na ekologickou stabilitu je velmi výrazný, ale obtížně měřitelný. Ovšem při ztrátě přirozené konektivity mezi jejími menšími celky, tedy při stavu zneprůchodnění krajiny, je vliv zřetelný. Nejčastěji je tlak suburbanizace patrný na nesmyslných tvarech biokoridorů a na liniích navržených v územních plánech. Často dochází k přerušení přirozeně probíhajících biokoridorů. Představa ideální krajiny nově

příchozích obyvatel se poměrně značně liší od skutečnosti. Dochází pak např. k nahrazování trávníku koberci imitující travní porosty, rybníka bazénem anebo lesa tujími. Kontakt s přirozenou ekosystémovou vazbou je v takovém místě zamezen a ztracen, protože zde nemá místo ani kompost, záhony či větší stromy. Suburbie mají ve svém okolí jednoznačně vliv na snížení biodiverzity a její ochuzení o různé druhy, a to zejména díky tzv. antropogenním vlivům. Primární působení může zahrnovat např. volné pobíhání psů a koček, přikrmování určitých druhů zvířat, jízda motorových vozidel v terénu. Sekundárně jde zejména o vypouštění odpadních a splaškových vod do vodotečí, vyrušování či plašení volně žijících druhů, rozšiřování kultivarů a exotických druhů do volné krajiny a podobně (Šilhánková a kol., 2013).

Specifickou podskupinu těchto dopadů vytváří doprava a s ní spojené problémy. Suburbanizanti jsou zvyklí používat každodenně auto na ranní cesty do práce a navečer zpět. Tyto automobily mají problém vejít se na lokální silnice, které původně nebyly pro takové množství aut stavěny, což může způsobovat vznik dopravních kolon v době špičky, tedy hlavně v čase ranního odjezdu většiny obyvatel do práce. Odpolední a podvečerní návraty domů jsou už více časově rozloženy, ikdyž ani odpolední fronty při vyjíždění z měst nejsou ničím neobvyklým. Velké množství individuální automobilové dopravy vyvolává zvýšení hodnot emisí vypouštěných vozidly, hluk či zápach. Možným řešením tohoto vážného problému může být zvýšená frekvence linek městské hromadné dopravy, která by častěji obsluhovala tyto stále více zalidněné obce či využití cyklistické dopravy (ačkoliv tato varianta se jeví spíše jako řešení pouze pro letní sezónu). Při shrnutí všech těchto vlivů na krajinu a životní prostředí by stálo za úvahu, zda by nebylo vhodné posuzovat i suburbánní výstavbu v procesu EIA (Vaishar, 2013).

1.3.3 Ekonomické dopady

Ačkoli jsou výše zmíněné dopady nové příměstské výstavby spíše negativního charakteru, najdou se i kladné stránky. Jedním z hlavních přínosů příchodu nových obyvatel do obce je výstavba nových či rekonstrukce stávajících sítí, jako je například kanalizace, nové povrchy vozovky apod. V mnohých případech se přibývajícímu počtu obyvatel, hlavně mladých rodin s dětmi, přizpůsobuje i vybavenost obce. V tomto případě může jít např. o rozšíření kapacity školky. Noví rezidenti často sice dojíždějí do zaměstnání do města, ale najdou se i tací, kteří najdou práci ať už v zavedených

podnicích v obcích či v blízko vystavěných průmyslových zónách vyrostlých „na zelené louce“. Tyto dopady na vybrané obce v zázemí Olomouce budou rozebrány v dalších částech této diplomové práce detailněji. V současné výstavbě rodinných domů často převažuje důraz na architekturu staveb, nikoli na uspořádání nových čtvrtí jako celku tvořeném nejen budovami a silnicemi, ale také veřejnými prostory. Řada nových satelitních městeček je složena z nahodile rozestých a nesourodých rodinných domů, postavených bez ohledu na okolní objekty, bez vztahu k původnímu sídlu a bez společných prostranství. Veřejné prostory však hrají důležitou roli při vytváření vzájemných kontaktů a vztahů mezi obyvateli. Pro současnou suburbanizaci je typický tlak developerů na maximální využití pozemků, ale už si nelámou hlavu s veřejnými prostory, natož pak s nějakou občanskou vybaveností. Často jde o neefektivní smlouvy, které obce s developerskými firmami uzavřely. Developeři pak nejsou nijak smluvně vázáni vybudovat infrastrukturu (např. chybějící chodníky), z této starosti „vybruslili“ a přenechali ji na jednotlivých obcích. Obce pak často nemají dostatek financí na dostavbu či udržování infrastruktury v nově přistavených částech. S finančními nedostatky obce je spojen i fakt, že mnoho z nově přistěhovalých nemá hlášené trvalé bydliště v novém domě, což ochuzuje obecní rozpočty o velkou část příjmů, které by mohla obec zpětně investovat například právě do rozvoje veřejných míst. Právě veřejný prostor je místem, kde mohou trávit volný čas a navazovat společenské kontakty se svými vrstevníky, známými či sousedy. Ve velkém množství suburbií však chybí parčíky, náměstí s lavičkami, hřiště a další odpočinkové prostory (Ouředníček a kol., 2008; Vaishar, 2013). Buček (1985) konstatuje, že cílem urbanistického řešení obytné zóny je vytváření celků nerušených dopravou, organizovaných tak, aby byla základní občanská vybavenost dostupná pěšky. Tyto celky by měly být rovnoměrně doplňovány plochami zeleně. Současná bytová výstavba je charakteristická zanedbáváním místních specifik a monofunkčním přístupem k výstavbě čtvrtí. Segregací práce a bydlení se vytváří „noclehárenské čtvrtě“. Dle Bučka by měla plošná struktura sídelního útvaru být tvořena 32 – 40 % bytovou a občanskou vybaveností, 13 – 15 % by měla tvořit dopravní infrastruktura, 12 – 14 % zeleň a 31 – 44 % připadá na ostatní funkční plochy. Občanská vybavenost je prostorově mnohotvárná a velmi rozmanitá. Lze ji rozdělit na zařízení denní potřeby (mezi něž patří např. mateřská a základní škola, obchod, hřiště či park, tyto objekty by měly být ideálně vzdáleny od bydliště do 400 m) a zařízení

periodického využití (ve vzdálenosti do 800 až 1 000 m od místa bydliště, jedná se např. o restaurace, poštu, zdravotní středisko apod.). Charakteru a funkci těchto zařízení by měla odpovídat poloha v centru obce, čímž je umožněna příznivá dostupnost pro obyvatele. Dřívější prostory a objekty vybavení zůstaly zachovány, ovšem v nově vznikajících částech obce je o tyto objekty nouze. Drobné objekty veřejných prostranství mají charakter obslužný (čekárny na autobus, vývěsní tabule...), sakrální (boží muka, zvonice...), kulturně-historický (pomníky padlých občanů) a rovněž sem lze zařadit doplňkové vybavení, jako jsou lavičky, orientační turistické tabule apod. Mimo vlastní účel zvyšují společenský a kulturní význam. Důležitou součástí obcí jsou herní, sportovní a jiná rekreační zařízení, která bývala často situována na okrajích obcí, avšak důsledkem rozšiřování zástavby dochází k začlenění těchto zařízení mezi obydlí. Jedním z dalších důležitých prvků občanské a technické vybavenosti je kanalizace a čistička odpadních vod (ČOV). Obec si může zvolit systém jednotné či oddělené (splaškové a dešťové) kanalizace, avšak s kanalizační sítí by neměly být propojeny potoky. ČOV by měla být v dnešní době již nedílnou součástí kanalizačního systému, musí být situována pod zastavěným územím obce a Knopp (1994) navrhuje pro větší estetičnost odclonit ji od zástavby vhodnou vzrostlou zelení (Buček, 1985; Knopp, 1994). V malých obcích či suburbii oddělených od zbytku obce často nabídka aspoň základních služeb, jako jsou obchod či pohostinství, chybí, protože se jejich provoz finančně nevyplatí. Většina obyvatel suburbii by stejně volila vyjíždku za službami ve městě. Místní služby by novousedlíci volili spíše jen jako alternativu, avšak nepravidelné navštívení tyto služby neuživí (Ouředníček a kol., 2008; Vaishar, 2013).

2. Metodika zpracování, vymezení zájmového území

2.1 Zdroje a metody zpracování dat

Praktické části předcházela studie a rešerše literatury věnující se problematice suburbanizace. Analytická část práce je zaměřena na občanskou vybavenost a její proměny v závislosti na příchodu nových obyvatel do obce. Autorka vychází z území suburbánního zázemí Olomouce, vymezeného Halásem, Kladivem a Roubínkem (2012) v článku Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: teoretické přístupy, vymezení a typologie, kterým se blíže zabývala již v bakalářské práci (2014). Toto území tvoří celkem 23 obcí přiléhajících k Olomouci jako spádovému centru. Dílčím úkolem analytické části práce je vyhodnocení dotazníků, které byly podány starostům obcí zájmového území. Otázky v dotazníku podaném starostům jsou zčásti inspirované dotazníkovým šetřením využitým v práci Sedlákové (2007) a jsou zaměřeny na pohled starostů na suburbánní výstavbu v jejich obci a na soužití nových obyvatel s těmi původními. Dotazník je jednou ze sociologických výzkumných metod. Dotazník pro starosty použitý pro účely této diplomové práce je polostrukturovaný, tedy část otázek je uzavřených s pevně danou škálou výběru odpovědí, a některé otázky jsou otevřené, nechávají respondentům volnou ruku. Uzavřené otázky jsou vhodné při větším množství reprezentativního vzorku a jsou snáze statisticky zpracovatelné, jsou tedy vhodnější pro kvantitativní výzkum. Otevřené otázky s možností volné odpovědi dávají respondentům prostor pro vyjádření a jsou kvalitativně hodnotnější. Pro zpracování jsou ale náročnější, proto jejich použití ve výzkumu není příliš vhodné při velkém množství respondentů (Giddens, 2013; Reichel, 2009). Pro počet 23 obcí jsou vhodné otevřené otázky, pro časovou vytíženost starostů ale byly přidány i otázky uzavřené s rychlým výběrem možností.

Další součástí praktické části diplomové práce je pasáž, kde jsou obce na základě odpovědí z těchto dotazníků a hodnoty migračního salda rozčleněny do tří kategorií podle zvolených kritérií, kterými jsou společenská a ekonomická aktivita a dosažení hodnoty salda migrace alespoň 200 ‰. Výchozí pro výpočet migračního salda jsou data z Českého statistického úřadu, konkrétně je využita Databáze demografických údajů. Dále jsou v práci využita data z Vývoje bytové výstavby v Olomouckém kraji

pro zjištění počtu dokončených bytů a intenzity bytové výstavby jako doplňkové charakteristiky. Migrační saldo (MS) je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých na tisíc obyvatel. Pokud je hodnota MS kladná, více se přistěhovalo, než se vystěhovalo. Intenzita bytové výstavby (IBV) je pak počet dokončených bytů k počtu obyvatel. Data k vybraným ukazatelům jsou sesbírána za roky 1997 až 2015. Dále je z každé ze tří kategorií vybrána jedna obec pro případovou studii, ve které autorka vybrané obce rozebere detailněji. Termínem případová studie Mareš (2015) označuje sledování určitého jevu a jeho projevy v základním objektu zkoumání nebo v nějakém prostorovém území. Pojem případová studie podle něj není snadné definovat, protože zahrnuje mnoho různých koncepčních přístupů, může se provádět pomocí různých výzkumných metod (pozorování, individuálními rozhovory, obsahovou analýzou dokumentace, dotazníkovým šetřením atd.). Jedná se o přístup celostní, jenž se snaží poznat podstatné složky případu, zachytit zkoumaný případ (či několik případů) v kontextu reálného života a dospět k jeho hlubšímu porozumění (Mareš, 2015). V této práci je při tvoření případové studie využito analýzy dotazníkových šetření a dostupných statistických dat pro jednotlivé obce, osobního pozorování v obcích a hodnocení mapových podkladů. Pro upřesnění pohledu místních obyvatel na dění v obci je využito druhého dotazníkového šetření, které organizoval Halás (2012). Dotazníky vytvořené Halásem byly předloženy obyvatelům obcí, ať už novým či původním, za pomoci studentů geografie v roce 2012. Dílčí část případových studií se zaměřuje i na rozpočty obcí a jejich případné ovlivnění nárůstem počtu obyvatel. Údaje o obecních rozpočtech jsou vzaty ze dvou zdrojů věnujících se rozpočtům obcí, a to z webových stránek Monitor (2017) a Rozpočet obce (2017). Ačkoli údaje o rozpočtech jsou kombinované z obou zdrojů, z důvodu nedostupnosti těchto dat pro roky předcházející novému tisíciletí se část věnující rozpočtu omezuje pouze na období let 2000 až 2015.

Předpoklady pro analytickou část této diplomové práce jsou následující: předpokládá se, že noví rezidenti se stěhují převážně z centra oblasti, tedy z krajského města Olomouc. Dále autorka vychází z předpokladu, že suburbanizanti mají vyšší vzdělání a tedy i vyšší ekonomický status než původní vesnické obyvatelstvo. Nadále

jsou spjati s městem denní dojížděnkou do zaměstnání, ve městě často uskutečňují i své volnočasové aktivity.

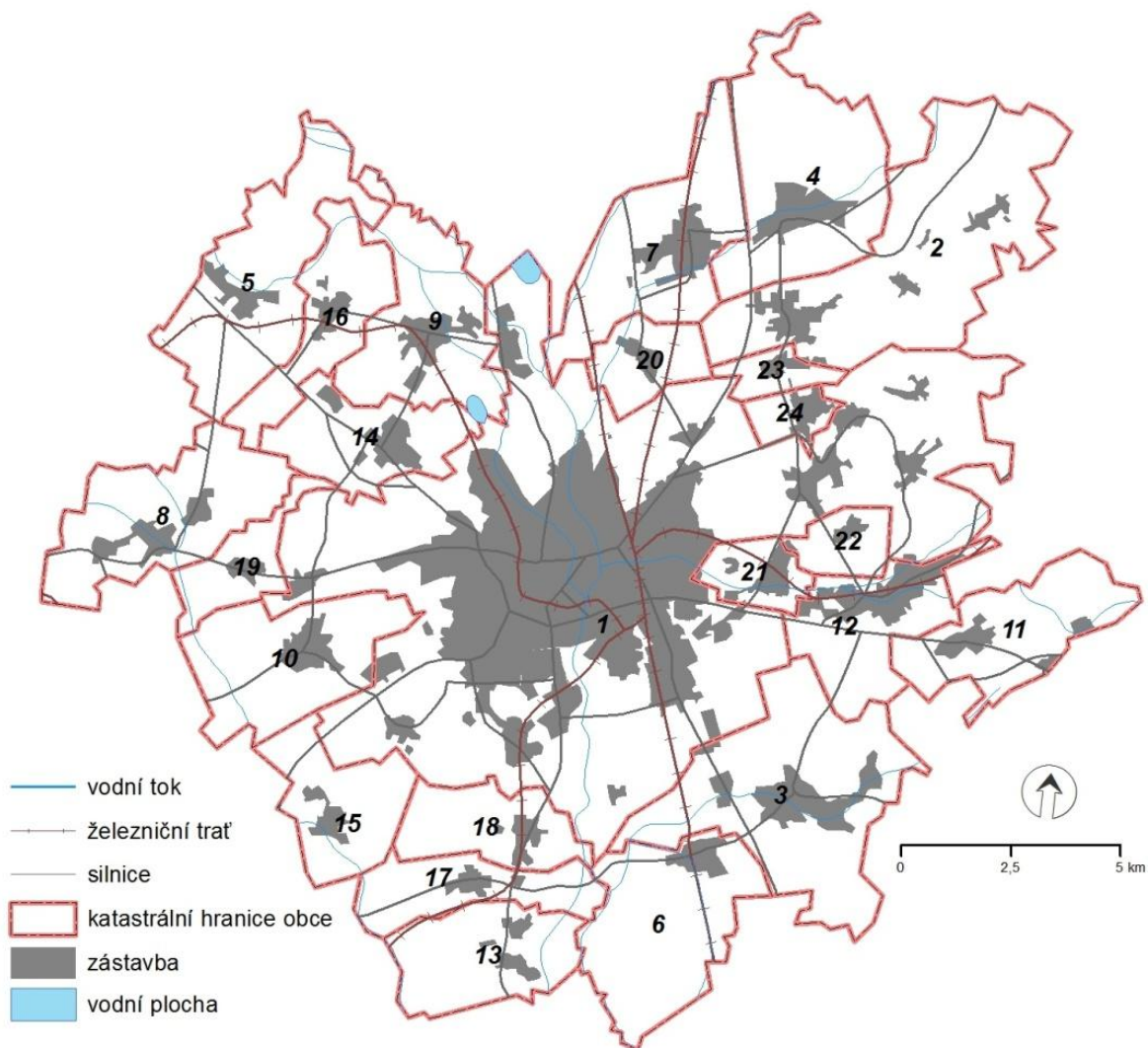
Veškerá statistická data jsou zpracována v programu Microsoft Excel, a to včetně výstupů v podobě grafů a tabulek. Mapová část je zpracována v programu ArcMap 10, fotografie pro dokreslení podoby suburbánní výstavby v obcích jsou zpracovány v programu Zoner Photo Studio 14. Na textovou podobu je použit program Microsoft Word.

2.2 Vymezení zájmového území

Zájmové území bylo vymezeno kolektivem autorů Halásem, Kladivem a Roubínkem (2012) v článku Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: teoretické přístupy, vymezení a typologie. Toto suburbánní zázemí Olomouce bylo vymezeno na základě morfometrické analýzy, která vymezila kompaktní zastavěné území města Olomouce, kde není proluka mezi sousedními budovami větší než 250 metrů. Dalšími ukazateli pro vymezení byly vztahy a interakce s centrem. Těmi byli: časová a kilometrová dostupnost, dále dostupnost veřejnou dopravou, podíl denně dojíždějících do zaměstnání do Olomouce na EAO, relativní migrační saldo v ‰ během období 1997-2009 a údaje o intenzitě bytové výstavby během stejného období.

Území je tvořeno centrem, tzn. městem Olomouc, a 23 obcemi nacházejícími se kruhovitě v jeho okolí. Toto území je znázorněno na obr. 5. Dohromady katastry těchto obcí tvoří území o rozloze 324 km². Území olomoucké suburbánní zóny se nachází v centrální části Hané. Město Olomouc a přilehlé obce suburbánní zóny se nacházejí v klimatické oblasti teplé a mírně teplé (Quitt, 1971). Vymezené území leží tedy v Olomouckém kraji, jeho umístění v rámci kraje a celé republiky je znázorněno na obr. 6. Územím protéká řeka Morava se svými přítoky. Sledované území leží na několika významných dopravních tazích, a to jak železničních, tak i silničních. Prochází jím II. a III. železniční koridor, dále dálnice D 35, vedoucí jihovýchodně ze směru od Mohelnice, která vede jižně okolo Olomouce a dále pokračuje východně ve směru na Lipník nad Bečvou, a D 46, která se napojuje na sledované území jižně od směru Vyškov, Prostějov. Dalšími významnými dopravními tahy v území jsou silnice I/55 z Olomouce na Přerov a I/46 spojující Olomouc se Šternberkem. Tyto zmíněné

komunikace jsou významným činitelem při lokalizaci nových průmyslových či nákupních zón. Většina nových areálů komerční výstavby je budována na místě původních polí tzv. „na zelené louce“ (greenfield), v blízkosti právě výše zmíněných dopravních tahů. Typickými funkcemi, které se od počátku 90. let 20. století stěhují z měst do jejich zázemí, jsou logistické areály, hypermarkety a další obchody, částečně i výroba a zábava (Ouředníček, 2008; Rotterová, 2014). Většina těchto objektů se staví v katastrálním území Olomouce, jen málo se jich vyskytuje za hranicí krajského města.

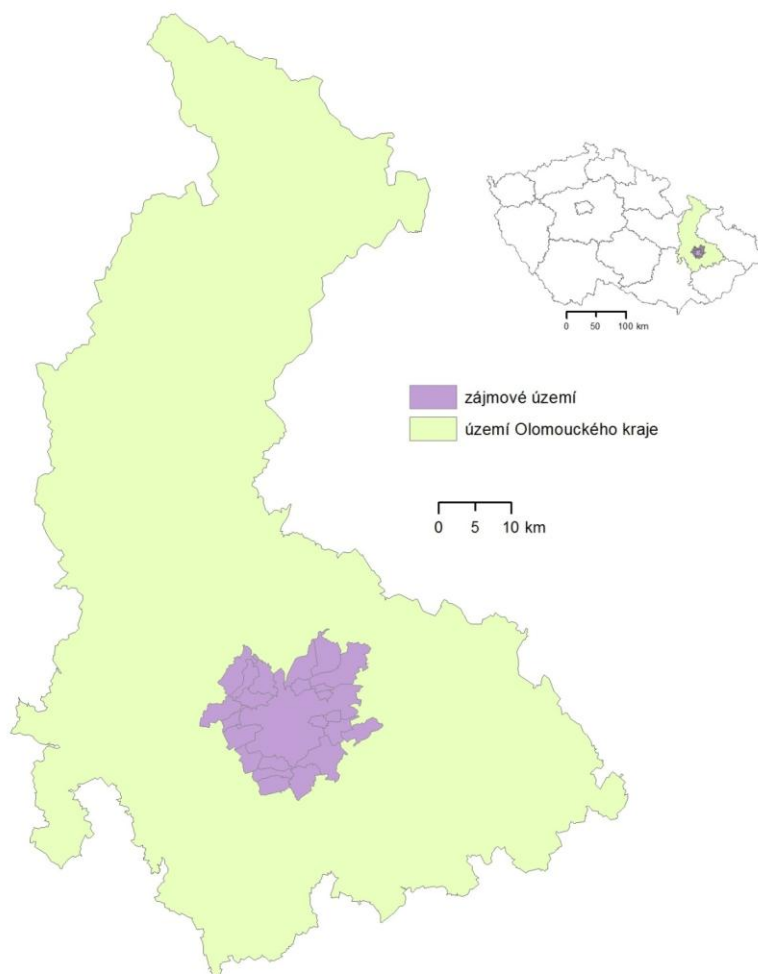

Obr. 5: Vymezení zájmového území (Zdroj: vlastní zpracování)

Tab. 1: Názvy obcí doplňující obr. 5 (řazení podle rozlohy od největší)

Číslo	Název obce	Číslo	Název obce	Číslo	Název obce
1	Olomouc	9	Horka nad Moravou	17	Blatec
2	Dolany	10	Hněvotín	18	Kožušany-Tážaly
3	Velký Týnec	11	Přáslavice	19	Ústín
4	Bělkovice-Lašťany	12	Velká Bystřice	20	Hlušovice
5	Příkazy	13	Charvátý	21	Bystrovany
6	Grygov	14	Křelov-Břuchotín	22	Bukovany
7	Bohuňovice	15	Bystročice	23	Tověř
8	Těšetice	16	Skrbeň	24	Samotišky

(Zdroj: vlastní zpracování)

Obr. 6: Umístění zájmového území v rámci Olomouckého kraje a republiky (Zdroj: vlastní zpracování)

3. Zpracování dat a výsledky

Základem pro studování suburbanizace je předpoklad, že se obyvatelé stěhují pryč z města, v tomto případě nejčastěji z Olomouce. Dokazují to i data ze statistického úřadu, která jsou shrnuta v tab. 2 a obr. 7. Ve sledovaném období se Olomouc kromě tří let stále nachází v záporných hodnotách migračního salda. Nejvíce obyvatel se z Olomouce vystěhovalo v prvních pěti letech nového tisíciletí. V posledních dvou sledovaných letech dokonce nastal obrat a byl zaznamenán mírný vzestup přistěhovalého obyvatelstva nad vystěhovalým. Je však nutné podotknout, že se do statistiky promítla pouze data o obyvatelích, kteří při stěhování oznámili změnu místa svého trvalého pobytu. Z tohoto důvodu mohou být uvedená data do jisté míry zkreslená. Práce je však věnována obcím zasaženým suburbanizací, proto již v dalších analýzách dat nebude Olomouc nijak figurovat. Jak už bylo zmíněno dříve, výchozím územím pro další analýzu je 23 obcí. Tyto obce ve sledovaném období vykazují v hledisku dokončených bytů, intenzity bytové výstavby a migračního salda následující hodnoty, které jsou v tabulce 3. Všechny hodnoty v tabulce jsou seřazeny od nejvyšších.

Tab. 2: Vývoj obyvatelstva města Olomouc

Rok	Stav k 31.12.	Přistěhovalí (P)	Vystěhovalí (V)	P-V	MS (v ‰)
1997	103 840	1 225	1 553	-328	-3,2
1998	103 372	1 286	1 591	-305	-2,9
1999	103 015	1 400	1 601	-201	-1,9
2000	102 702	1 406	1 574	-168	-1,6
2001	102 246	1 538	1 843	-305	-3
2002	101 624	1 887	2 418	-531	-5,2
2003	101 268	1 936	2 195	-259	-2,6
2004	100 752	1 808	2 359	-551	-5,5
2005	100 381	1 602	2 028	-426	-4,2
2006	100 168	1 898	2 277	-379	-3,8
2007	100 373	2 598	2 520	78	0,8
2008	100 373	2 182	2 403	-221	-2,2
2009	100 362	1 897	2 174	-277	-2,8
2010	100 233	2 005	2 258	-253	-2,5
2011	99 529	2 058	2 257	-199	-2
2012	99 471	2 216	2 384	-168	-1,7

Rok	Stav k 31.12.	Přistěhovalí (P)	Vystěhovalí (V)	P-V	MS (v ‰)
2013	99 489	2 144	2 260	-116	-1,2
2014	99 809	2 335	2 285	50	0,5
2015	100 154	2 405	2 260	145	1,5

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Databáze demografických údajů za obce ČR

Obr. 7: Vývoj počtu přistěhovalých, vystěhovalých a migračního salda ve městě Olomouc v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Tab. 3: počet dokončených bytů, migrační saldo a intenzita bytové výstavby ve sledovaných obcích v období 1997 - 2015

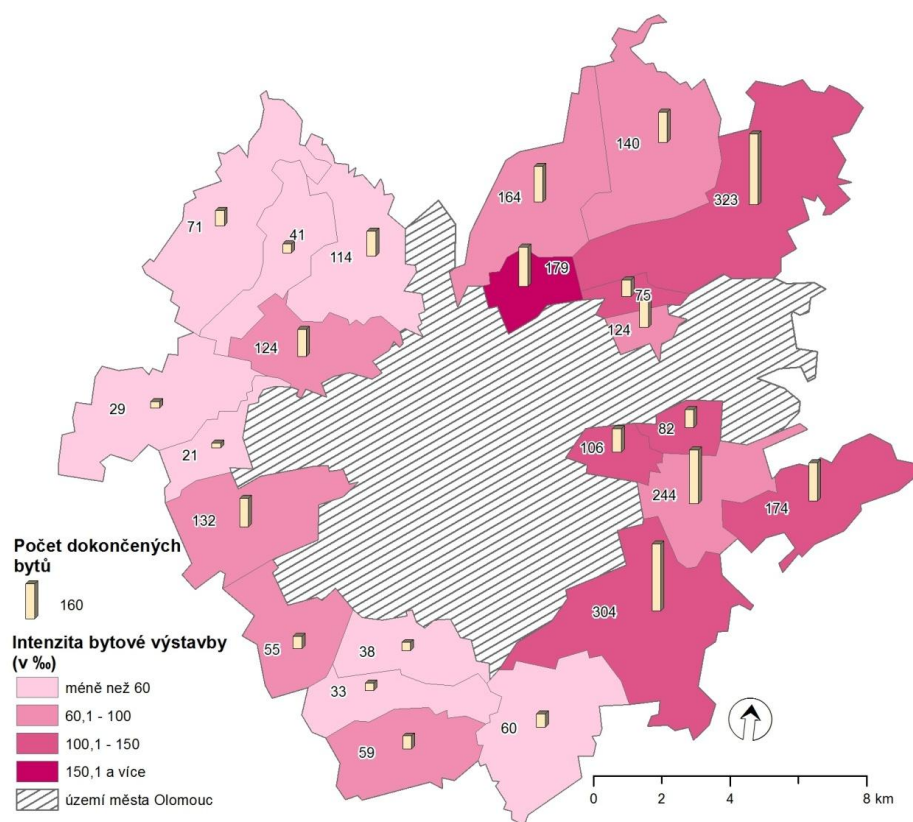
Obec	MS (v ‰)	Obec	IBV (v ‰)
Hlušovice	899	Hlušovice	210
Bukovany	449	Tověř	130
Hněvotín	418	Bukovany	128
Dolany	367	Přáslavice	122
Bystrovany	358	Dolany	119
Bystročice	318	Velký Týnec	107
Tověř	283	Bystrovany	102

<i>Obec</i>	<i>MS (v ‰)</i>		<i>Obec</i>	<i>IBV (v ‰)</i>
Křelov-Břuchotín	281		Samotišky	91
Velký Týnec	268		Velká Bystřice	75
Samotišky	266		Hněvotín	74
Bělkovice-Lašťany	179		Křelov-Břuchotín	73
Ústín	172		Bystročice	70
Horka nad Moravou	148		Charváty	69
Charváty	138		Bohuňovice	65
Skrbeň	132		Bělkovice-Lašťany	63
Velká Bystřice	122		Příkazy	54
Přáslavice	89		Blatec	52
Bohuňovice	86		Ústín	49
Těšetice	74		Horka nad Moravou	47
Kožušany-Tážaly	73		Kožušany-Tážaly	43
Příkazy	72		Grygov	40
Blatec	72		Skrbeň	35
Grygov	46		Těšetice	23

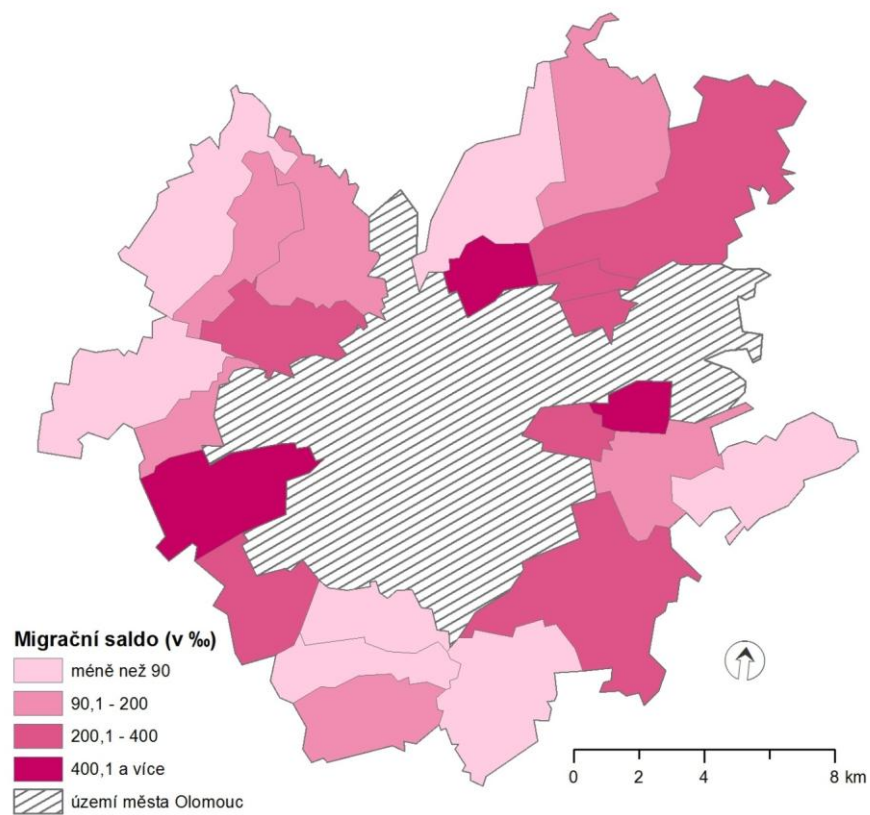
Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Databáze demografických údajů za obce ČR; Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky – časové řady.

Největší hodnoty migračního salda ve sledovaném období 1997 až 2015 zaznamenaly obce Hlušovice, Bukovany a nebo Hněvotín. Obce Hlušovice a Bukovany jsou také na prvních příčkách v intenzitě bytové výstavby, tedy počtu dokončených bytů na počet obyvatel. Tyto obce byly na začátku sledovaného období velmi malé, a proto se díky nově přistěhovalým a nově vystavěným domům dostaly v těchto charakteristikách do popředí.

a)

b)

Obr. 8a: Intenzita bytové výstavby a počet dokončených bytů v obcích suburb. zóny Olomouce v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Obr. 8b: Migrační saldo v obcích suburb. zóny Olomouce v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

3.1 Průzkum mezi starosty obcí zájmového území

Všechny výše jmenované obce, resp. jejich starostové byli osloveni s žádostí o vyplnění dotazníku (viz příloha 1), který byl zaměřený na jejich názor na vzájemné vztahy nově přistěhovaných obyvatel se starousedlíky, také na jejich zapojování se do veřejného života, do místních spolků a sdružení či na to, zda využívají místní služby.

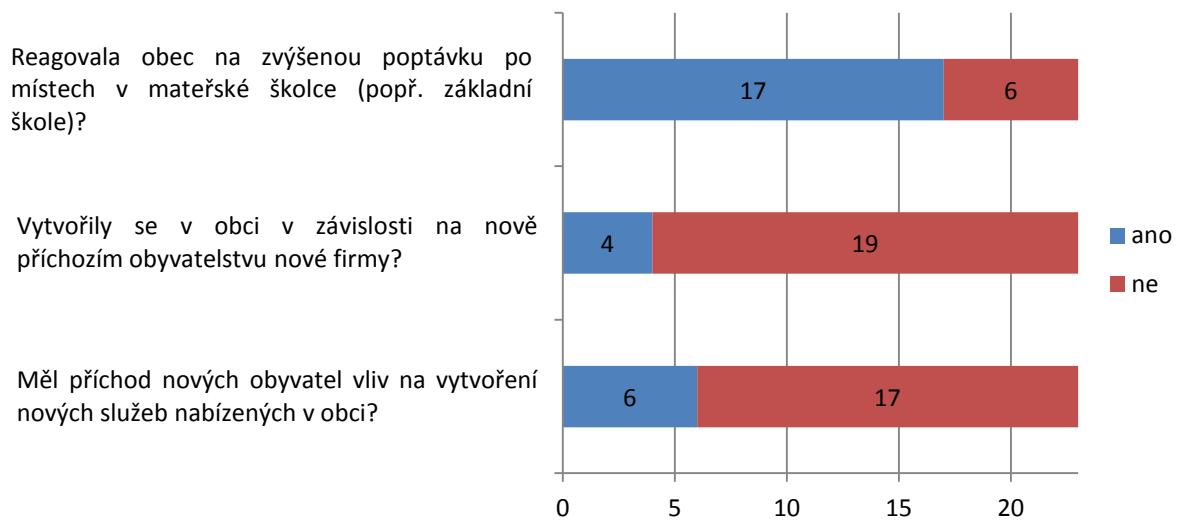
První otázka se dotazovala na postoj starosty jako vrcholného představitele obce, zda je pro další novou výstavbu ve své obci a tedy jestli podporuje další prostorové rozrůstání obce. Celkem 17 starostů z 23 se vyjádřilo kladně, tedy že příchod nových obyvatel vítá. Starostové si uvědomují, že tito noví obyvatelé znamenají nejen přínos do obecní kasy, ale často i impuls k dalšímu směřování rozvoje obce. Zbýlých 6 starostů odpovědělo neutrálně, nemohli se tedy rozhodnout, zda nová výstavba něčím výrazně přispívá obci, ale žádný ze starostů se nevyjádřil tak, že by byl zásadně proti další výstavbě nových rodinných domků.

Druhá otázka se vztahovala k vzájemným vztahům původních zdejších obyvatel a nově přistěhovaných. 12 starostů vybralo možnost dobrých vztahů, protože si myslí, že si noví občané s těmi původními vytvořili přátelské vazby a dobře spolu vycházejí. Pár starostů dokonce zvažovalo, zda zaškrtnout možnost „dobré“ anebo „vynikající“, protože mezi svými obyvateli pozorují velmi dobré vzájemné vztahy a řekli, že by volili nějakou možnost mezi těmito dvěma, dle jejich slov „nikde nic není ideální, ale jsou lepší než dobré“. Devět z dotázaných starostů uvedlo, že vztahy těchto dvou skupin obyvatel jsou neutrální a obyvatelé se vzájemně respektují a nedělají si naschvály. Ať už z důvodu toho, že nejsou zatím nějak více spolu sžiti, anebo že nemají přílišnou potřebu se s druhou skupinou blíže seznámat a přátelit. Dva z oslovených starostů uvedli, že vztahy obyvatel v jejich obci nejsou úplně dle jejich představ a rádi by, kdyby se zlepšily. Doplnili to slovy, že ti noví obyvatelé, kteří se usadili v původní části obce, tedy v oblasti, kde bydlí starousedlíci, lépe zapadli a nemají problémy s ostatními obyvateli. Ale ti, kteří žijí v nově vystavěných částech, si přinášejí určité „móresy“ z městského života, které by rádi aplikovali i na vesnici a to se ne vždy sejde s kladnými ohlasy u starousedlíků. Sem tam si raději žijí samostatný život ve své čtvrti bez výraznějších konfrontací se starousedlíky.

Další otázky se zaměřovaly na zapojení nových obyvatel do chodu obce, dále pak na ovlivnění nabízených místních služeb jejich přistěhováním či vytvoření firem. Většina dotázaných starostů se shodla na tom, že noví obyvatelé se snaží aspoň částečně zapojovat do dění a mají zájem o další rozvoj svého nového místa bydliště. Někteří starostové doplnili, že právě novousedlíci jsou častěji v tomto ohledu aktivnější než ti, kteří tam žijí dlouhou dobu. V 10 obcích jsou novousedlíci dokonce i členy zastupitelstva. Pouze čtyři ze všech oslovených starostů přiznali, že noví obyvatelé se spíše neúčastní veřejných schůzí zastupitelstva a moc se nevyjadřují k dalšímu směřování obce. Šest z 23 starostů uvedlo, že přistěhování nových obyvatel bylo impulsem pro vznik nových místních služeb. Často se jednalo o rodinná či mateřská centra, která slouží především maminkám k vzájemnému setkávání, ale také k navazování prvních kamarádkých vztahů jejich dětí (často jde o maminky s dětmi do tří až čtyř let, které ještě nechodí do školky). Dále tato centra mohou sloužit pro kreativní činnost rodičů a jejich dětí či předávání rad od zkušenějších maminek těm novopečeným. Ve čtyřech sledovaných obcích starostové zaznamenali zvýšenou ekonomickou aktivitu, tedy že se v obci vytvořily nějaké firmy. Objevilo se i pár starostů, kteří zmínili nějakou podnikatelskou činnost novousedlíků, jednalo se o živnostníky, kteří po nějaké době svou činnost buď zrušili, nebo přesunuli do města. Mezi obce s podniky s novými pracovními příležitostmi lze zmínit Horku nad Moravou a výrobní závod Montix a. s., který vyrábí světla do automobilů. V obci Příkazy došlo k rozšíření ve firmě Vzduchotechnika Faksa – Straka, kde se zabývají výrobou a montáží klimatizací či tepelných čerpadel. Ve Velké Bystřici a Velkém Týnci jde především o obchodní a skladovací prostory, které se nacházejí nedaleko těchto obcí, druhotně zde pak vznikaly drobné podniky menšího charakteru.

Pouze šest ze všech zkoumaných obcí ještě nezaznamenalo potřebu zvyšovat kapacitu mateřské školy. Ve zbylých obcích byl počet míst ve školce nedostačující a tak obec přistoupila k řešení tohoto problému formou přístavby a docílila tím zvýšení počtu možných přijatých dětí. V některých obcích nárůst požadavků na umístění dětí do mateřské školy předpokládali a tak reagovali s předstihem, v jiných se prostory školky rozšiřují v posledních letech nebo to je v plánu letos. Velká část obcí přitom využila evropských dotačních fondů, protože by jim vlastní prostředky nestačily. Čtyři

obce následně upravily i kapacity tříd v základní škole, v dalších obcích to zatím nebylo potřeba.

Obr. 9: Pohled starostů na změny v obci vyvolané suburbanizací (Zdroj: vlastní výzkum a zpracování)

Další otázky zkoumaly využívání místních služeb, včetně obchodu se smíšeným zbožím. Starostové podle svého názoru odpovídali, zda noví rezidenti využívají místní zařízení. Většinová odpověď u obou otázek byla, že noví obyvatelé aspoň občas zajdou nakoupit do místního obchodu, popřípadě posedět do místní hospody či využijí jiná zdejší zařízení. V žádné ze zkoumaných obcí se nevyskytla odpověď, že novousedlíci úplně ignorují přítomnost zdejších obchodů a služeb. U pár obcí se dokonce objevila zvolená možnost, že noví obyvatelé využívají tyto podniky často. Jde o jeden ze způsobů, jak se stýkat s původními obyvateli a nějak zapadnout mezi místní. Ve velké míře se ale starostové shodli na tvrzení, že většina nových obyvatel jezdí za prací do města, kde využívají i tyto obslužné funkce a místní obchod je pro ně spíše občasně řešení pro drobné nákupy. Stejně tak to vnímají i s využíváním ostatních služeb, které jsou v obci k dispozici. Obecně místní obchod a další služby využívají často spíše starší občané, kteří nemají tolik možností dostat se do města.

Poslední dvě otázky dotazníku se zaměřovaly na zapojení nově přistěhovaných do místních spolků či sdružení a také, zda a jak často se účastní společenských akcí konaných v obci. V otázce účasti nových obyvatel obce na místních společenských

akcích zhruba polovina starostů se spokojeností v hlase odpověděla, že tyto akce jsou stmelovacím prostředkem mezi starousedlíky a přistěhovalci a že je hojně navštěvují obě skupiny obyvatel. Dvanáct starostů zvolilo možnost občasně účasti novousedlíků na místních akcích a pár z nich si v souvislosti s tím posteskl, že by byli rádi, kdyby se noví obyvatelé více podíleli na přípravě konaných akcí, nebo alespoň se více zúčastňovali. Nevyskytla se ale žádná záporná odpověď ve smyslu, že by se noví rezidenti úplně stranili a vyhýbali se těmto akcím. Z hlediska aktivity nových obyvatel v různých spolcích jsou zvolené možnosti také poměrně vyvážené. Ve 12 obcích jsou přistěhovalci častým článkem místních spolků a sdružení. V pár obcích dokonce byli sami nově přistěhovalí obyvatelé iniciátory vzniku nových spolků, např. v obci Hlušovice díky novým obyvatelům vznikl spolek žen, spolek rybářů anebo spolek přátel MŠ. V deseti obcích se noví občané zapojují do místních spolků jen zřídka, tedy převahu v nich mají starousedlíci. V obci Tověř dokonce starosta nevěděl, zda vůbec nějakého nově přistěhovalého mezi členy svých spolků mají a proto jako jediný zvolil zápornou možnost.

3.2 Kategorizace obcí dle zvolených kritérií

Další částí práce je kategorizace obcí zájmového území na základě výpovědí starostů a také hodnoty migračního salda. Obce jsou roztříděny do kategorií podle splněných podmínek, následně je z každé kategorie vybrána jedna obec pro případové studie, ve kterých budou obce detailněji rozebrány. Hlavní kritéria pro členění obcí do skupin jsou:

- noví obyvatelé jsou aktivní ve společenském životě,
- jsou aktivní i ekonomicky, tedy jejich život v obci nepřináší jen příjmy do obecního rozpočtu z RUD, ale daří se díky nim i místním podnikům
- hodnota migračního salda v obci byla aspoň 200 ‰.

Kategorie č. 1 - obce, které splňují všechny tři výše zmíněné podmínky. Obce, které spadají pod tuto kategorii, jsou následující: Bystročice, Samotišky a Velký Týnec.

Kategorie č. 2 - obce, které splňují podmínku hodnoty migračního salda vyšší než 200 ‰ a zároveň jsou jejich noví obyvatelé aktivní společensky anebo vykazují v obci

ekonomickou aktivitu. Do této kategorie lze zařadit obce Bukovany, Bystrovany, Dolany, Hlušovice, Hněvotín, Křelov-Břuchotín a Tověř.

Kategorie č. 3 - obce, které nedosahují hodnoty migračního salda 200 ‰ a zároveň v nich noví rezidenti nejsou příliš společensky nebo ekonomicky aktivní a ani nejsou velkým přínosem pro další rozvoj. Právě v těchto obcích je nízká hodnota migračního salda, a tedy počet přistěhovalců není tak velký, aby byly ve větší míře patrné vlivy nově příchozích obyvatel a jejich zvyků z města v konfrontaci s původními obyvateli. Mezi obce s těmito charakteristikami patří: Bělkovice-Lašťany, Blatec, Bohuňovice, Grygov, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany-Tážaly, Přáslavice, Příkazy, Skrbeň, Těšetice, Ústín a Velká Bystřice.

Z každé kategorie je vybrána jedna obec, které se autorka věnuje dále detailněji. Z kategorie č. 1 je vybrána obec Velký Týnec. Na jeho katastrálním území se vystavěla obchodní a logistická centra a další firmy, což lze považovat za suburbanizaci komerčního typu. Přímo v obci noví usedlíci také využívají zdejších podniků, což přispívá k jejich udržení. I ze společenského hlediska jsou novousedlíci ve Velkém Týnci aktivní. Jako zástupce druhé kategorie autorka zvolila obec Hlušovice, a to z důvodu trojnásobného zvýšení počtu obyvatel v posledních patnácti letech. Ve třetí kategorii je do případových studií vybrána obec Bělkovice-Lašťany. Noví obyvatelé obcí v této skupině nejsou příliš společensky aktivní a ani ekonomicky příliš nepřispívají, zároveň je v nich i migrační saldo nižší než 200 ‰. Bělkovice-Lašťany byly vybrány jako obec s nejvyšší hodnotou MS pod touto zvolenou hranicí, tzn. s větším množstvím nově přistěhovalých než do jiných obcí této skupiny, aby byl patrný jejich případný vliv na obec. V případových studiích je vybraná obec krátce představena, poté je zhodnocen její demografický vývoj. Pro dokreslení situace v obci je využito i druhého dotazníkového šetření, které bylo uskutečněno mezi obyvateli obcí. V dotazníkovém šetření mezi obyvateli (příloha č. 2) bylo v první řadě zjišťováno, jak dlouho v obci žijí. Pro další hodnocení byli dotazovaní se zvolenými možnostmi na tuto otázku „od narození“ a „větší část života“ bráni jako starousedlíci, respondenti s odpověďmi „menší část života“ či „krátce“ byli seskupeni jako novousedlíci. V tomto dotazníku se též objevily otázky na spokojenost místních se vzájemnými vztahy mezi nimi

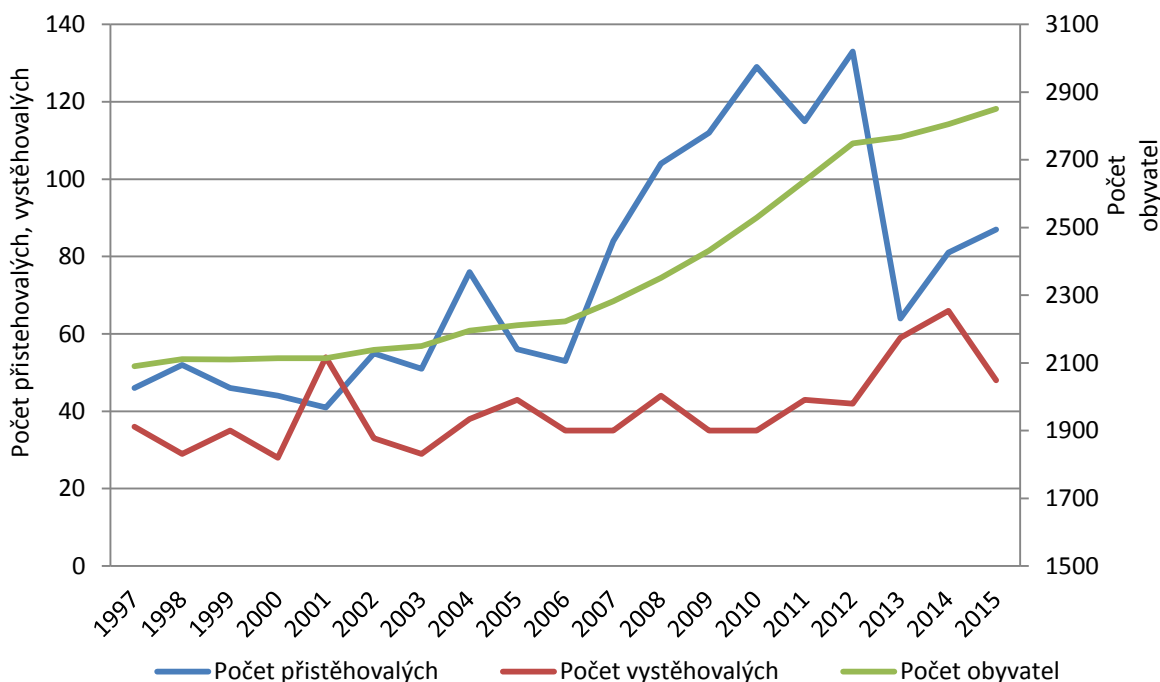
samotnými, s možnostmi dopravy a s tím související dostupností jejich zaměstnání či spokojeností se zdejšími službami.

3.3 Případová studie obce Velký Týnec

Obec Velký Týnec leží zhruba 8 km jihovýchodně od Olomouce. Kromě samotného Týnce obec tvoří ještě dvě místní části Čechovice a Vsisko. Obec je součástí MAS Hanácké království a mikroregionu Olomoucko a Sdružení obcí mikroregionu Království. Ve Velkém Týnci bylo k 31. 12. 2015 evidováno 2851 obyvatel. Velký Týnec je vybaven zdravotním střediskem, kde sídlí lékař jak pro děti, tak pro dospělé a také dentista. Je zde mateřská i základní škola, která nabízí školní docházku do 1. až 9. třídy. V obci je obyvatelům k dispozici několik prodejen s potravinami a smíšeným zbožím, také několik hospůdek. Ve Velkém Týnci je též zřízena pobočka České pošty a České spořitelny. Pro využití volného času obec nabízí knihovnu nebo sportovní halu s přilehlým víceúčelovým hřištěm, dále mohou obyvatelé využít místní kino či zámeckou galerii. K pořádání kulturních akcí místním obyvatelům slouží společenský dům (mesta.obce.cz, 1996-2017; nsmascr.cz, 2017; velkytynec.cz, 2017).

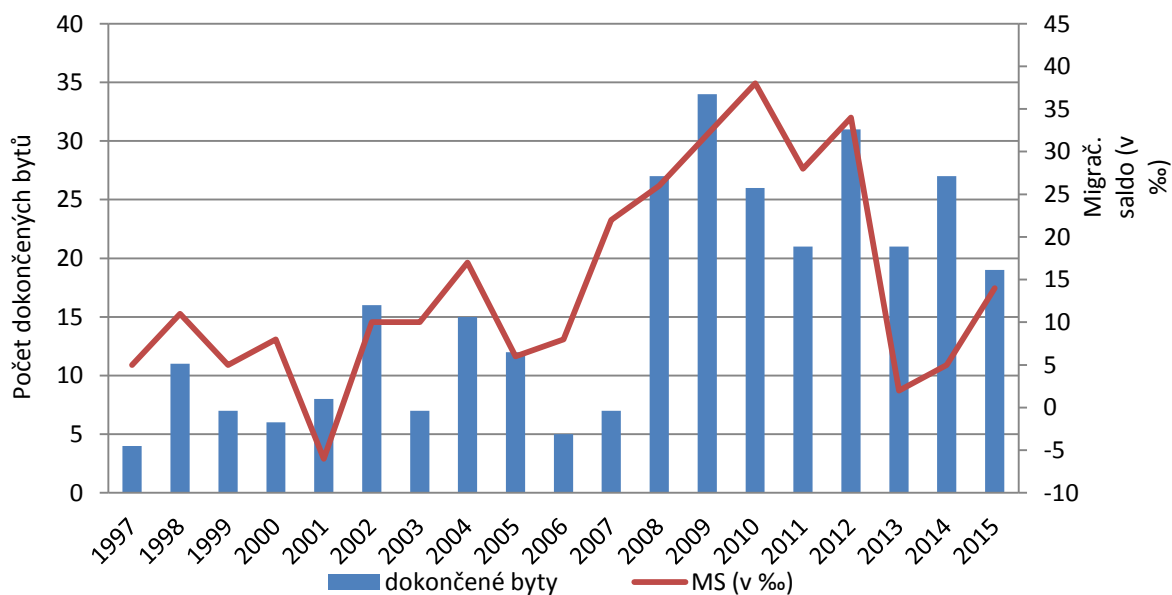
Ve Velkém Týnci působí také mnoho zájmových spolků – Junák, sbor dobrovolných hasičů, zahrádkářský svaz, rodinné centrum, oddíly kopané a gymnastiky místního Sokola či folklórní soubor Týnečáci. Velký Týnec je s Olomoucí spojen pravidelnými autobusovými linkami společnosti Arriva Morava, a. s. V obci jsou vedeny všechny základní inženýrské sítě (elektřina, vodovod, kanalizace s ČOV, plynofikace), (jizdnirady.cz, 2017; velkytynec.cz, 2017).

Na začátku sledovaného období, tedy v roce 1997 bylo ve Velkém Týnci evidováno 2090 obyvatel. Celkový počet obyvatel i počet přistěhovalých rostl pozvolna, prudší nárůst statistiky zaznamenaly po roce 2006. Podle časové řady přírůstků nových obyvatel lze tedy konstatovat, že ve Velkém Týnci se jev suburbanizace začal intenzivněji projevovat až v posledních deseti letech. Postupně se počet obyvatel Velkého Týnce vyšplhal na 2851 (údaj k 31. 12. 2015), starosta obce je pro další rozrůstání a spolupracuje s místními spolky na vytvoření atraktivního obrazu obce pro další potenciální obyvatele.

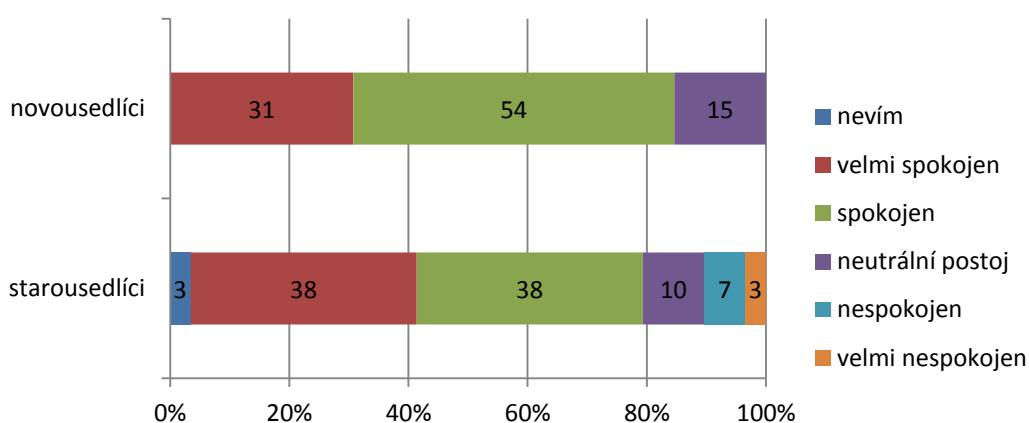
Obr. 10: Vývoj přistěhovalých a vystěhovalých v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Po celou dobu sledovaného období zde nebylo kladné saldo migrace, v roce 2001 počet vystěhovalých převýšil o 13 lidí počet přistěhovalých. Začátek sledovaného období (roky 1997 až 2001) je na výstavbu poměrně chudý. Počet nově vystavěných bytových jednotek není rovnoměrně rozložený, velké množství jich bylo realizováno až v posledních letech, což odpovídá i počtu nově přistěhovalých.

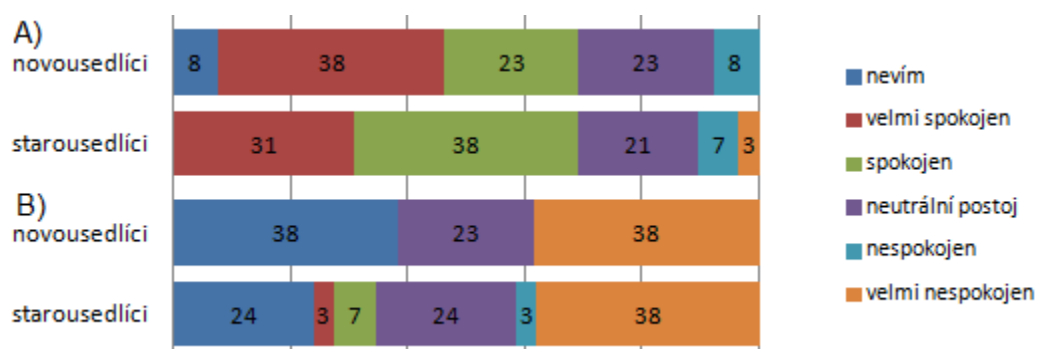
Obr. 11: Počet dokončených bytů a migrační saldo ve Velkém Týnci v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Podíl starousedlíků v dotazníkovém průzkumu mezi obyvateli této obce je 69 %, novousedlíků bylo tázáno pouze 31 %. Jejich vzájemné vztahy starosta hodnotí jako dobré, místní ve velké míře podle výsledků dotazníkového tázání s tímto názorem souhlasí a spokojeni s vzájemnými sousedskými vztahy jsou jak starousedlíci, tak nově přistěhovaní. Pouze 10 % původních obyvatel s vztahy v obci není spokojeno, ale nikde nic není perfektní a vždy se najdou nějakí sousedé, kteří si vzájemně nesednou. Noví rezidenti svoje vztahy s ostatními místními obyvateli hodnotí povětšinou kladně nebo neutrálně. Ani jeden z dotazovaných novousedlíků nevyjádřil nespokojenost v ohledu vzájemného soužití se sousedy.

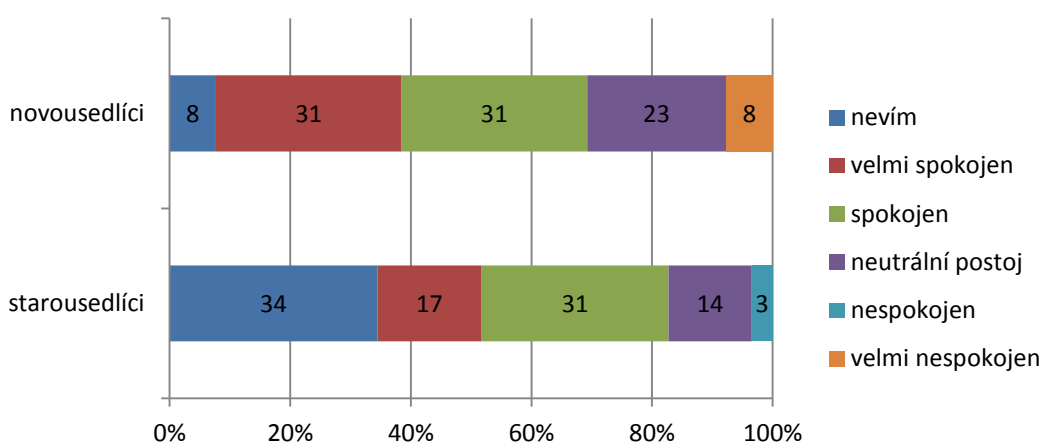
Obr. 12: Vnímání vzájemných vztahů mezi obyvateli (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Dle vyjádření týneckého starosty noví obyvatelé sice nejsou členy zastupitelstva, nicméně se hojně účastní jejich zasedání a přinášejí nové impulsy pro rozvoj obce. S činností místní samosprávy má většina obyvatel pozitivní zkušenosti nebo na ni má neutrální názor. Pouze 8 % dotázaných novousedlíků a 10 % starousedlíků je s její činností a chodem obce nespokojeno. Na otázku týkající se vlivu samotných obyvatel na dění v obci se objevilo poměrně dost nespokojených občanů, jak ve skupině dotázaných starousedlíků, tak i nových obyvatel. Alespoň třetina jejich zástupců se domnívá, že sami obyvatelé ač se účastní shromáždění obecního zastupitelstva, nemají tak velký vliv na dění v obci, jak by si představovali. Relativně velké procento dotázaných obyvatel si v této otázce nebylo jisto, jakou váhu má jejich názor v dalším směřování obce a odpověděli možnostmi „nevím“ nebo „mám neutrální postoj“.

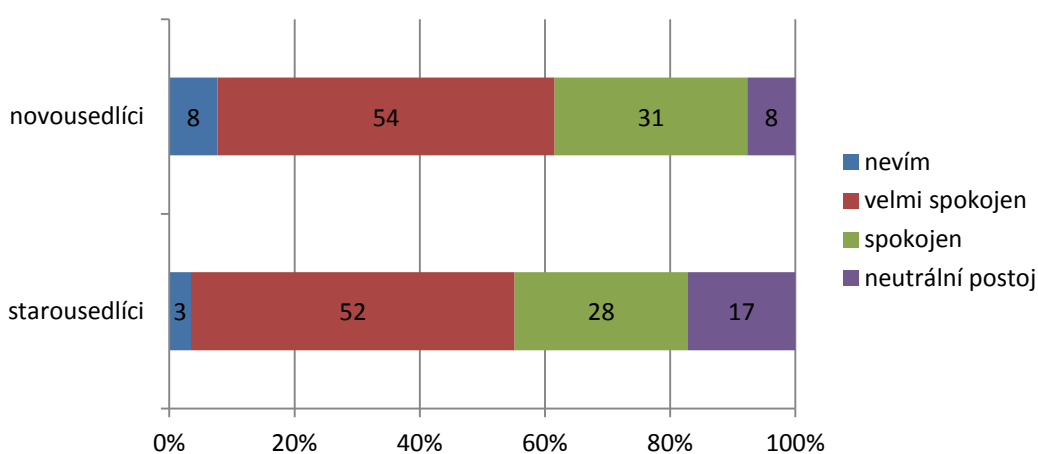
Obr. 13: Spokojenost obyvatel A) s činností místní samosprávy a B) s vlivem jich samotných na dění v okolí (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Další z otázek položených obyvatelům byla zaměřena na dostupnost do zaměstnání. 62 % novousedlíků je s dostupností jejich zaměstnání spokojeno, dalších 23 % má neutrální postoj a pouze 8 % z dotazovaných novousedlíků vyjádřilo nespokojenost s dostupností do práce. Z dotazovaných starousedlíků dostupnost svého zaměstnání pozitivně hodnotilo 48 %, nespokojených bylo minimum, pouze 3 %. Třetina z optaných starousedlíků nevěděla, ke které možnosti by se přiklonila a zvolila možnost „nevím“. V SLDB 2001 z Velkého Týnce denně vyjíždělo do zaměstnání 589 osob, z toho 469, tedy 80 % jich dojíždělo do Olomouce. O deset let později do sčítacího listu uvedlo vyjížděku do zaměstnání z obce svého bydliště 561 osob a do krajského města jich denně dojíždělo 416 (74 % ze všech denně dojíždějících).

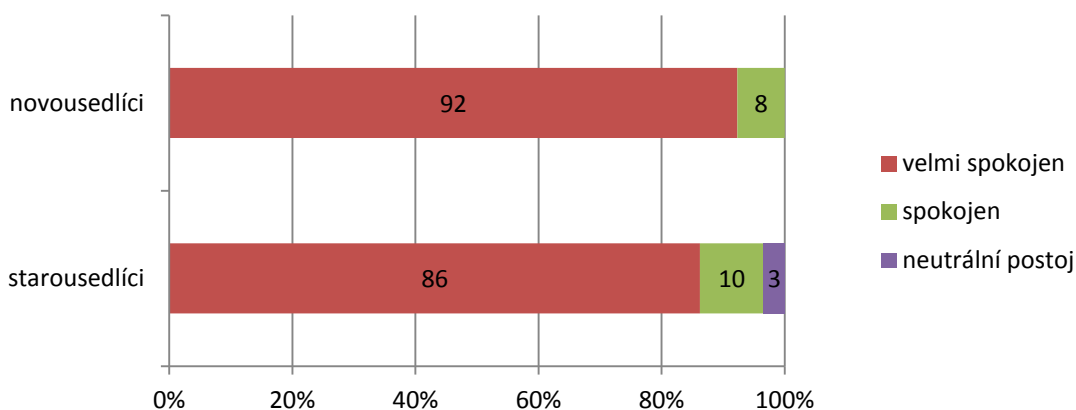
Obr. 14: Spokojenost obyvatel s dostupností do jejich zaměstnání (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Denní dojíždka do zaměstnání a za vzděláním je úzce spjata s obsluhováním obce hromadnou dopravou. Velký Týnec je s Olomoucí spojen pravidelnými autobusovými linkami. S jejich službami je spokojena většina dotazovaných obyvatel Velkého Týnce, jak nových, tak původních. Pouze 8 % novousedlíků a 3 % starousedlíků zvolilo možnost „nevím“. Pozitivní je, že ani v jedné ze skupin obyvatel se neobjevil žádný účastník průzkumu, který by byl nespokojený v ohledu veřejné dopravy. Drobné nespokojenosti, které se objevily u předešlé otázky, mohou být vyvolány např. větším množstvím přestupů při dojíždění anebo kolonami v době dopravní špičky při dojíždění autem.

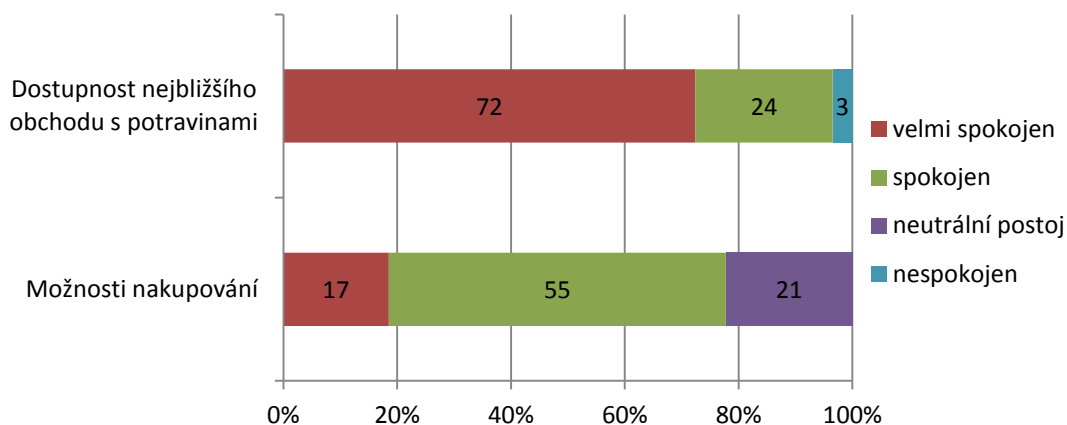
Obr. 15: Spokojenost obyvatel s veřejnou dopravou (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

S nárůstem nově přistěhovalých obyvatel došlo i ke zvýšení počtu malých dětí. Proto bylo potřeba reagovat na zvýšenou poptávku po místech v mateřské škole. Obec proto navýšila kapacitu o 24 míst. V současné době zdejší mateřská škola poskytuje předškolní vzdělání pro děti dohromady v pěti třídách. Z výsledků dotazování místních vyplývá, že většina obyvatel ve Velkém Týnci je s kapacitou i dostupností mateřské i základní školy spokojena a jimi poskytované služby jsou dostačující. Žádný ze starousedlíků ani z nově přistěhovalých obyvatel neodpověděl, že by byl nespokojen se zdejšími možnostmi vzdělávání.

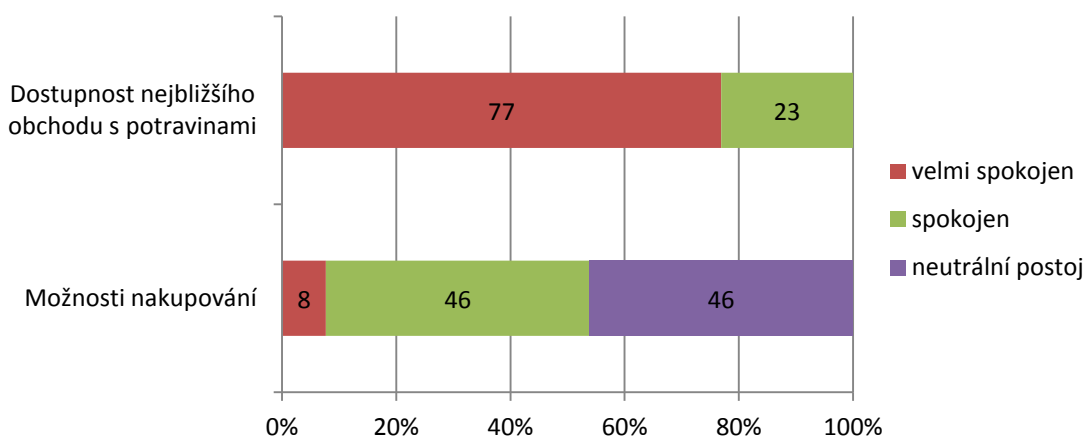

Obr. 16: Spokojenost místních s dostupností mateřské a základní školy (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

V obci se nacházejí tři prodejny se smíšeným zbožím a jedno řeznictví. V rámci katastru Velkého Týnce se v blízkosti místní části Vsisko nachází obchodní centrum Olympia, které nabízí obchody s různým zaměřením, a jehož součástí je hypermarket Albert. Většina občanů tedy volí pro větší nákupy tuto možnost, popřípadě si zajede jinam do většího marketu v Olomouci. Zdejší obchody slouží spíše pro potřeby menších nákupů. Podle vyjádření starosty vesměs většina zdejších obyvatel často využívá místní obchod nebo nabízené služby, jako je např. restaurace. Podle výsledků dotazníkového průzkumu mezi samotnými obyvateli je většina jak starousedlíků, tak nových obyvatel spokojena s lokalizací zdejších obchodů, tedy i s jejich dostupností. S možnostmi nakupování v místních obchodech jsou skoro dvě třetiny starousedlíků a polovina novousedlíků taktéž spokojeni (popř. velmi spokojeni). Objevily se i názory s neutrálním názorem, a to v obou dotazovaných skupinách obyvatel. Ti jako nedostatky vidí ne tak rozšířený sortiment zboží či krátkou otevírací dobu, na které jsou zvyklí, když nakupují ve větších nákupních střediscích. Při krátké vzdálenosti do města to ale nepovažují za příliš velký problém, a tak v případě potřeby jedou nakoupit do Olomouce. Proto se také neobjevily jen minimální výrazy nespokojenosti v ohledu nabízených služeb přímo ve Velkém Týnci.

Obr. 17: Spokojenost místních starousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Obr. 18: Spokojenost místních novousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Velký Týnec je příkladem obce, ve které byla realizována jak rezidenční, tak i komerční výstavba. Distribuční centrum společnosti Kaufland se sice z větší části nachází na katastrálním území olomoucké městské části Holice, část jeho prostor už ale zasahují na katastrální území Velkého Týnce. Jeho umístění je dáno vhodnou polohou, která umožňuje najetí na dálnici D35 a snadné rozvážení zboží do různých částí Moravy. Toto skladové centrum bylo zřízeno v roce 2007 a poskytlo spoustu pracovních příležitostí jak pro obyvatele Olomouce, tak okolních obcí (Heinzová, 2011). Druhým významným komerčním objektem ležícím v katastru Velkého Týnce je Obchodní centrum Olympia. Centrum Olympia Olomouc bylo vzhledem

ke strategickému umístění, šíři nabídky a designu respektujícímu místní prostředí prvním nákupním centrem svého charakteru v tomto regionu. Namísto „krabicové“ stavby, typické pro nově vznikající nákupní centra ve střední Evropě, vytvořili architekti komplex připomínající venkovskou usedlost s větrným mlýnem a sýpkou, který má reflektovat místní identitu, historii a tradici. Centrum Olympia Olomouc bylo otevřeno pro veřejnost dne 25. srpna 2004 (Olympia Olomouc, 2017).

Hlavními iniciátory nové rezidenční výstavby ve Velkém Týnci byla jak obec, tak i developer. V případě této obce bylo při výstavbě pozitivní, že soukromým investorem byl podnikatel ve stavebnictví pocházející přímo z Velkého Týnce (firma Stavby Žádník, s. r. o.), který usiloval o rozvoj „své“ obce. Pozemky s novou výstavbou též kompletně zasíťoval, a tak tento problém nepřipadl na vedení obce. Objevily se zde ale i problémy s majiteli pozemků, kteří své plochy nechtěli pro novou výstavbu prodat, a proto vznikly místy mezi domy proluky.

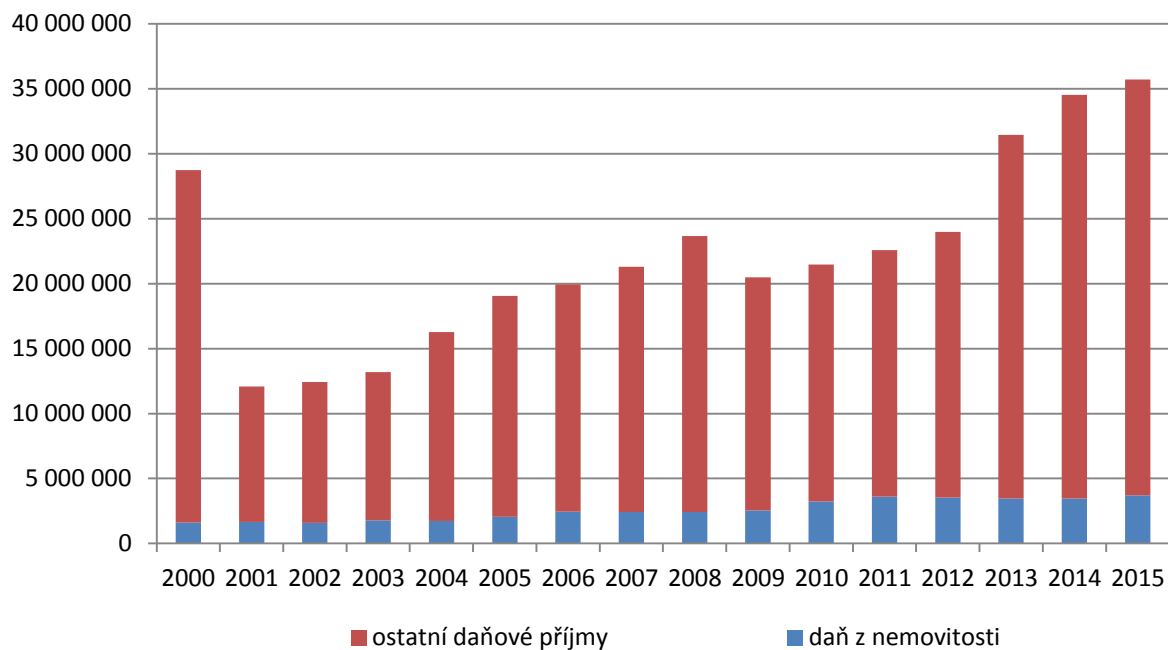
Celkově lze říci, že obec Velký Týnec působí živě. Vedení obce se snaží, aby pro své obyvatele vytvářelo dobré místo pro život. Aktivně zde působí poměrně hodně spolků, které vytvářejí bohatý kulturní program v průběhu celého roku. Obyvatelé spolu ve velké míře vycházejí dobře, což také přispívá k pohodovému dojmu z obce.

Přistěhovalí obyvatelé ovlivňují i rozpočet obcí. Obecní rozpočet je základním finančním nástrojem územního samosprávních celků. Jeho tvorbu, obsah i funkci upravuje zákon o rozpočtových pravidlech obcí (zákon č. 250/2000 Sb.), (Ondráček, 2012). Každý rozpočet tvoří příjmová a výdajová stránka. Noví obyvatelé ovlivňují jak příjmovou část rozpočtu, když nahlášením trvalého bydliště v obci se stanou právoplatnými obyvateli, a čím víc jich obec má, tím více státních peněz dostane. Ovšem čím více obyvatel obec má, tím více vzrůstají také její výdaje. Mezi ně lze zařadit např. náklady na údržbu nových silnic, osvětlení v nových ulicích nebo zajištění odvozu odpadu z popelnic.

Do příjmů obecního rozpočtu spadají příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a dotace. Daňové příjmy, jsou ty, které obec získává na základě zákona o rozpočtovém určení daní (RUD), tzv. sdílené daně. Sem se zahrnují zejména podíly na celostátně vybíraných daních (podíl na výnosu daně z přidané hodnoty, na daních z příjmů).

Na základě současně platného RUD obce získávají výlučně do svých rozpočtů i výnos daně z nemovitostí. Tvoří největší zdroj příjmu pro obecní rozpočet, zahrnují více než 50 % všech příjmů obecního rozpočtu (Černý a kol., 2010; Ondráček, 2012). Výnos daně z nemovitostí je stoprocentním příjmem rozpočtu obce. Zároveň je to jediná daň, u níž obec může částečně ovlivňovat její výši (podle zákona 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí). Nedaňová složka příjmů tvoří nezanedbatelnou část, byť jde víceméně o příjmy nárazové, které neplynou z nějaké povinnosti uložené zákonem, ale z určité aktivity obce či jiných subjektů ve prospěch obce. Jednou z nejvýznamnějších skupin z nedaňových příjmů tvoří příjmy z majetku. Obce vlastní majetek a v rámci svého hospodaření s ním nakládají. Dalšími zdroji financí v této skupině jsou výnosy z úroků sankční platby (Černý a kol., 2010; Ondráček, 2012). Dotace, které mohou obce získat z různých úrovní veřejných rozpočtů (například ze státního rozpočtu, státních fondů, z rozpočtů krajů apod.), představují hned po daňových příjmech druhý nejvýznamnější zdroj financování aktivit obcí. Dotace se poskytují buď na investiční, nebo na neinvestiční účely. Pro většinu obcí má úspěch při získávání dotací zásadní vliv na uskutečňování investičních záměrů. V současné době jde zejména o dotace z tzv. evropských fondů. Dále obec může čerpat dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů krajů (tzv. účelové dotace), (Černý a kol., 2010).

Oproti příjmům obcí jsou obecní výdaje daleko různorodější. Představy občanů i zastupitelů o potřebných výdajích prakticky vždy mnohonásobně překračují objem dostupných příjmů. Proto je v mnohých obcích rozpočet schodkový, tedy výdaje obce převažují nad jejími příjmy. Mezi běžné výdaje patří výdaje na chod obecního nebo městského úřadu, na provoz škol, údržbu ulic, náměstí, veřejných prostranství, provoz veřejného osvětlení, hřbitova, obecní policie, podpora místní kultury, sportu atd. Kapitálové výdaje zahrnují výdaje na investiční výstavbu, nákup nemovitostí, a to jak staveb, tak pozemků. Patří sem také výdaje na generální rekonstrukce budov a zařízení, které zvyšují hodnotu majetku, i výdaje na nákup akcií apod. (Černý a kol., 2010).

Obr. 19: Vývoj daňových příjmů v rozpočtu obce Velký Týnec (Zdroj: Monitor, 2017; Rozpočet obce, 2017)

Na dani z nemovitosti je patrný vzestupný trend. Odpovídá to narůstajícímu počtu nových rodinných domů. Co se týče ostatních daňových příjmů, v průběhu let 2000 až 2015 jejich hodnota kolísá, což je způsobeno legislativními změnami a též se v příjmech odrazila i hospodářská krize.

Obr. 20: Červeně ohraničená nová výstavba ve Velkém Týnci; vlevo nahoře skladovací prostory Kaufland, vlevo dole obchodní centrum Olympia, vpravo nahoře a vpravo dole příklad nové výstavby (Zdroj: mapy.cz, 2017; EZH elektromontáže, 2010-2015; wikimapia, 2017; funkce Street view na maps.google.com, 2017).

3.4 Případová studie obce Hlušovice

Obec Hlušovice se nachází asi 5 km od Olomouce. V minulosti byly Hlušovice součástí sousedních Bohuňovic, v roce 1990 došlo k osamostatnění. K 31. 12. 2015 zde žilo 853 obyvatel. Obec Hlušovice je členem mikroregionů Šternbersko a Olomoucko. Je také součástí MAS Šternbersko. Hlušovice jsou dopravně spojeny s Olomoucí a Šternberkem železniční tratí, autobusová doprava do obce není zajištěna. Ani s místně nabízenými službami to není nijak slavné, v obci se nenachází ani zdravotnické zařízení, ani škola. Rodičům může posloužit pro jejich ratolesti pouze mateřská školka, do základní školy žáci musejí dojíždět buď do Bohuňovic, nebo do Olomouce. V obci se nachází dvě hospody, jedna ve středu obce, druhá v nově vystavené části obce poblíž tenisových kurtů. V obci se nachází ještě jeden sportovní multifunkční areál sloužící místnímu obyvatelstvu, skládající se z multifunkční asfaltové plochy, dětských dřevěných houpaček a prolézaček, fotbalového hřiště a prostoru pro konání venkovních akcí. Z další občanské vybavenosti se v obci nachází obchod se smíšeným zbožím. Pošta v obci není, nejbližše občanům slouží pošta v Bohuňovicích. V Hlušovicích je dále společenský dům, který je součástí nově postavené budovy obecního úřadu. Obec disponuje také knihovnou (Hlusovice.eu, 2017; Gec a kol, 2010; mesta.obce.cz, 1996- 2017; nsmascr.cz, 2017; kr-olomoucky.cz, 2004).

Hlušovicemi prochází cyklostezka, která spojuje Olomouc se Šternberkem. Nejnovější část byla vybudována v roce 2013 a vede z krajského města právě do Hlušovic. V Hlušovicích se napojuje na již dříve vybudovaný úsek vedoucí do Bohuňovic, kde se cyklostezka rozvětjuje, jedna část vede do obce Bělkovice-Lašťany, druhá rozbočka pokračuje do obce Štarnov a končí ve Šternberku. Délka této cyklostezky se pohybuje okolo 11 km a slouží všem cyklistům či in-line bruslařům, kteří se chtějí bezpečně projet z Olomouce až do Šternberka (Olomoucký deník, 2013).

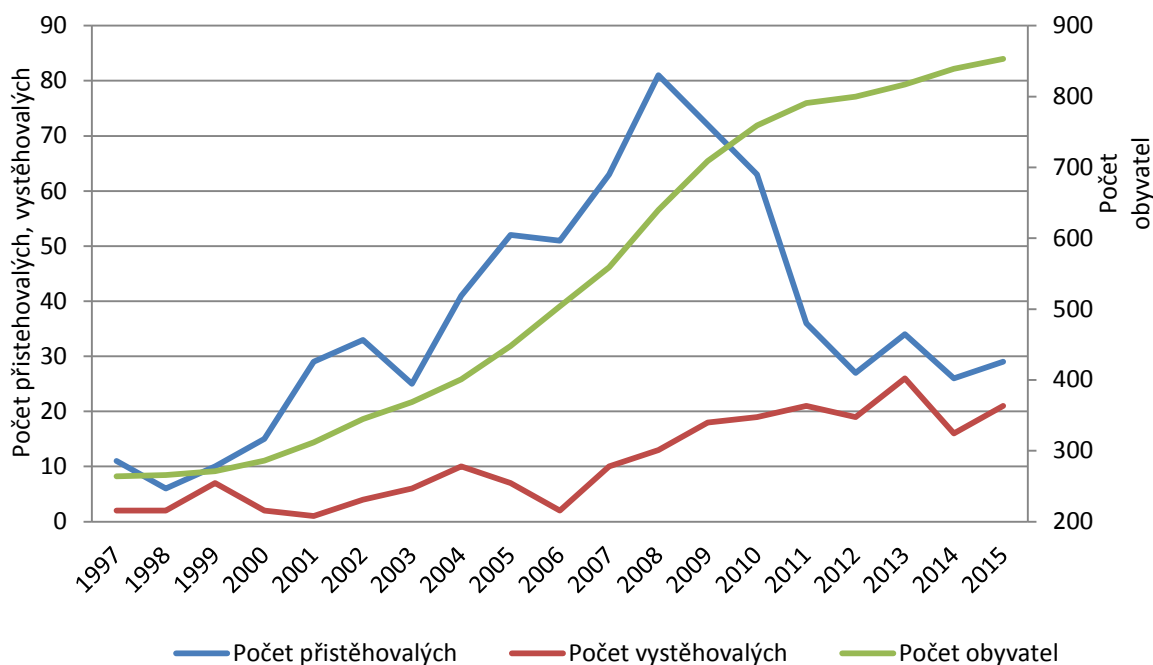

Obr. 21: Cyklostezka spojující Olomouc se Šternberkem (Zdroj: Olomoucký deník, 2013)

V obci jsou zavedeny inženýrské sítě (elektřina, plynofikace, kanalizace, která je napojena na ČOV v Bohuňovicích). Chyběl jen vodovod, jehož projekt byl v jednání již od roku 1996, ale stále se ho kvůli vysoké finanční nákladnosti nedařilo realizovat. Proto i místní novostavby byly zásobovány vodou z vlastních studní. V roce 2015 byla v obci zahájena výstavba veřejného vodovodu pro zásobování zdejšího obyvatelstva pitnou vodou, jelikož vydatnost vlastních studen kolísá. Z místních spolků lze zmínit Skautský oddíl Rarášci, Spolek žen, Spolek rybářů, Klub seniorů a pro příznivce míčových sportů zde funguje oddíl malé kopané (Hlušovice.eu, 2017; Gec a kol, 2010; mesta.obce.cz, 1996- 2017; nsmascr.cz, 2017; kr-olomoucky.cz, 2004).

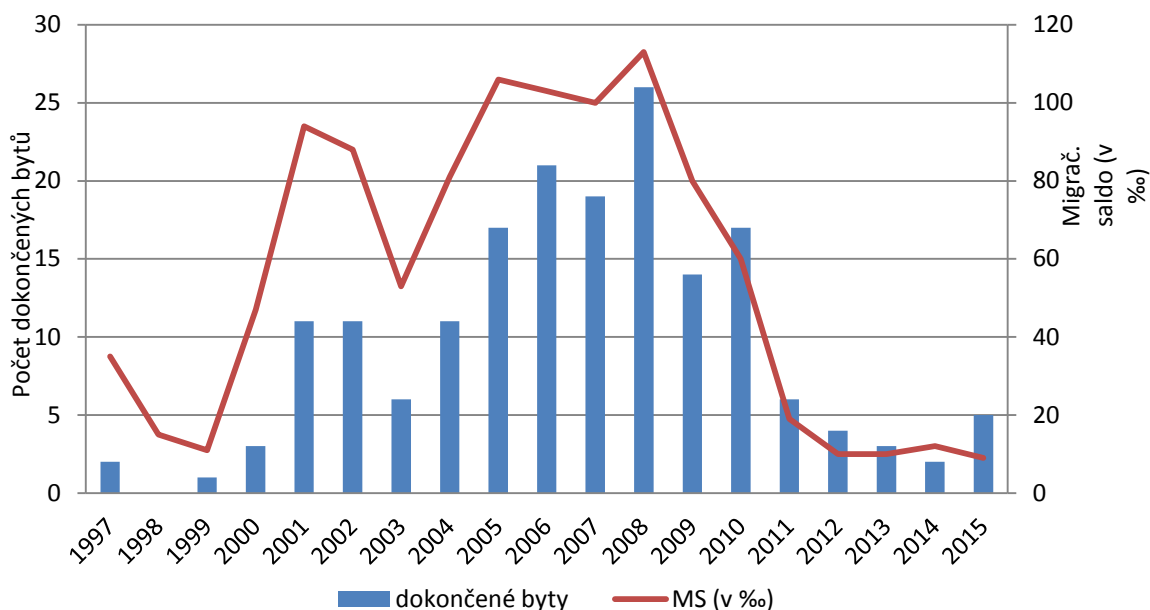
V prvním roce sledovaného období, tedy v roce 1997 žilo v Hlušovicích 264 lidí. Počet přistěhovalých začal strměji stoupat po roce 2001. V tomto roce poprvé počet přistěhovalých vystoupal nad dvacet obyvatel za rok, o další čtyři roky později už meziročně přibýlo přes padesát obyvatel vlivem přistěhování. Tento trend pokračoval i v dalších letech, počty přistěhovalých do Hlušovic se začaly výrazně snižovat v roce 2011, kdy se přistěhovalo „pouze“ 36 obyvatel, oproti roku 2010, kdy jich bylo ještě 63.

V posledních letech už počet přistěhovalých do Hlušovic není tak výrazný, přesto se tato obec vymyká nárůstem obyvatel právě přičiněním suburbanizantů od ostatních obcí suburbánní zóny Olomouce. Ve sledovaném období, mezi lety 1997 až 2015 vzrostl počet obyvatel v Hlušovicích trojnásobně.

Obr. 22: Vývoj počtu obyvatel, počtu přistěhovalých a vystěhovalých v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

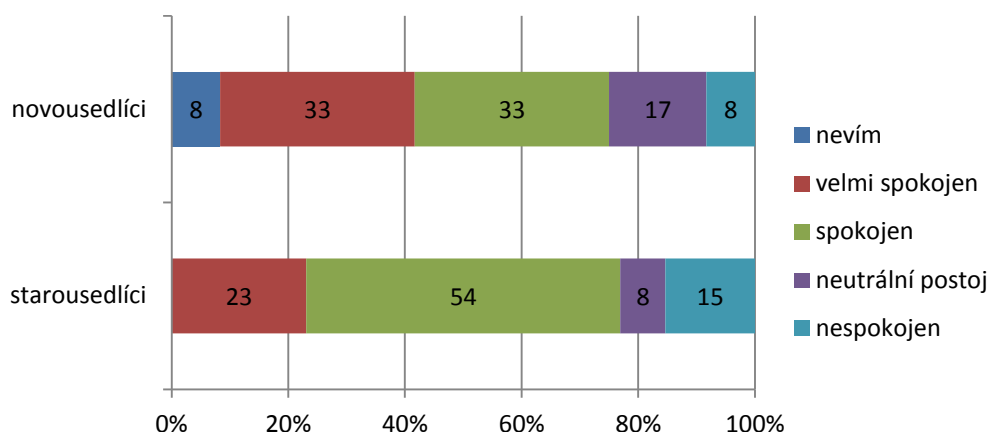
Saldo migrace bylo ve sledovaném období stále kladné, nejvíce přistěhovalých zde bylo registrováno mezi lety 2006 až 2008, poté začala křivka příchodu nových rezidentů klesat. To samé platí i o dokončených bytech, kterých v Hlušovicích nejvíce přibýlo v období mezi lety 2005 až 2010, po tomto roce dostavěných bytů rapidně ubylo. Ovšem obec počítá s dalším územním rozvojem, ve svém územním plánu má rezervu pro další výstavbu a je připravena na nárůst do celkových 1500 obyvatel (Hlušovice.eu, 2017; Gec a kol, 2010).

Obr. 23: Počet dokončených bytů a migrační saldo v Hlušovicích v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

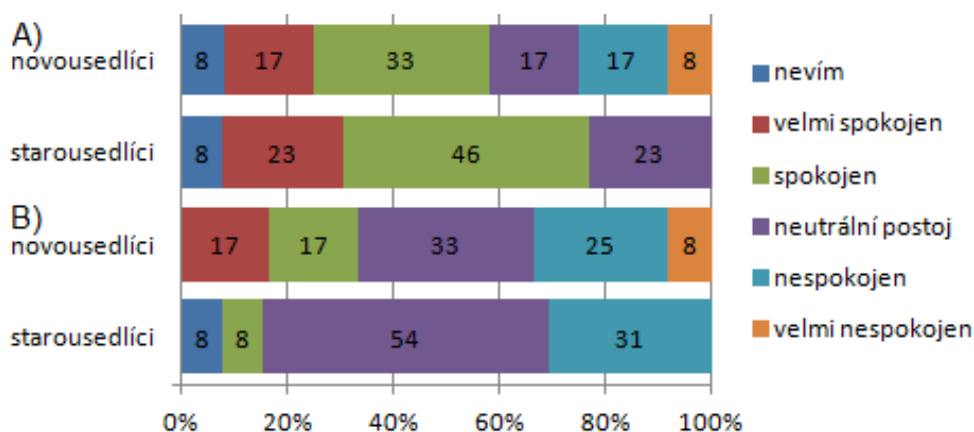
Zastoupení starousedlíků a nových rezidentů je v dotazníkovém šetření mezi obyvateli Hlušovic poměrně vyrovnané, 52 % dotazovaných v obci žije dlouhou dobu na to, aby byli považováni za starousedlíky, zbylých 48 % respondentů je podle jejich zvolené odpovědi považováno za novousedlíky.

Vztahy mezi obyvateli jsou podle hlušovického starosty velmi dobré, nově přistěhovaní obyvatelé mezi místní dobře zapadli a fungují spolu bez problémů. Tři čtvrtiny dotazovaných starousedlíků v Hlušovicích hodnotí vzájemné sousedské vztahy kladně, u novousedlíků je stejného názoru polovina dotázaných. 8 % z optaných novousedlíků nevědělo, jak své vztahy se sousedy definovat, zřejmě z důvodu nedávného přistěhování a prozatímního se nesžití se zbytkem obce. Podíl obyvatel, kteří hodnotili vzájemné sousedské vztahy jako špatné a nebyli s nimi spokojeni, byl v obou skupinách minimální, mezi novými přistěhovalci to bylo 8 %, starousedlíků s negativním pohledem na vztahy mezi obyvateli v obci bylo o něco více, a to 15 %.

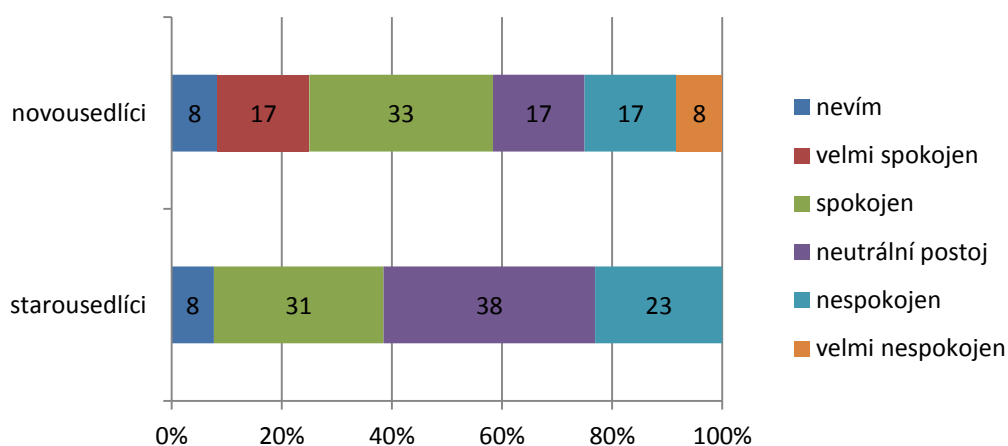
Obr. 24: Vnímání vzájemných vztahů mezi obyvateli (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Jak uvedl pan starosta, noví občané se často a rádi zapojují do chodu obce, jsou i v zastupitelstvu. Také měli vliv na obnovení zdejšího svazu rybářů či vznik spolku žen, který založily místní aktivní ženy v roce 2006. Spolek organizuje akce různého charakteru hlavně pro děti, ale i pro širokou veřejnost (Gec a kol., 2010). Starosta Hlušovic si také pochvaloval velkou aktivitu novousedlíků při konání různých zdejších akcí, ať už při jejich organizaci nebo alespoň v roli návštěvníků. Starosta je se zapojováním názorů svých občanů na dění v obci spokojen, dle dotazníkového výzkumu mezi obyvateli vyplývá, že ze starousedlíků je s činností místní samosprávy většina spokojena, ovšem skoro třetina by jich ráda měla větší vliv na život v obci. U novousedlíků se častěji v obou otázkách objevoval názor nespokojenosti jak s činností samosprávy, tak s mírou jejich vlivu na dění v obci. Z dotazníku bohužel není jasné, zda tázání byli členy zastupitelstva či nikoli.

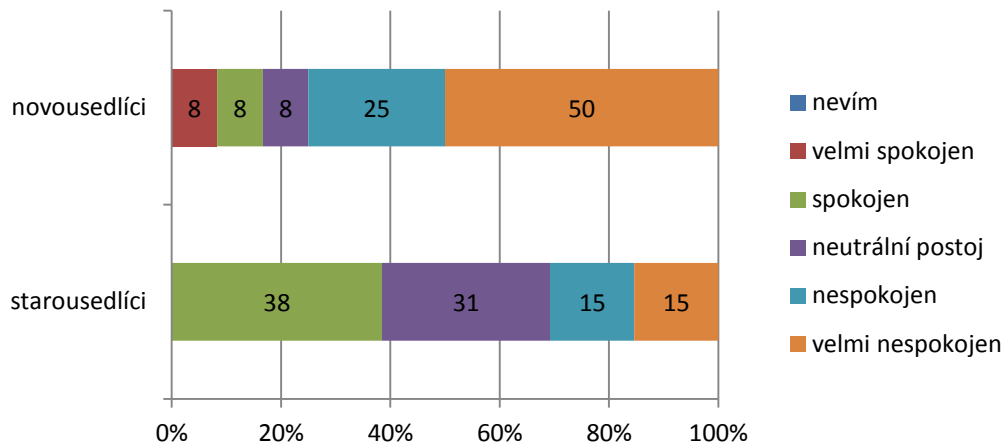

Obr. 25: Spokojenost obyvatel A) s činností místní samosprávy a B) s vlivem jich samotných na dění v okolí (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

S dostupností do svého zaměstnání je v Hlušovicích dohromady více jak polovina dotazovaných starousedlíků spokojena, nemá vyhraněný názor nebo mají k tomuto tématu neutrální postoj. Obdobné hodnoty vycházejí i z odpovědí nových obyvatel. Je to patrně tím, že velké množství obyvatel této obce pracuje v Olomouci a vnímá tuto vzdálenost jako přijatelnou. V SLDB v roce 2001 uvedlo 93 osob, že vyjíždí do zaměstnání denně z obce trvalého pobytu, z toho 81, tedy 87 % jich dojíždělo za prací do Olomouce. V SLDB v roce 2011 vyjíždělo z Hlušovic do zaměstnání 236 osob, z nich 186, tedy 79 % dojíždělo do Olomouce. Ovšem čtvrtina novousedlíků považuje dostupnost do svého zaměstnání z místa bydliště jako nevyhovující, o dvě procenta méně starousedlíků tento postoj vyjadřuje také. Za nespokojeností obyvatel s dostupností do zaměstnání je pravděpodobně horší spojení veřejnou dopravou, kdy občané jsou odkázáni pouze na vlakové spojení mezi Šternberkem a Olomoucí, popř. na vlastní automobil. To dokládají i výsledky odpovědí na další z otázek položených obyvatelům Hlušovic, viz obr. 18. Třetina starousedlíků vyjádřila nespokojenost s hromadnou dopravou, u novousedlíků to bylo dohromady 75 % oslovených. Tyto hodnoty jsou do jisté míry pochopitelné, protože novousedlíci jsou z města zvyklí používat městskou hromadnou dopravu, která jezdí v krátkých časových intervalech, je pro ně najednou těžké adaptovat se na vlakovou dopravu, která jezdí v hodinových prodlevách. Problém s dopravou by mohlo vyřešit zavedení linky městské hromadné dopravy z nedaleké Olomouce. Zvláště když se v posledních letech Hlušovicím několikanásobně zvedl počet obyvatel, určitě by tato linka měla využít.

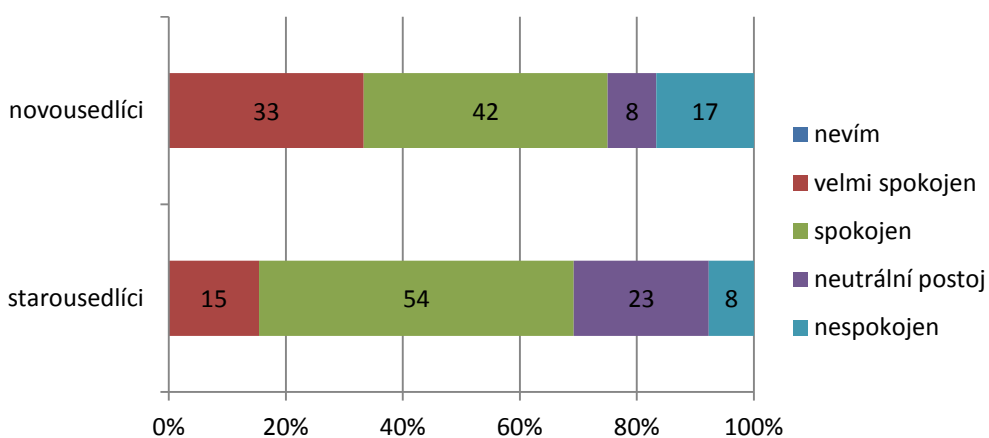

Obr. 26: Spokojenost obyvatel s dostupností do jejich zaměstnání (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

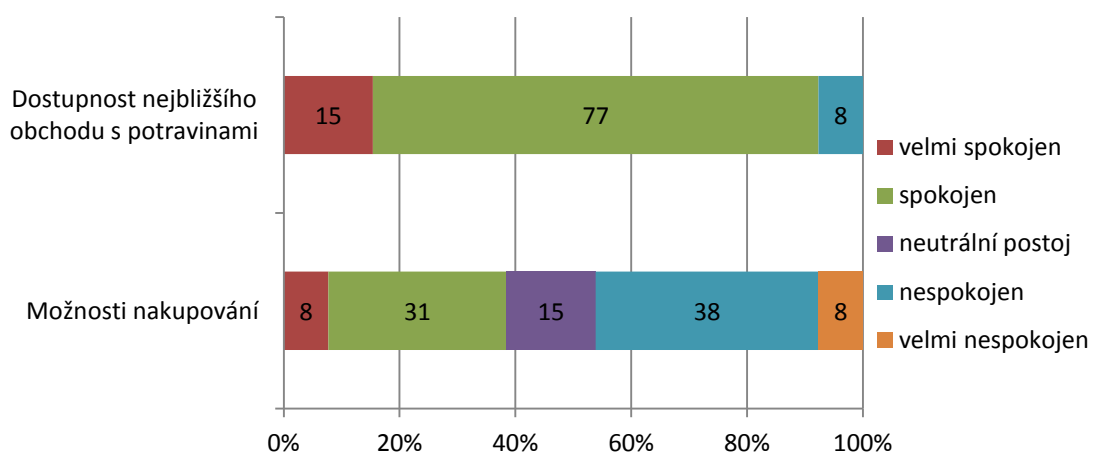
Obr. 27: Spokojenost obyvatel s veřejnou dopravou (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Počet mladých rodin s malými dětmi v průběhu posledních let vzrostl natolik, že dosavadní kapacita zdejší mateřské školy už nestačila. Proto se vedení obce rozhodlo s finanční pomocí z IROP rekonstruovat budovu školky a navýšit její kapacitu o 16 míst pro zdejší děti. Jak doplnil starosta, rozšíření prostor bude docíleno rekonstrukcí bývalých místností sloužící obecnímu úřadu, který se nedávno přestěhoval do nové budovy. Tato rekonstrukce umožní i bezbariérový vstup do prostor školky a bude realizována do září letošního roku. Ačkoli dotazníkový průzkum mezi obyvateli proběhl již v roce 2012, ani tehdy ani jedna ze skupin obyvatelstva nedávala najevo přílišnou nespokojenost s nedostatkem míst ve školce (viz obr. 19). Obyvatelé se zřejmě domnívali, že se k tomuto problému obec brzy postaví čelem a najde řešení. S novým školním rokem v Hlušovicích přibude jedna třída, což je pozitivní zpráva zejména pro rodiče malých dětí.

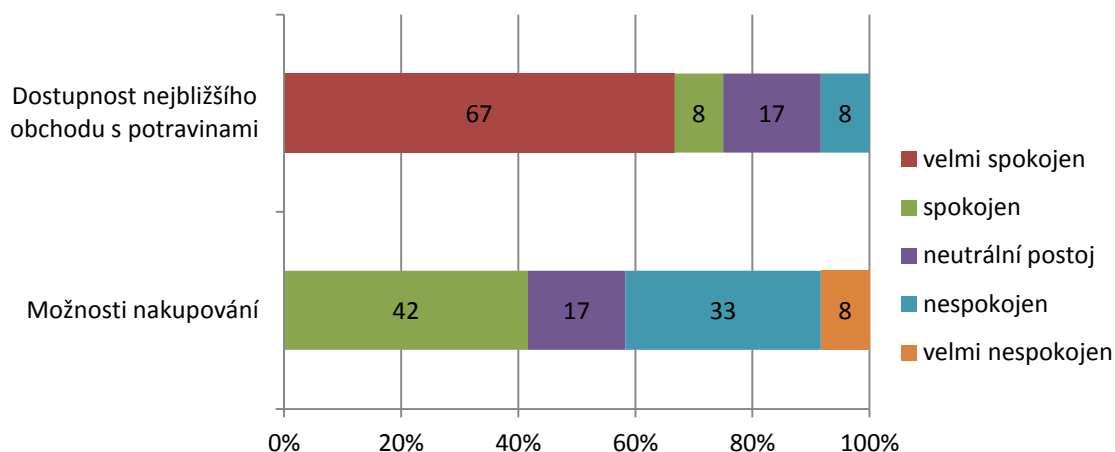

Obr. 28: Spokojenost místních s dostupností mateřské školy (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

V Hlušovicích se nachází jeden obchod s potravinami. S lokalizací a tedy i dostupností pro všechny obyvatele jsou hlušovičtí ve velké míře spokojeni, ať se jedná o starousedlíky nebo o nově přistěhovalé. S nabídkou místního obchodu už to ale tak slavné není a s dotazem na ni se objevily nespokojení nebo i velmi nespokojení z řad obou skupin obyvatel Hlušovic. Nejbližší větší nákupní středisko je pro obyvatele Hlušovic dostupné v olomoucké části Bělidla, které je od Hlušovic vzdáleno přibližně 4 a půl km a zhruba 7 až 10 minut jízdy autem. S přihlédnutím k faktu, že Hlušovice nejsou obsluhovány autobusovou hromadnou dopravou, lze konstatovat, že toto nákupní centrum i přes svoji relativní blízkost není běžně dostupné bez pomoci auta, např. pro seniory nebo maminky s kočárkem. Není tedy divu, že mnozí z obyvatel vyjádřili nespokojenost s nabízeným sortimentem hlušovické samoobsluhy.

Obr. 29: Spokojenost místních starousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

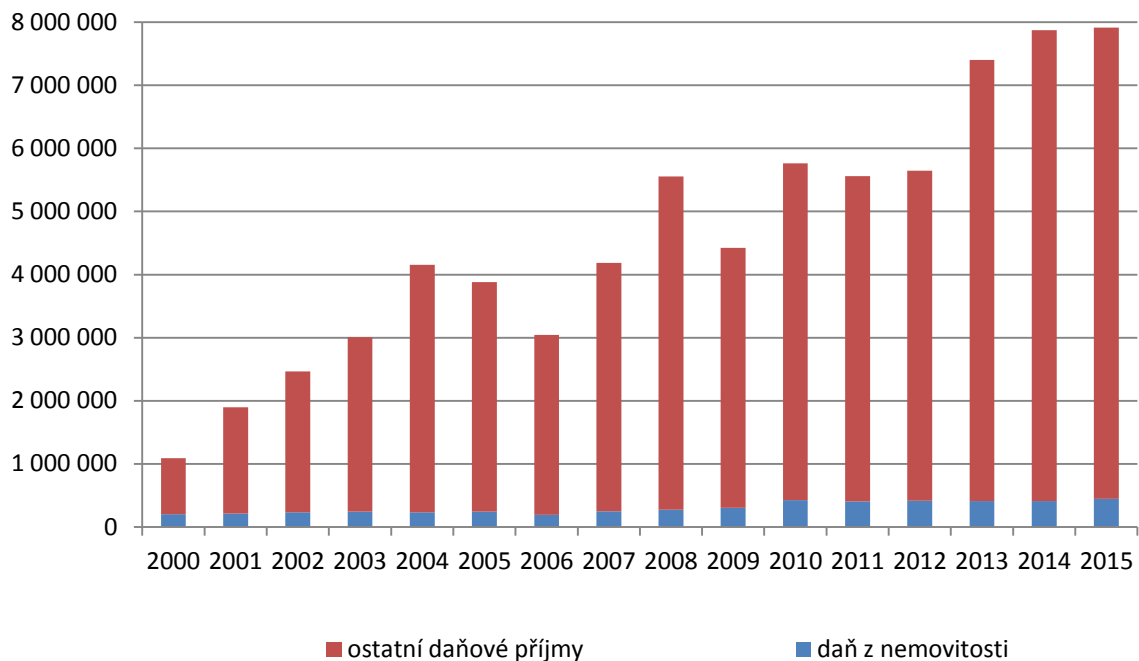

Obr. 30: Spokojenost místních novousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Obec Hlušovice se ze všech sledovaných obcí suburbánní zóny Olomouce vymyká extrémním přírůstkem obyvatel za posledních cca 15 let. Podle terénních výzkumů i reakcí starosty lze konstatovat, že zapadli dobře a s původními zdejšími obyvateli vycházejí bez problémů. Vidět to jde i na jejich vzájemné spolupráci při přípravách různých kulturních a společenských akcí, kterých v obci pořádají dost.

Novou výstavbu v Hlušovicích ve velké míře inicioval developer. Jednalo se o firmu OBM forest, a.s. ze Zlína, která se podílela spolu s obcí i na vybudování sítí v nových částech obce. V Hlušovicích nová rezidenční výstavba plynule navazuje na stávající zástavbu, rozšiřuje obec severozápadně a jižně.

V obci se nachází jen pár menších firem zaměřených na zařízení interiérů a pár živnostníků, což není nijak výrazně ekonomicky významné. Hlušovice proto lze popsat jako obec zaměřenou zejména na bydlení v klidné lokalitě s kvalitním životním prostředím. Mladí lidé znovu oživila obec, která s dozvukem minulého režimu skomírala a stárla. Dá se tedy říci, že v případě Hlušovic má suburbánní růst pozitivní důsledky pro jejich další rozvoj.

Obr. 31: Vývoj daňových příjmů v rozpočtu obce Hlušovice (Zdroj: Monitor, 2017; Rozpočet obce, 2017)

V obci Hlušovice, stejně jako ve Velkém Týnci rostly příjmy z daně z nemovitých věcí rovnoměrně v závislosti na nově přistavěných domech. Celkově se obci daňová složka příjmů zvyšovala s nově přihlášenými trvalými obyvateli.

Obr. 32: Červeně ohraničená nová výstavba v Hlušovicích; vlevo nahoře cyklostezka Bohuňovice – Hlušovice, vlevo dole probíhající nová výstavba, vpravo nahoře příklad nové výstavby v lokalitě U Potoka, vpravo dole příklad nové výstavby v lokalitě Loučky (Zdroj: mapy.cz, 2017; foto: Rotterová, 2017).

3.5 Případová studie obce Bělkovice-Lašťany

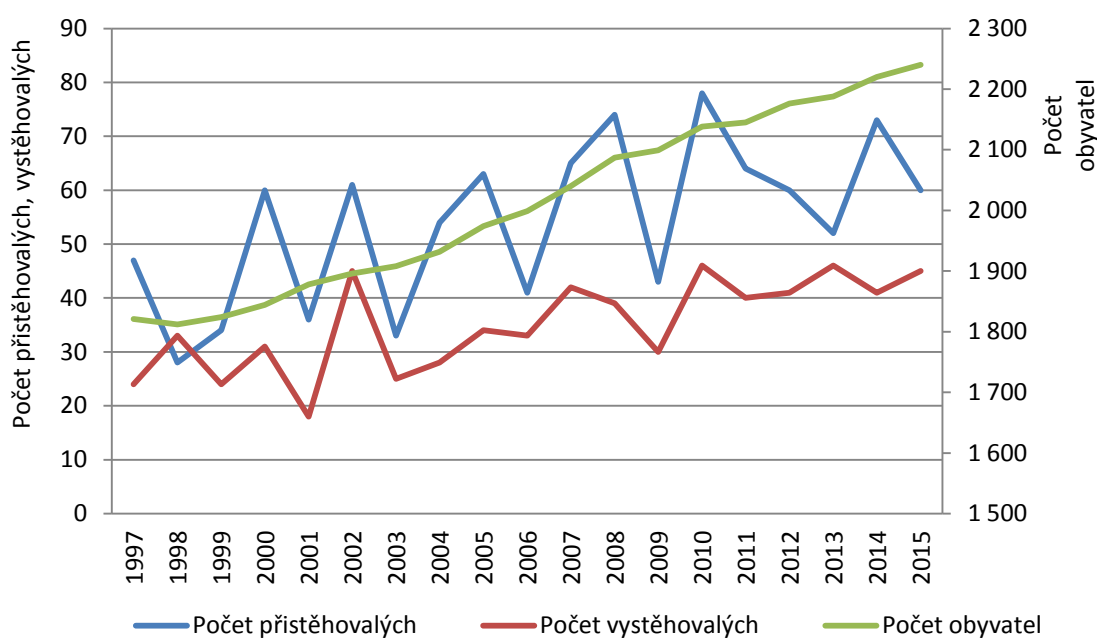
Obec Bělkovice-Lašťany leží zhruba 11 km severovýchodně od krajského města Olomouce, na jeho spojnici se Šternberkem. Bělkovice-Lašťany vznikly sloučením dvou původně samostatných obcí Bělkovice a Lašťany v roce 1960. K 31. 12. 2015 v této obci žilo 2240 obyvatel. Bělkovice-Lašťany jsou členem mikroregionu Šternbersko a také MAS Šternbersko. S ostatními obcemi jsou Bělkovice-Lašťany spojeny autobusovou dopravou společností Arriva Morava, a. s. Z občanské vybavenosti se v obci nachází obchod se smíšeným zbožím a pošta, obec disponuje též zdravotnickým zařízením či knihovnou. V obci se nachází jak mateřská, tak základní škola. Základní škola poskytuje místním dětem vzdělání do 5. třídy. Umístění školy je ve dvou budovách, v části Bělkovice je umístěna budova pro 1. – 2. ročník. V budově v části Lašťany je umístěn 3. – 5. ročník. Do pozdějších ročníků děti musejí dojíždět do okolních obcí, nejčastěji do nejbližších Dolan nebo Šternberka. Pro posezení s přáteli slouží místním občanům hospoda, pro pořádání větších kulturních akcí sál zdejší sokolovny (belkovice-lastany.cz, 2017; jizdnirady.cz, 2017; mesta.obce.cz, 1996-2017; nsmascr.cz, 2017).

Obec je kompletně zásíkována jak elektřinou, plynovodem, tak i vodovodem vybudovaným v roce 2013, a také kanalizací, která byla dokončena o rok později, napojenou na ČOV. Pro sportovní vyžití je v obci fotbalové a víceúčelové hřiště. Malým občanům slouží k zábavě dvě nově vybudovaná, pouze pár let stará dětská hřiště s moderními herními prvky. V letních měsících je pro širokou veřejnost zpřístupněno koupaliště, které zde bylo postaveno již v roce 1973. V posledních deseti letech prošel rekonstrukcí jak samotný bazén, tak i jeho zázemí (šatny, WC, prodejní kiosky) a také technologie na čištění vody. V dnešní době tak bělkovické koupaliště nabízí příjemnou možnost rekreace pro celou rodinu. V roce 2009 byla vybudována cyklostezka, která spojuje obce Bělkovice-Lašťany - Bohuňovice - Hlušovice. Cyklostezka se stala oblíbeným místem cyklistů a in-line bruslařů (belkovice-lastany.cz, 2017).

Spolky a sdružení působící v Bělkovicích-Lašťanech jsou širokého zaměření. Působí zde jak Český zahrádkářský svaz, pak také Junák – český skaut, zdejší senioři mají také své sdružení. Ze sportovních spolků lze zmínit místní sbor dobrovolných hasičů,

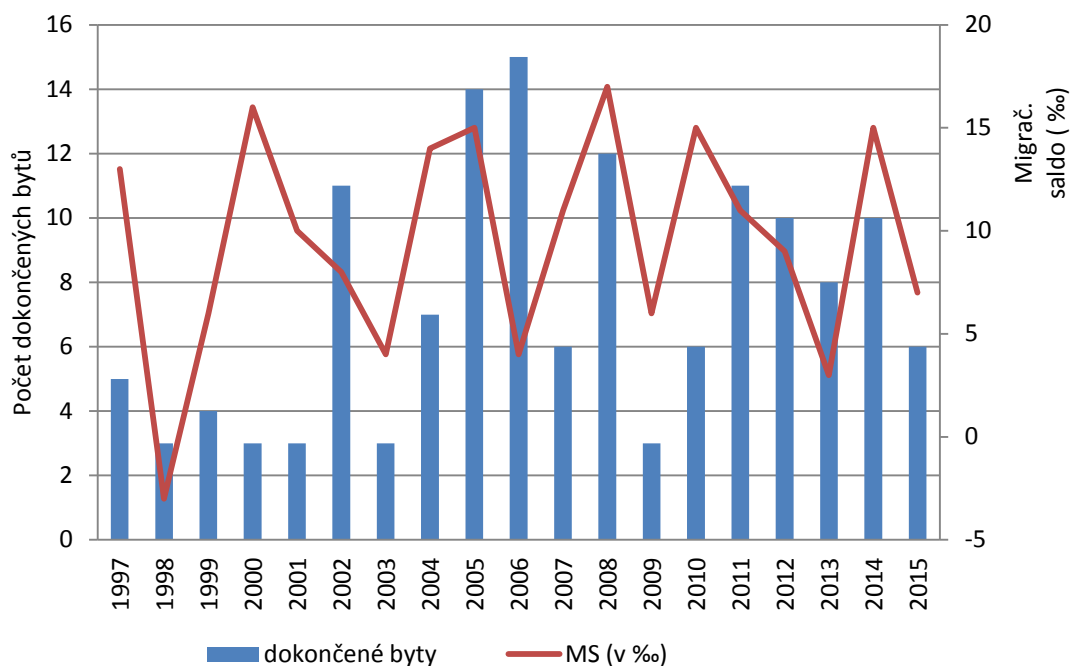
šipkovou partu nebo sportovní klub Bělkovice-Lašťany, který sdružuje hráče klasického fotbalu a dvě mužstva hrající malou kopanou (belkovice-lastany.cz, 2017).

V roce 1997 žilo v obci Bělkovice-Lašťany 1821 lidí. Z tohoto čísla se počet obyvatel postupně během sledovaných devatenácti let vyšplhal na 2240. Tento nárůst je do velké míry přičiněním obyvatel nově přistěhovaných z města. Ve sledovaném období let 1997 až 2015 nelze v této obci jednoznačně určit hlavní vlnu přistěhování, v ohledu migračního salda se střídaly slabší a silnější roky. Nejvíce obyvatel stěhováním přibýlo v roce 2010, a to 78. Stejně jako ve Velkém Týnci, i v případě této obce se za sledované období v jednom roce stalo, že počet vystěhovaných převýšil počet přistěhovaných. Stalo se to v roce 1998, rozdíl byl sice pouhých pět obyvatel, ale zapříčinil v tomto roce zápornou hodnotu migračního salda.

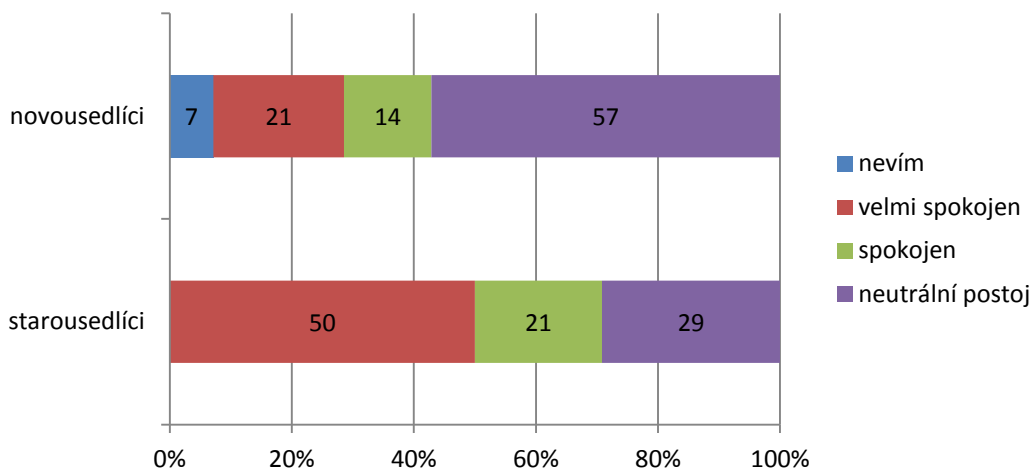
Obr. 33: Vývoj počtu obyvatel, počtu přistěhovaných a vystěhovaných v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Nejvíce bytů bylo v Bělkovicích-Lašťanech dokončeno v letech 2005 a 2006, dohromady 29. Silnější vlna stavění se v obci objevila ještě po roce 2011, kdy v každém roce bylo dokončeno okolo deseti nových domů.

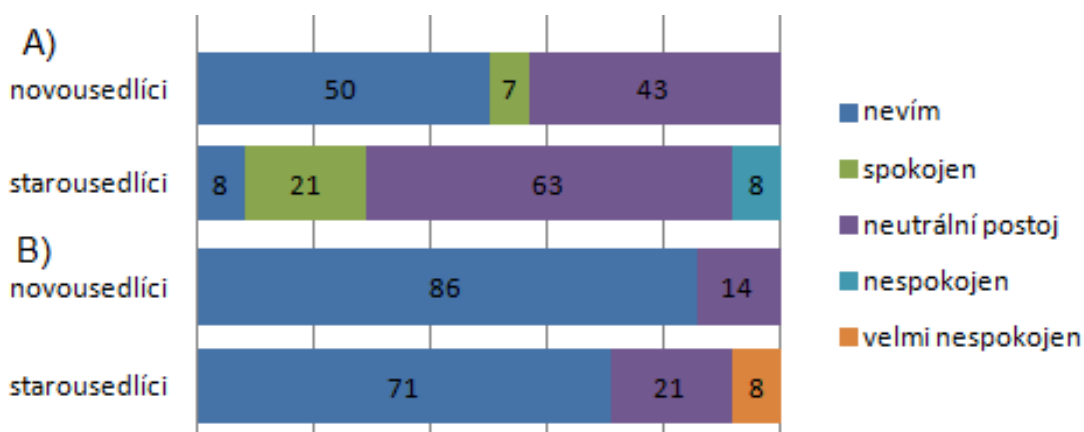
Obr. 34: Počet dokončených bytů a migrační saldo v Bělkovicích-Laštanech v letech 1997-2015 (Zdroj: vlastní zpracování)

Z obyvatel dotazovaných na spokojenost se životem v obci bylo 63 % starousedlíků, 37 % dotazovaných žilo v obci krátkou dobu. Více než polovina starousedlíků (konkrétně 71 %) v Bělkovicích-Laštanech uvedla, že je spokojena nebo velmi spokojena se vzájemnými vztahy v obci. Z řad novousedlíků vyjádřilo spokojenost pouze 35 %. Více jak polovina jich v tomto ohledu zastává neutrální názor. Pozitivní je, že ani jedna skupina zdejších obyvatel nemá negativní pohled na jejich vzájemné sousedské vztahy. Neutrálně hodnotil vztahy mezi občany své obce také zdejší starosta. Uvedl, že mezi nimi nepanuje nevraživost, ale příliš vřelé vztahy mezi nimi také nesleduje. Často je to z důvodu zatím malého zapojování novousedlíků do veřejného života a bližšího neseznamování se se zbytkem obce. Je to dáno také polohou nové výstavby, která je situována na východním okraji obce. Celá obec je navíc poměrně rozlehlá, a to též výrazně nepřispěje k utužování vzájemných vztahů.

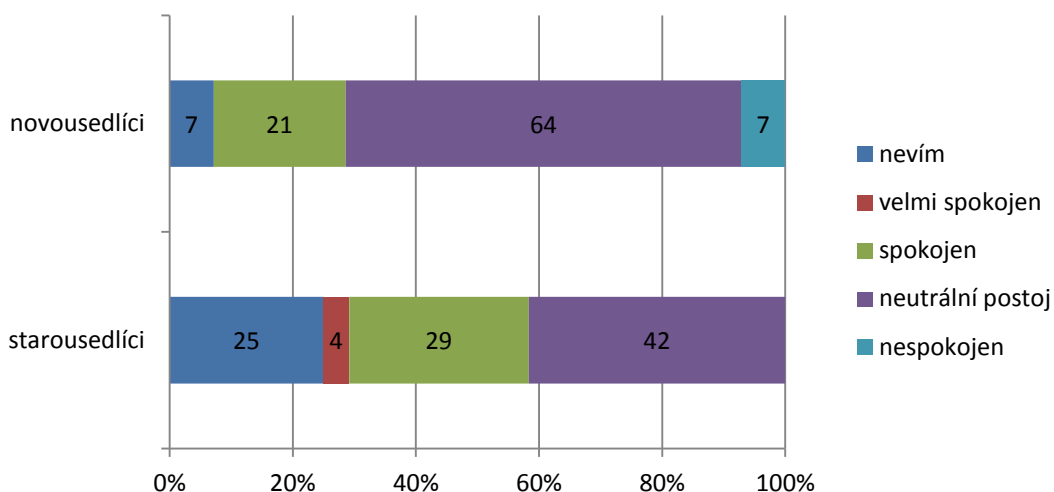
Obr. 35: Vnímání vzájemných vztahů mezi obyvateli (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Podle vyjádření starosty noví obyvatelé nejsou členy obecního zastupitelstva, ale účastní se jejich zasedání. V otázce na samosprávu se v dotazníku věnovaném obyvatelům polovina nově přistěhovaných nechala slyšet, že neví, jaký mají mít postoj k činnosti zdejší samosprávy, a většinou se shodli na tom, že neví nebo mají neutrální postoj k tomu, jak oni sami ovlivňují dění v obci. Ze starousedlíků je jen 21 % spokojeno s činností zastupitelstva. Více než dvě třetiny z nich také neví, jaký mají podíl na dění v obci a 8 % starousedlíků dokonce vyjádřilo v dotazníku velkou nespokojenost se svým vlivem na chod obce a chtěli by větší. Zastupitelstvo se sice snaží přizpůsobovat se požadavkům obyvatel, snaží se obec zvelebovat a rozvíjet, ale ne vždy to všichni ocení, zvláště v případě větší obce.

Obr. 36: Spokojenost obyvatel A) s činností místní samosprávy a B) s vlivem jich samotných na dění v okolí (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

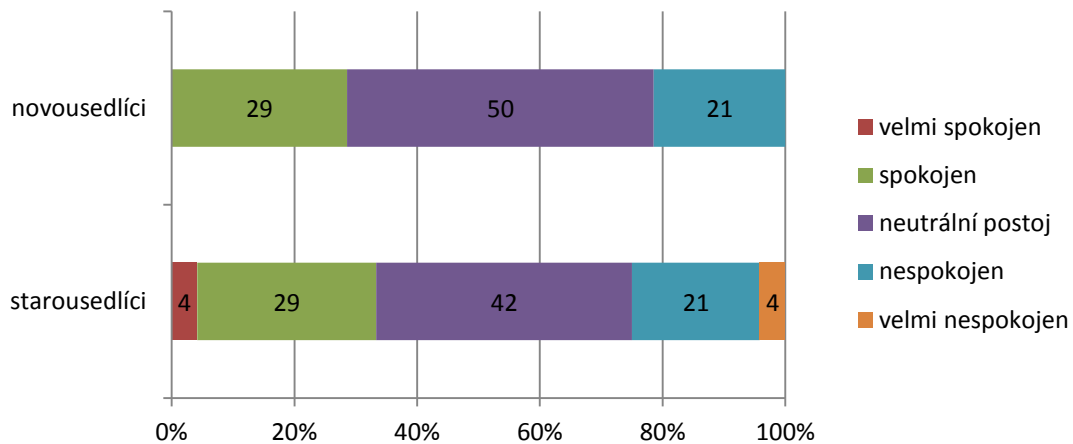
Bělkovice-Lašťany jsou jednou z okrajových obcí suburbánní zóny Olomouce a mají blíže spíše ke Šternberku. Do Olomouce je to zhruba 11 km po silnici I/46, mimo dopravní špičku podle funkce plánování trasy na webu mapy.cz cesta autem zabere 17 minut (mapy.cz, 2017). V SLDB 2001 denně dojíždělo do zaměstnání z Bělkovic-Lašťan 629 osob, z toho 71 %, tedy 446 z nich dojíždělo do zaměstnání nacházejícího se v Olomouci. Ve sčítání o deset let později uvedlo denní dojížděku do zaměstnání už jen 359 občanů Bělkovic-Lašťan, z nichž 250 (70 % denně dojíždějících) jezdilo za prací do Olomouce. Pouze 21 % nových rezidentů vyslovilo spokojenost s dostupností svého zaměstnání, ale více jak polovina jich měla k tomuto problému neutrální postoj. Z řad starousedlíků bylo s dostupností své práce spokojeno nebo velmi spokojeno celkem 33 % z nich. Jen u 7 % novousedlíků bylo zaznamenáno nespokojení s dostupností do zaměstnání, což není moc a to je pozitivní. Starousedlíci v této otázce negativně nehlasovali.

Obr. 37: Spokojenost obyvatel s dostupností do jejich zaměstnání (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

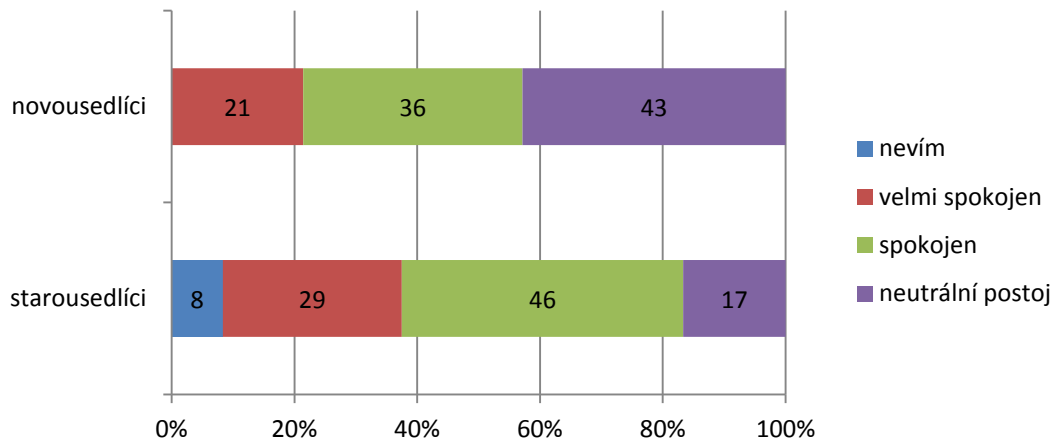
S dotazem na dopravní služby už byla zaznamenána jistá kritika. Novousedlíci i starousedlíci shodně v 21 % odpověděli nespokojeností se službami veřejné dopravy, u starousedlíků dokonce 4 % uvedli výraznou nespokojenost a přáli by si více spojů s okolím. Spokojena s hromadnou dopravou byla třetina starousedlíků a také necelá třetina nových obyvatel. Velká část dotazovaných využila zvolení možnosti neutrálního

postoje. Zřejmě buď nemají s frekvencí spojů autobusové dopravy problém anebo využívají k dojíždění své vlastní auto a nemají k hromadné dopravě bližší vztah.

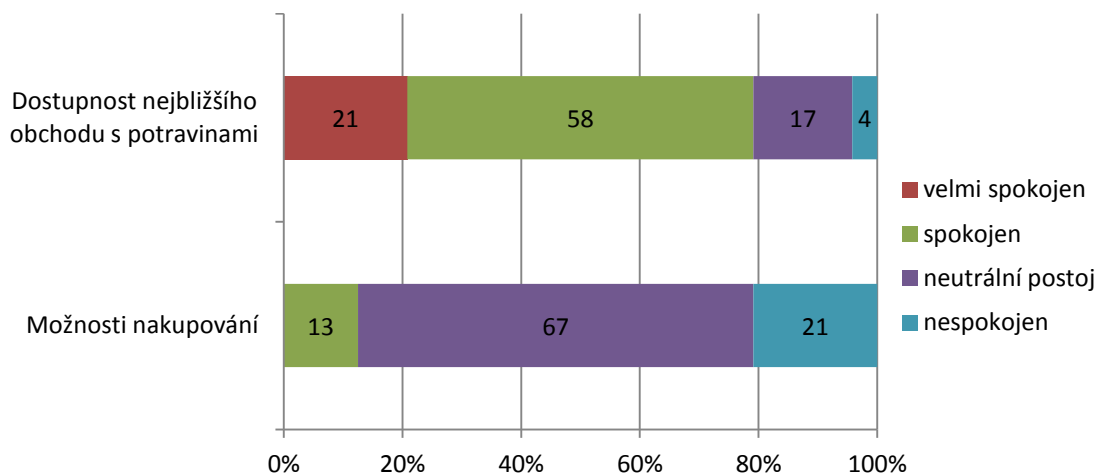
Obr. 38: Spokojenost obyvatel s veřejnou dopravou (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

S příchodem nových obyvatel se zvýšily i požadavky na rozšíření kapacity v mateřské škole, stejně jako v předchozích obcích. I zde obec na tyto nedostatky reagovala a zvýšila počet přijatých dětí do mateřské školky. Ve školním roce 2010/2011 bylo vybudováno nové – 4. oddělení. Od roku 2012 slouží i poslední nové oddělení pro nejmladší děti. V současnosti zdejší školka tedy vzdělává pět plných tříd dětí (belkovice-lastany.cz, 2017). Ačkoliv jsou Bělkovice-Lašťany relativně velkou obcí, nabízí pro zdejší děti pouze školní vzdělávání do 5. třídy. V návaznosti na rozšiřování kapacity v mateřské škole bylo potřeba navýšit i počet míst v základní škole. S dostupností vzdělání pro své ratolesti je v Bělkovicích-Lašťanech spokojeno 57 % nových obyvatel a dokonce 75 % obyvatel původních. Základní i mateřská škola nabízejí dostačující počet míst i kvalitní výuku, proto nebyl ani u starousedlíků ani u novousedlíků zaznamenán jakýkoli negativní názor v oblasti spokojenosti.

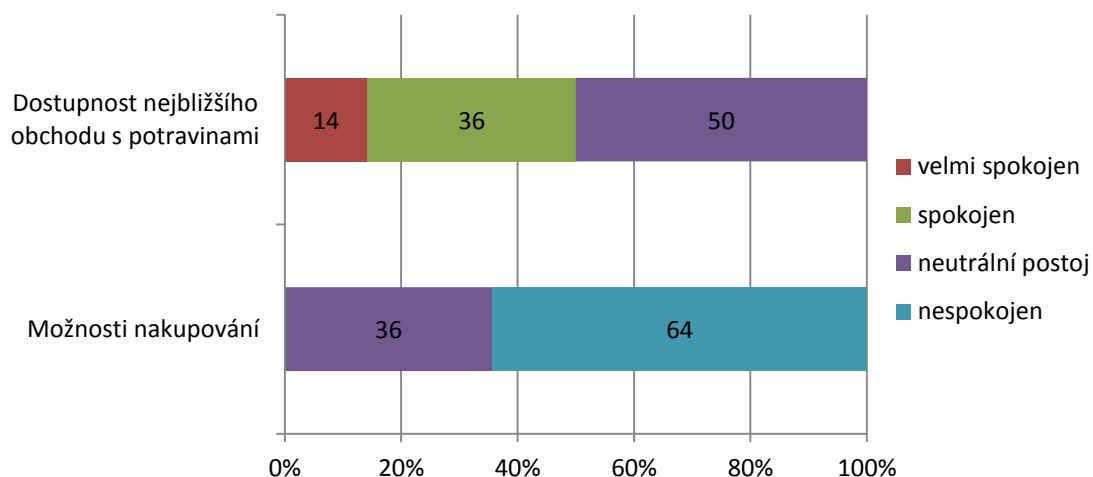

Obr. 39: Spokojenost místních s dostupností mateřské a základní školy (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

V Bělkovicích-Laštanech se nachází jeden z obchodů maloobchodní sítě Hruška, který nabízí prodej potravin i smíšeného zboží. Je lokalizován zhruba ve středu obce, takže je rovnoměrně dostupný všem obyvatelům. S jeho vzdáleností je spokojena velká část starousedlíků, u novousedlíků to je přesně polovina. S rozmanitostí nabízeného zboží je spokojeno jen pár dotazovaných starousedlíků, více než polovina jich má na složení sortimentu neutrální pohled a 21 % ze starousedlíků je s nabízeným zbožím nebo otevírací dobou nespokojeno. Mezi starousedlíky se v tomto ohledu vyskytlo daleko více nespokojených, a to 64 %. Bělkovice-Laštany mají spádové centrum spíše ve Šternberku než v Olomouci, proto je pravděpodobné, že větší nákupy realizují obyvatelé právě ve šternberských supermarketech.

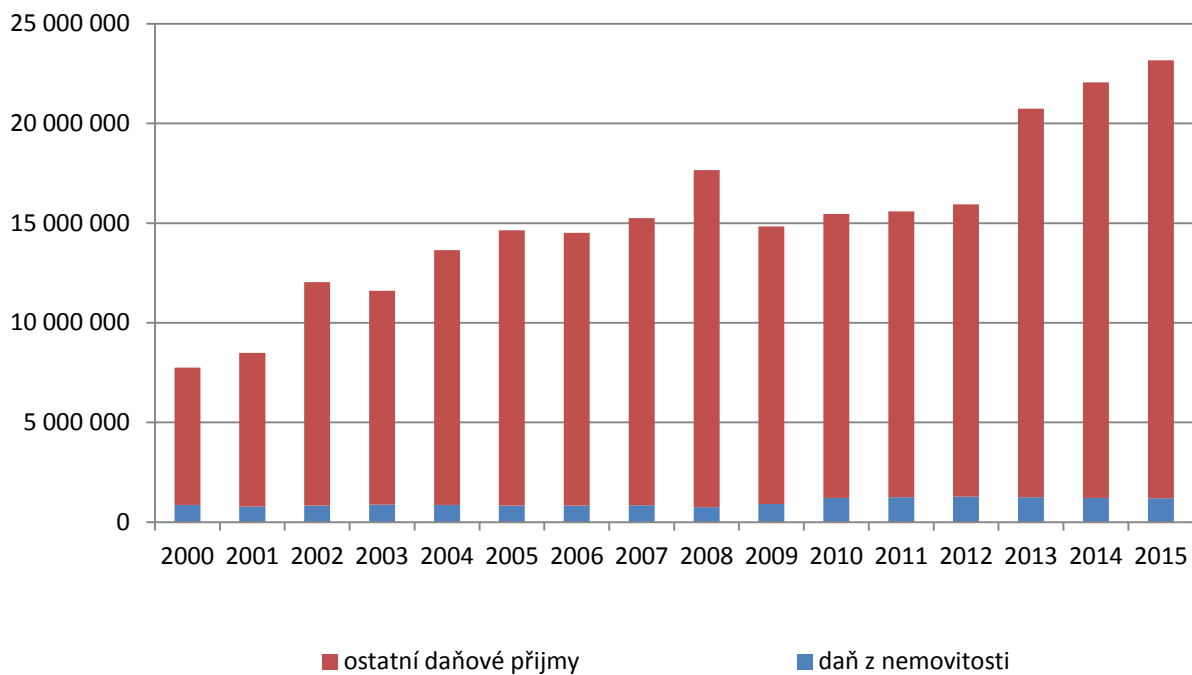
Obr. 40: Spokojenost místních starousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Obr. 41: Spokojenost místních novousedlíků s nabízenými službami (v %), (Zdroj: vlastní zpracování)

Ačkoli jsou Bělkovice-Laštány okrajovou obcí suburbánní zóny Olomouce, migrační přírůstek je velký. Podle vyjádření se noví obyvatelé snaží zapojovat do komunitního života, jsou i členy zdejších spolků a sdružení. Občas navštěvují zdejší služby, většina jich ale využívá služeb ve městě. Snaží se všemožně zapadnout mezi místní původní obyvatele. Sám starosta ale pociťuje, že jejich vzájemné vztahy nejsou ještě na takové úrovni, aby byl spokojen. V Bělkovicích-Laštanech nová rezidenční výstavba navazuje na původní zástavbu a rozšiřuje obec v severovýchodním směru. Jen místy se objevují nové domy na západní straně obce, v blízkosti silnice I/46 spojující Šternberk a Olomouc.

Celkově ale Bělkovice-Laštány působí dojmem, že „stará“ část obce si žije po svém, a obyvatelé nové části obce jim ničím významně nepřispívají. Lze to přisoudit i poměrně velké rozloze obce, přičemž je náročné, aby se obě vrstvy obyvatel vzájemně více ovlivňovaly.

Obr. 41: Vývoj daňových příjmů v rozpočtu obce Bělkovice-Laštany (Zdroj: Monitor, 2017; Rozpočet obce, 2017)

Oproti předchozím dvěma obcím, kde daň z nemovitosti rostla lineárně, se v Bělkovicích-Laštanech výnosy z této daně výrazněji zvýšily až od roku 2010. Celkově daňové příjmy rostly společně s počtem obyvatel v obci.

Obr. 42: Červeně ohraničená nová výstavba v Bělkovicích-Lašťanech; vlevo dole příklad rozestavěné stavby ve stylu tzv. podnikatelského baroka, vlevo nahoře, vpravo nahoře a vpravo dole příklady nové výstavby (Zdroj: mapy.cz, 2017; foto: Rotterová, 2017).

Závěr

Migrační přírůstky v olomouckých suburbiích nenabraly takovou intenzitu jako je to v případě suburbanizace ostatních, větších měst v Česku, tedy zejména Brna a Prahy. V obcích olomoucké suburbánní zóny nově příchozí obyvatelé postupně zapadají a vytváří se přátelská atmosféra mezi nimi a původními obyvateli. Nevytváří se oddělené čtvrtě, kde by se noví obyvatelé izolovali od starousedlíků, tak jako je to možné pozorovat u suburánní zástavby v blízkosti větších měst. Nová rezidenční výstavba ve všech obcích sledovaného území přirozeně navazuje na původní venkovskou zástavbu.

Ve většině obcí sledovaného území došlo v návaznosti na přistěhování nových obyvatel, převážně mladých rodin s malými dětmi, ke zvyšování kapacity mateřské školky. V několika obcích díky nově přistěhovaným obyvatelům vznikla též rodinná centra. Velký vliv na rozšiřování či vznik nových služeb nabízených v obci však přistěhování nového obyvatelstva nemělo. Až na výjimky se nenašli investoři, pro které by přírůstek obyvatelstva znamenal příliv nové pracovní síly, aby v obci vybudoval firmu s větším počtem pracovních míst. Pokud se v obci objevili mezi novými obyvateli nějakí podnikatelé, vždy to byli živnostníci, kteří byli sami sobě i zaměstnanci. Ve většině obcí noví obyvatelé využívají alespoň občasné stávající služby, a tak přispívají k jejich udržení v provozu.

Z výzkumů provedených v obcích vybraných do případových studií vychází následné poznatky: Nelze říci, že v obci Velký Týnec jsou obyvatelé se vším spokojeni, ale lze konstatovat, že jako jedni z mála ze všech 23 sledovaných obcí mají k dispozici velké množství služeb. S těmi taky vyjádřili ve velké míře spíše spokojenost. Co ve Velkém Týnci pokulhává, je komunikace radnice s občany, tedy tak to cítí samotní dotazovaní obyvatelé. Vedení obce Velký Týnec se snaží, ale jeho počet obyvatel už je relativně velký na to, aby se zavděčilo a pokrylo požadavky všech obyvatel. V obci Hlušovice jsou obyvatelé nejvíce spokojeni s komunitním životem. Chybí jim pravidelnější spoje hromadné dopravy, zejména by uvítali autobusovou dopravu, která do obce není vůbec vedena. Dále projevíli nespokojenost s místním obchodem s potravinami. Tato situace byla únosná do konce minulého tisíciletí, kdy Hlušovice

neměly zdaleka tolik obyvatel, co dnes. Při takovémto navýšení počtu obyvatel žijících v obci by bylo vhodné, aby vedení obce pouvažovalo o požadavcích zdejších obyvatel, zejména za stavu, kdy se obec stále rozšiřuje a obyvatel přibývá. V poslední obci, které je věnována případová studie, je obec Bělkovice-Lašťany. Zde místní starousedlíky iritují některé názory a požadavky nově přistěhovalých. Nespokojenost obyvatelé Bělkovic-Lašťan vyjadřovali hlavně k nabízeným službám v obci. Pozitivně hodnotili možnosti vzdělávání svých potomků přímo v obci.

Na základě uskutečněných terénních a dotazníkových výzkumů lze konstatovat, že v suburbánní zóně Olomouce neměl jev suburbanizace větší dopady na obec, hlavně v ohledu vytváření nových služeb či nových firem s možností nabízených pracovních míst pro obyvatele. Suburbanizace v těchto obcích ovlivnila spíše společenský život jejich obyvatel.

Summary

The main objective of this study was to look at the changes caused by suburbanization phenomenon in municipalities in suburban area of Olomouc. By field investigations and response of mayors arrival of new residents had the greatest impact on community life in villages. This analyse include twenty three villages surrounding the Olomouc city. Specifically the villages are Bělkovice-Lašťany, Blatec, Bohuňovice, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Grygov, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany-Tážaly, Křelov-Břuchotín, Přáslavice, Příkazy, Samotišky, Skrbeň, Těšetice, Tověř, Ústín, Velká Bystřice a Velký Týnec. At many of them was founded family centers or was increased the number of places in kindergartens. Lot of new immigrant population went down well with the other residents. Many of them became members of local associations. They use local services, pub, shop, where they meet the natives. Based on field research and questionnaire we can say that in the suburban zone of Olomouc phenomenon of suburbanization had not greater impact on the community.

From the research carried out in municipalities selected into case studies is based on the following findings: In the village Hlušovice their inhabitants are most often missing more regular transport into the city Olomouc. Residents in the village called Bělkovice-Lašťany are dissatisfied with their relationships. In case study devoted to village Velký Týnec the inhabitants are more or less satisfied with the life in the village.

Zdroje

Literatura

ABDULLAH, Aldrin, SAKIP, Siti Rasidah Md, SALLEH, Mohd Najib Mohd. Fear of Crime in Gated and Non-gated Residential Areas. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. 2012, 35, s. 63-69 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: www.sciencedirect.com

BAŠE, Miroslav. *Město - suburbie - venkov = [town - suburbie - countryside]*. Praha: Česká komora architektů, 2009. 73 s. ISBN 978-80-86790-12-1.

BERNARD, Josef. *Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku*. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2006, Vol. 42, No. 4: s. 741–760.

BLAKELY, Edward, SYNDER, Mary Gail. *Fortress America: Gated Communities in The United States*. 1997. 208 s. Washington D. C: Brookings Institution Press. ISBN: 0815791070.

BUČEK, Milan. *Priestorová a urbanistická ekonomika*. 1. vyd. Bratislava: Alfa, 1985. 267 s. Edícia ekonomickej literatury.

ČERNÝ Ivan, KYPEROVÁ Jaroslava, SOUČEK Kamil. Finance a rozpočet. In: SCHLEZINGER Petr, ČERNÝ Ivan. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2010*. 1. vydání. Praha: SMO ČR, 2010. ISBN 978-80-254-8660-3.

DOWNS, Anthony. *Some realities about sprawl and urban decline*. Housing Policy Debate. 1991, č. 4, s. 955-974.

FENG, Jiang, WU Fulong, ZHOU Yixing. New Trends of Suburbanization in Beijing since 1990: From Government-led to Market-oriented. *Regional Studies* [online]. 2008. 42, s. 83-99 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.regional-studies-assoc.ac.uk>

FLAJŠAR, Jiří. *The culture of American suburbs*. First edition. Olomouc: Palacký University Olomouc, 2016. 210 stran. Monographs. ISBN 978-80-244-4965-4.

GEC, Augustin et al. *Paměti obce Hlušovice*. Vyd. 1. Hlušovice: Obec Hlušovice, 2010. 213 s. ISBN 978-80-254-8937-6.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

HALÁS, Marián, ROUBÍNEK, Pavel, KLADIVO, Petr. Urbánní a suburbánní prostor Olomouce: Teoretické přístupy, vymezení, typologie. *Geografický časopis*, 2012, roč. 64, č. 4, s. 289-310.

HEINRISCH, Dirk, JARASS, Julia. New urban living and mobility. *Transportation Research Procedia* [online]. 2014. 1, s. 142-153 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: www.sciencedirect.com

- HEINZOVÁ, Andrea. *Řízení skladového hospodaření ve velkoobchodě Kaufland Logistik Olomouc*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce. Moravská vysoká škola Olomouc, Ústav managementu a marketingu.
- HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. 1. vyd. Brno: ERA, 2005. 131 s. ISBN 80-7366-028-8
- CHANG, Shenglin Elijah. The Trans-Pacific Status Seekers: Dialogue and Discontent of Transnational Suburbanization. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. 2012. 50, s. 89-101 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: www.sciencedirect.com
- JACOBS, Jane. *Smrt a život amerických velkoměst*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1975. 281 s.
- KNOPP, Alfred. *Vesnice: stavby a krajina mají svůj řád*. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 1994. 211 s. ISBN 80-85124-96-3.
- LÉTAL, Aleš, SMOLOVÁ, Irena, SZCZYRBA Zdeněk. Transformace příměstské krajiny. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2001, č. 4, s. 15-21.
- MÄDING, Heinrich. *Migration Processes – Challenges for German Cities* [online]. 2002. 20 s.[cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.difu.de/node/2872>
- MACKOVIČ, Vladimír. Zelené pásy a proces urbanizace. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2012, č. 5, s. 55-58.
- MATĚJŮ, Petr, MUSIL, Jiří. (1981): *Společnost-prostor-jedinec. Pokus o konceptualizaci problému územní diferenciaci sociálně ekonomické struktury se zvláštním zřetelem na životní podmínky*. Sociologický časopis 17, č. 4, str. 347-365.
- MAREŠ, Jiří. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika* [online]. 2015, roč. 65, č. 2, s. 113-142 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/wp/pedagogika/>
- ONDRÁČEK, Robert. *Hospodaření obce Sivice v letech 2007 – 2011 s výhledem do roku 2017*. Brno, 2012. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta.
- OUŘEDNÍČEK, Martin. *Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu*. In: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, o. p. s., Praha, 2002, s. 39-54. ISBN 80-901914-9-5.
- OUŘEDNÍČEK, Martin, POSOVÁ, Darina. Suburbánní bydlení v Pražském městském regionu: etapy vývoje a prostorové rozmístění. In: *Sociální geografie pražského městského regionu*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2006. s. 96-113. ISBN 8086561-94-1.
- OUŘEDNÍČEK, Martin a kol. *Suburbanizace.cz*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2008. 96 s. ISBN 978-80-86561-72-1.
- OUŘEDNÍČEK, Martin, ŠPAČKOVÁ, Petra, NOVÁK, Jakub. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. 338 s. ISBN 978-80-200-2226-4.

POSOVÁ, Darina, SÝKORA, Luděk. Praha a Vídeň: rozdíly ve formování metropolitních regionů a jejich příčiny. In: *Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě 31. srpna - 3. září 2010*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-903-2.

POSOVÁ, Darina, SÝKORA, Luděk. Urbanizace a suburbanizace v městských regionech Prahy a Vídně: strukturální rozdíly v podmínkách odlišných politickoekonomických režimů. *Geografie*. 2011. 116, č. 3, s. 276–299.

PTÁČEK, Pavel. *Suburbanizace v USA a Německu: Zdroj inspirace a ponaučení*. In: *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, o. p. s., Praha, 2002, s. 55-79. ISBN 80-901914-9-5.

PTÁČEK, Pavel, SZCZYRBA, Zdeněk. *Olomouc – profil města s identifikací problémů spojených se suburbanizací*. In: *Krise měst z neregulovaného růstu*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2003.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Academia, Studia Geographica 16, GÚ ČSAV v Brně, Brno, 1971. 73 s.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 184 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.

ROTTEROVÁ, Lenka. *Typy suburbií v zázemí města Olomouce*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie.

SEDLÁKOVÁ, Alena. *Suburbanizácia a jej dôsledky – komparatívne štúdium českých a slovenských miest.: Prípadové štúdie miest Olomouc a Prešov*. Prešov, 2007. Disertační práce. Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, Katedra geografie a regionálneho rozvoja.

SÝKORA, Luděk. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002. 191 s. ISBN 80-901914-9-5.

SÝKORA, Luděk. *Rezidenční segregace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2010. 143 s. ISBN 978-80-86561-34-9.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst*. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per populi, 2007. 234 s. ISBN 978-80-903813-3-9.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Ekonomické a bezpečnostní dopady (sub)urbanizace*. 234 s. Hradec Králové: Civitas per Populi, o.s., 2013. ISBN 978-80-87756-04-1.

TAN, Minghong. Urban Growth and Rural Transition in China Based on DMSP/OLS Nighttime Light Data. *Sustainability* [online]. 2015. 7, s. 8768-8781 [cit. 2016-04-06]. ISSN 2071-1050. Dostupné z: www.mdpi.com/journal/sustainability

VACKOVÁ, Barbora, GALČANOVÁ, Lucie, FERENČUHOVÁ, Slavomíra. *Třetí město*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 228 s. ISBN 978-80-210-5834-7.

VAISHAR, Antonín. *Změny krajiny na okraji velkých měst. Je suburbanizovaný venkov ještě venkovem? [výstup projektu Interní grantové agentury AF MENDELU]*. 100 s. Vyd. 1. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-768-7.

Internetové zdroje

1.1. Zóny rezidenční suburbanizace 2010. *Atlasobyvatelstva.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/cr-2010>

Better cities & towns. Gates, sprawl, and 'walking while black'. [online]. 2013 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://bettercities.net/news-opinion/blogs/robert-steuteville/17664/gates-sprawl-and-walking-while-black>

Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky - časové řady. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/bvz_cr

CITYLAB. *The Threat of Gated Communities*. [online]. 2013 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.citylab.com/crime/2013/07/threat-gated-communities/6198/>

Databáze demografických údajů za obce ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Developeři.info. *Developeři* [online]. 2016 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.developeri.info/>

Developeři chrlí v Olomouci byty jako na běžícím páse. Pro koho? *Olomoucký deník*. [online]. 2012 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/developeri-chrli-v-olomouci-byty-jako-na-bezicim-pase-pro-koho-20120804.html

Dojíždka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB) - 2001. *Český statistický úřad* [online]. 2004 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/dojizdka-za-praci-a-do-skol-v-olomouckem-kraji-na-zaklade-vysledku-sldb-2001-w2ktqpgkxy>

Dojíždka do zaměstnání a škol podle Sčítání lidu, domů a bytů - Olomoucký kraj - 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/23071-13-n-k3123_2013-15

EZH elektromontáže: Kaufland Olomouc [online]. 2015 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://www.ezh-as.cz/kaufland_olomouc.aspx

HALÁS, Marian. [online]. 2012 [cit. 2017-02-14]. Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/TCSG/TCSG_2012_Dotaznik-KvalitaZivota.pdf

Hypindex.cz. *Developeři to s výstavbou přehnali. Neprodejných bytů přibývá.* [online]. 2012 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.hypindex.cz/developeri-to-s-vystavbou-loni-prehnali/>

Jizdnirady.cz [online]. 2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/spojeni/>

Mapy. *Google* [online]. 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: *Mapy. Google* [online]. 2014 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/@49.5870082,17.2636174,12z>

Mapy.cz. *SEZNAM.CZ: Mapy* [online]. 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://mapy.cz/#!x=17.274845&y=49.592048&z=11&l=15&c=2-3-8-15-25>

Města jako zombies. *PragueWatch: Praha pod lupou* [online]. 2013 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <https://praguewatch.wordpress.com/2013/01/28/mesta-jako-zombies/>

Města, obce [online]. 2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://mesta.obce.cz/>

Načančané a megalomanské vily z 90. let nikdo nechce. Zejí prázdnotou. *Bydlení.idnes.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://bydleni.idnes.cz/podnikatelske-baroko-05w-/stavba.aspx?c=A151213_183733_reality_bdp_rez

Národní síť Místních akčních skupin České republiky [online]. 2017 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/>

Obce ČR. *Rozpočet obce* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci>

Obec Bělkovice-Laštany [online]. 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.belkovice-lastany.cz/>

Obec Hlušovice [online]. 2017 [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <http://www.hlusovice.eu/>

Olomouc a Hlušovice spojuje nová cyklostezka. *Olomoucký deník* [online]. 2013 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/olomouc-a-hlusovice-spojuje-nova-cyklostezka-20130904.html

Olympia: Profil společnosti. *Olympia Olomouc* [online]. 2017 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.olympiaolomouc.cz/profil-spolecnosti>

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje: Hlušovice. *Olomoucký kraj* [online]. 2004 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://prvk.kr-olomoucky.cz:85/prvk/PDF/KARTY/7107_014_01_03994.pdf

Retro. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/212411000360031>

Rozklikávací rozpočty. *Monitor* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2015/kraje/detail/CZ071>

SLOVNÍČEK. *Suburbanizace.cz* [online]. [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: <http://suburbanizace.cz/slovnicek.htm>

SUSOVÁ, Kateřina. PŘÍPADOVÁ STUDIE IV. - Jesenice u Prahy. *Suburbanizace.cz* [online]. 2008 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://suburbanizace.cz/04_jesenice.htm

TESAŘ, Ondřej, VOLF, Štěpán. *Vztah sociální segregace a suburbanizace. Seminární práce k přednášce "Vybrané problémy rozvoje měst"*. Praha, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK, 2000. Dostupné z: <http://mujweb.cz/umi/mesto/suburb/sprawl.htm>

Velký Týnec: Oficiální web obce [online]. 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.velkytynec.cz/index.asp>

Wikimapia [online]. 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://wikimapia.org/11327162/cs/OC-Olympia>

Seznam příloh

- Příloha 1** Dotazník pro starosty obcí
- Příloha 2** Dotazník pro obyvatele obcí suburbánní zóny
- Příloha 3** Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období
1997-2015 pro obec Velký Týnec
- Příloha 4** Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období
1997-2015 pro obec Hlušovice
- Příloha 5** Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období
1997-2015 pro obec Bělkovice-Laštiny

Příloha 1: Dotazník pro starosty obcí

DOTAZNÍK PRO STAROSTY OBCÍ SUBURBÁNNÍ ZÓNY OLOMOUCE

Vážená paní starostko/ vážený pane starosto,

Dovolte mi, abych vám položila několik otázek týkajících se Vašich názorů na suburbánní výstavbu ve Vaší obci. Dotazník je součástí analytické části mé diplomové práce zabývající se právě suburbanizací v zázemí města Olomouce a jejími dopady, zvláště vlivem na služby nabízené a využívané v obci a na vzájemné vztahy starousedlíků a nových rezidentů. Vaše odpovědi budou sloužit výhradně pro účely této diplomové práce. Děkuji Vám za spolupráci.

Kontakt: Lenka Rotterová, Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta UP v Olomouci,

tel. []}, e-mail: []h.cz

1. Název obce:

2. Jak hodnotíte příchod nových obyvatel z pozice starosty?

- A) Jejich příchod vítám, obec podporuje rozrůstání
- B) Mám neutrální postoj
- C) Jsem proti příchodu dalších nových obyvatel, proti rozšiřování obce

3. Jak hodnotíte vztahy mezi starousedlíky a nově přistěhovalými?

- A) vynikající
- B) dobré
- C) snáší se, vzájemně se respektují
- D) špatné
- E) žijí nezávisle na sobě, nestýkají se

4. Podílejí se noví obyvatelé nějak na chodu obce?

- A) ano, jsou v zastupitelstvu
- B) nejsou v zastupitelstvu, ale často se účastní schůzí
- C) ne

5. Měl příchod nových obyvatel vliv na vytvoření nových / rozšíření kapacity dosavadních služeb nabízených v obci? Jakých?

6. Vytvořily se v obci v závislosti na nově příchozím obyvatelstvu nové firmy?

7. Noví rezidenti jsou často mladé rodiny s dětmi. Reagovala obec na zvýšenou poptávku po místech v mateřské školce (popř. základní škole)? Pokud ano, o kolik míst se kapacita navýšila?

8. Nakupují noví rezidenti v místním obchodě?

A) ano, často

B) občas

C) ne

9. Využívají nově příchozí obyvatelé ostatní místní nabízené služby?

A) ano, často

B) občas

C) ne

10. Účastní se noví obyvatelé zdejších společenských akcí?

A) ano, pravidelně

B) občas

C) ne

11. Jsou novousedlíci členy nějakých místních sdružení? (sbor dobrovolných hasičů, sportovní spolky, apod.)

A) ano

B) zřídka

C) ne

Příloha 2: Dotazník pro obyvatele obcí suburbánní zóny

Vážená paní, Vážený pane,

Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci provádí výzkum subjektivního vnímání kvality života obyvatel Olomouce a okolí, a to hlavně ve vztahu k místu jejich bydliště. Celý výzkum je přísně anonymní! Vaše osobní údaje nejsou v rámci tohoto dotazníku zjišťovány, a tedy nemůžou být ani nikde zveřejněny. Průměrný čas na vyplnění dotazníku je 10-12 minut.

pozn.: Dotazník je určen pro respondenty starší 15 let žijící na území Olomouce a jeho okolí. Pokud nesplňujete tato kritéria, prosím dotazník nevyplňujte. Děkujeme!

1. **Místo současného bydliště:** **obec/město** **část obce**
.....

2. **Jak dlouho tady bydlíte?**
 A. od narození **B. větší část života** **C. menší část**
života **D. krátce (12 let a méně)**

3. **Typ domu/bytu:**
 A. rodinný dům **B. byt – cihlový, nový** **C. byt – cihlový,**
starší **D. byt – panelový**

4. **Velikost domu/bytu:**
 A. 1+kk, 1+1 **B. 2+kk, 2+1** **C. 3+kk, 3+1** **D. 4+kk, 4+1**
 E. 5+kk, 5+1 a větší

5. **Jak jste spokojen/-a s vaším bydlištěm a jeho nejbližším okolím (vzdálenost max. 15 min. chůze od vašeho domu/bytu) jako místem pro život?**
 1. velmi spokojen **2. spokojen** **3. neutrální postoj** **4. nespokojen**
 5. velmi nespokojen **0. nevím.**

6. Jak jste z hlediska kvality života v místě vašeho bydliště a jeho nejbližším okolí spokojen/-a s:

1. velmi spokojen 2. spokojen 3. neutrální postoj 4. nespokojen 5. velmi nespokojen 0. nevím

		1	2	3	4	5	0	důležitost
6A	Možnosti nakupování (zboží a služby, které si tady můžete zakoupit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6B	Možnosti sportování	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6C	Možnosti kulturního vyžití	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6D	Celkový vzhled, dojem, který místní lokalita vyvolává	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6E	Množství a kvalita stromů a ostatní zeleně	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6F	Čistota ulic a veřejného prostranství	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6G	Hladina hluku, hlučnost prostředí	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6H	Kvalita (čistota) ovzduší	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6I	Množství dopravy v ulicích	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6J	Práce a činnost místní samosprávy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6K	Velikost vašeho potenciálního vlivu na dění v okolí	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6L	Parkovací zařízení resp. možnosti parkování	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6M	Služby MHD/IDS	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6N	Bezpečnost vašeho osobního majetku (dům/byt, automobil)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6O	Osobní bezpečnost (před napadením, loupeží a pod.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6P	Úroveň vandalismu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6Q	Sousedí, sousedské vztahy	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Z hlediska kvality života v místě vašeho bydliště jsou pro vás nejdůležitější tyto faktory (v sloupci důležitost v předchozí otázce zaškrtněte čtyři nejdůležitější)

8. Z hlediska bytu/domu, ve kterém žijete, jak jste spokojen/-a s:

1. velmi spokojen 2. spokojen 3. neutrální postoj 4. nespokojen 5. velmi nespokojen 0. nevím

		1	2	3	4	5	0	důležitost
8A	Celková úroveň domu/bytu, ve kterém bydlíte (vzhled, velikost atd.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8B	Množství soukromí, které vám tento dům/byt poskytuje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8C	Pohled z okna vašeho obývacího pokoje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8D	Finanční náklady na bydlení.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. Z hlediska bytu/domu, ve kterém žijete, je pro vás nejdůležitější tento faktor (v sloupci důležitost v předchozí otázce zaškrtněte jeden nejdůležitější)

10. Z hlediska dostupnosti z místa vašeho bydliště (dostupnost vyjadřuje, nakolik je pro vás jednoduché/náročné dostat se na dané místo při použití vámi upřednostňované formy dopravy), jak jste spokojen/-a s:

1. velmi spokojen 2. spokojen 3. neutrální postoj 4. nespokojen 5. velmi nespokojen 0. nevím

		1	2	3	4	5	0	důležitost
10A	Dostupnost nejbližšího obchodu s potravinami	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10B	Dostupnost do zaměstnání (místa vašeho pracoviště)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10C	Dostupnost centra města	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10D	Dostupnost mateřské anebo základní školy pro děti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10E	Dostupnost ostatních vzdělávacích zařízení (např. jazykové školy)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10F	Dostupnost k vašim přátelům anebo známým	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10G	Dostupnost zábavných podniků, hospod, restaurací	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10H	Dostupnost zdravotnického zařízení, lékaře	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10I	Dostupnost veřejného parku, lesa anebo jiných otevřených ploch	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10J	Dostupnost nejbližší zastávky MHD/IDS	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10K	Dostupnost základních služeb (pošta, banka, ...)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Z hlediska dostupnosti z místa vašeho bydliště jsou pro vás nejdůležitější tyto faktory (v sloupci důležitost v předchozí otázce zaškrtněte tři nejdůležitější)

12. Z hlediska vaší osobní kvality života, jak jste spokojen/-a s:

1. velmi spokojen 2. spokojen 3. neutrální postoj 4. nespokojen 5. velmi nespokojen 0. nevím

		1	2	3	4	5	0	důležitost
12A	Vaše rodinné (partnerské) vztahy, rodinný (partnerský) život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12B	Vaše vztahy s přáteli, známými	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12C	Vaše práce, pracovní podmínky	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12D	Váš příjem, finanční zabezpečení	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12E	Vaše zdraví, zdravotní stav (z hlediska posledních 12 měsíců)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Z hlediska vaší osobní kvality života jsou pro vás nejdůležitější tyto faktory (v sloupci důležitost v předchozí otázce zaškrtněte dva nejdůležitější)

14. Jak celkově vnímáte kvalitu vašeho života:

1. velmi dobrá 2. dobrá 3. průměrná 4. špatná
5. velmi špatná 0. nevím

Údaje o osobě vyplňující dotazník:

15. **Jste:** A. muž B. žena

16. **Věk:** roků

17. Nejvyšší dosažené vzdělání:

A. základní B. střední bez maturity C. střední s maturitou
D. VŠ a vyšší

18. Uveďte lokality (max. 3), které považujete z hlediska kvality života resp. životních podmínek za nejlepší v rámci Olomouce nebo okolí (obce do 15 km od Olomouce)

.....

19. Uveďte lokality (max. 3), které považujete z hlediska kvality života resp. životních podmínek za nejhorší v rámci Olomouce nebo okolí (obce do 15 km od Olomouce)

.....

Děkujeme za vyplnění dotazníku.

číslo: tazatel:

..... datum:

(Zdroj: Halás, 2012)

Příloha 3: Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období 1997-2015 pro obec Velký Týnec

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dokončené byty	4	11	7	6	8	16	7	15	12	5
IBV (v ‰)	2	5	3	3	4	7	3	7	5	2
MS (v ‰)	5	11	5	8	-6	10	10	17	6	8
Počet přistěhovalých	46	52	46	44	41	55	51	76	56	53
Počet vystěhovalých	36	29	35	28	54	33	29	38	43	35
Počet obyvatel	2090	2111	2110	2114	2114	2139	2150	2195	2211	2223
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Dokončené byty	7	27	34	26	21	31	21	27	19	
IBV (v ‰)	3	11	14	10	8	11	8	10	7	
MS (v ‰)	22	26	32	38	28	34	2	5	14	
Počet přistěhovalých	84	104	112	129	115	133	64	81	87	
Počet vystěhovalých	35	44	35	35	43	42	59	66	48	
Počet obyvatel	2282	2351	2432	2529	2638	2749	2768	2805	2851	

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Databáze demografických údajů za obce ČR; Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky – časové řady.

Příloha 4: Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období 1997-2015 pro obec Hlušovice

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dokončené byty	2	0	1	3	11	11	6	11	17	21
IBV (v ‰)	8	0	4	10	35	32	16	27	38	42
MS (v ‰)	35	15	11	47	94	88	53	81	106	103
Počet přistěhovalých	11	6	10	15	29	33	25	41	52	51
Počet vystěhovalých	2	2	7	2	1	4	6	10	7	2
Počet obyvatel	264	266	271	286	312	345	369	401	448	504
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Dokončené byty	19	26	14	17	6	4	3	2	5	
IBV (v ‰)	34	41	20	22	8	5	4	2	6	
MS (v ‰)	100	113	80	60	19	10	10	12	9	
Počet přistěhovalých	63	81	72	63	36	27	34	26	29	
Počet vystěhovalých	10	13	18	19	21	19	26	16	21	
Počet obyvatel	559	640	709	759	791	800	817	839	853	

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Databáze demografických údajů za obce ČR; Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky – časové řady.

Příloha 5: Hodnoty vybraných ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období 1997-2015 pro obec Bělkovice-Laštiny

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dokončené byty	5	3	4	3	3	11	3	7	14	15
IBV (v ‰)	3	2	2	2	2	6	2	4	7	8
MS (v ‰)	13	-3	6	16	10	8	4	14	15	4
Počet přistěhovalých	47	28	34	60	36	61	33	54	63	41
Počet vystěhovalých	24	33	24	31	18	45	25	28	34	33
Počet obyvatel	1 821	1 812	1 824	1 844	1 878	1 896	1 908	1 932	1 974	1 999
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Dokončené byty	6	12	3	6	11	10	8	10	6	
IBV (v ‰)	3	6	1	3	5	5	4	5	3	
MS (v ‰)	11	17	6	15	11	9	3	15	7	
Počet přistěhovalých	65	74	43	78	64	60	52	73	60	
Počet vystěhovalých	42	39	30	46	40	41	46	41	45	
Počet obyvatel	2 040	2 087	2 099	2 138	2 145	2 176	2 188	2 220	2 240	

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Databáze demografických údajů za obce ČR; Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky – časové řady